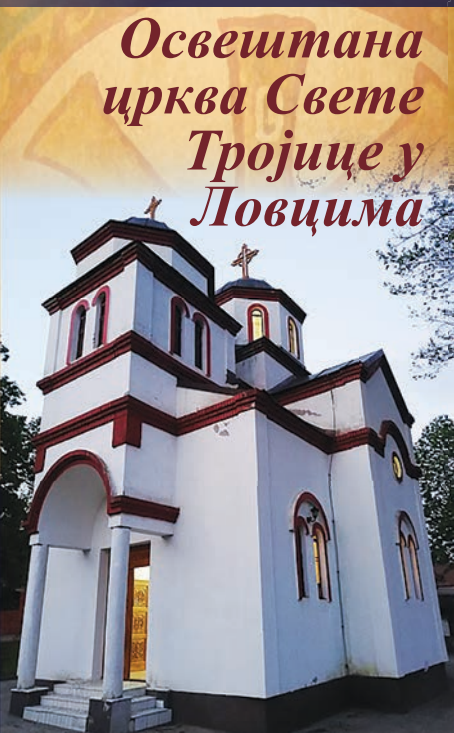

**Освештана
црква Силаска
Светог Духа у
Барзиловици**

Марко Јефтић
Леонид Грилихес
Лариса Маршева
Иван Бељајев
Денис Мироњук
Андреј Чиженко
Небојша Ђокић
Зоран Антонијевић

**Освештана
црква Свете
Тројице у
Ловцима**

**ПОДУЧАВАЊЕ, ИСПОВЕДАЊЕ ВЕРЕ
И СВЕДОЧЕЊЕ У ЖИВОЈ ЦРКВИ**

фото репортажа

Освештана црква Свете Тројице у Јовцима

Каленик

Подучавање, исповедање вере и сведочење у живој Цркви

стр. 2

Марко Јефтић

Пресвета Богородица узор мајкама

стр. 5

Леонид Грилихес Древнојеврејски глагол бара (створи): опит богословске интерпретације

стр. 9

Лариса Маршева, Иван Бељајев, Денис Мироњук, Коментари на догматик трећег и четвртог гласа	12
Андреј Чиженко, Због чега се црквена Нова година празнује 14. септембра..	16
Освећење цркве Свете Тројице у Ловцима код Јагодине.....	17
Освећење цркве Силаска Светог Духа у Барзิโลвици.....	20
Небојша Ђокић, Зоран Антонијевић, Храм Силаска Светог Духа у Јунковцу код Лазаревца.....	30
Негослав Јованчевић, Антиминси Владике Саве Вуковића према бакрорезу сликара Паје Јовановића	34
Андреј Герман, Древна традиција минанкари	38

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In memoriam
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLIV,
Број 5, (269), 2023.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Три деценије архијерејског служења Епископа шумадијског Јована

ПОДУЧАВАЊЕ, ИСПОВЕДАЊЕ ВЕРЕ И СВЕДОЧЕЊЕ У ЖИВОЈ ЦРКВИ

Као најаву разговора који је са нашим Владиком Господином Јованом водила редакција „Каленића“, поводом значајне годишњице, тридесет година од увођења у послушање да „поучава сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини“, истичемо његове речи: „Проповедајући, народу и себи, увек говорим – док смо у Цркви, ма какви били, имамо наду у спасење“

Питање: Пре тридесет година на хиротонији у Студеници подсетили сте да се величина у Цркви мери величином служења и да је за Епископа радост Цркве његова радост, а жалост Цркве његова туга. Можете ли нам у основним цртама рећи шта је то што Вам је у ових тридесет година епископске службе доносило радост, а шта тугу?

Одговор: Речи из моје приступне беседе изговорене на хиротонији у манастиру Студеници управо говоре о томе да се величина у Цркви огледа у служењу. Тог става се и данас држим. Још увек мислим да је најважније служити Цркви, а не служити се Црквом. Док сам жив, то осећање ћу гајити у своме срцу. Управо, радост изазвана овим осећањем, помогла ми је да се не погордим, иако сам био на заиста важним положајима у Цркви. Увек сам сматрао да бити слуга значи слушати. За мене је послушност на првом месту. Тридесет година сам провео у Студеници, али исто тако има и тридесет година како сам из ње изашао. Још увек сматрам да ми је она била најбоља мајка и најбоља учионица. У исто време сам осећао срећу и радост, али сам и преиспитивао своју достојност, када сам газио стопама Светог Саве, Светог Симеона, Симона Монаха, мати Анастасије... Одувек сам се питао чиме сам заслужио да ходам њиховим стазама. Понављам, величина у Цркви се мери служењем. У приступној беседи сам рекао да Епископ нема своје радости, нити своје туге, већ да су оне везане за Цркву и поверену паству.

Шта ми је у ових тридесет година доносило радост? То је, управо, узрастање и напредак Цркве. Када год сам видео новог човека који ступа у Цркву осећао сам

радост. На почетку моје епископске службе није било много народа који је долазио у наше храмове. Поједини су долазили из других побуда, будући да је тадашња идеологија имала своје тихе посматраче. Због тога, пуно ми је срце када видим храм и црквену порту испуњене народом.

Због чега сам туговао? Увек се питам да ли сам од себе дао оно што сам био дужан да пружим народу. Знам да Бог не тражи од нас више него што можемо. Ту не смемо да се као људи Цркве опустимо и одустанемо од подвига. Народна изрека лепо каже: Прегатоу и Бог помаже. Непрестано осећам тугу када се неко уздигне наспрам Цркве. Не могу да схватим да крштени човек не може да осети радост загрљаја Цркве. Данас ме боли када неко говори о црквеној заједници као неком изолованом месту, не сматрајући себе делом те заједнице. Напада на Цркву је било и биће их увек, но, она је увек излазила као победник. Црква је саздана на Христу који је крајеугаони камен. Апостол Павле лепо каже: *Ако неко разара храм Божији, разориће њега Бог* (1 Кор 3, 17).

Имао сам срећу и благослов што сам имао дивне родитеље и што сам одрастао у породици са много деце.

У мојој кући се живело строже него што се, тешко је данас поверовати, живело у манастиру. Цела породица је морала да буде и на јутарњој и вечерњој молитви.

Из такве средине одлазим у манастир где упознајем дивне духовнике. Један од тих духовника је био велики подвижник, здрав домаћин, игуман отац Јулијан Кнежевић. Будући да је Студеница мајка свих цркава, имао сам прилике да упознам праве и искрене духовнике. Био сам пресрећан када сам први пут у Студеници срео сада већ Преподобног оца Јустина Ћелијског. Често говорим себи – ако бар нисам прави монах – онда сам видео праве монахе. Молим

се Богу да Црква Христова расте, а тако и ми у њој. Пропадајући, народу и себи, увек говорим да, док смо у Цркви, ма какви били, имамо наду у спасење.

Радост осећам и данас као Епископ шумадијски зато што Црква у Шумадији расте. То се дешава благодаћу Божијом, а онда и добротом мога свештенства, монаштва и народа, којима сам од срца захвалан.

Питање: Сваким сегментом свог служења Цркви потврђујете да је учешће у Литургији сигуран пут као општењу са Богом ради вечног живота. То је постало и очигледно кроз старање да у Шумадијској епархији Литургија и причешће верника постану печат хришћанског живота. Да ли су видљиви резултати тог „сиздавања хришћана“, како се говорило у раној Цркви?

Одговор: Можда је нескромно да кажем, али знаци су видљиви. Када сам дошао у Шумадијску епархију, наследио сам великог човека Владика Саву Вуковића. Дан-данас мислим да ће доста времена морати да прође да би се у нашој Цркви родио такав човек какав је био Владика Сава. Истински, сматрам да сам недостојан његов наследник. У својим молитвама се сећам и првог Владике шумадијског Валеријана Стефановића. Још увек се осећа њихов рад, њихова љубав према Цркви Божијој у Шумадији. У приступној беседи за Епископа шумадијског рекао сам да у Шумадију долазим по благослову Цркве, те ако ништа не могу да унапредим, постараћу се да сачувам оно што сам наследио.

До краја свог живота нећу моћи да покажем довољну благодарност Богу што ми је дао да у Цркви све посматрам кроз Литургију. За мене је Литургија пут у Царство небеско. Сваки дан када служим Литургију имам мисао као да последњи пут служим. Самим тим, трудим се да

што више благодати упијем у себе. Радостан сам што је, добрим делом, моје свештенство олитургисано. Сходно томе, свакога дана имамо причаснике, а нарочито је све више младих људи. То су људи који све више имају жељу да живе врлинским животом, да посте и подвизавају се. Гледајући тај млади свет у Цркви, имам наду да наш народ неће видети пропаст. Срећан сам што видим да учешће народа у Светој Литургији јесте управо кроз Свето причешће. Људи схватају да је једно присуствовати, а сасвим друго учествовати.

Подсетићу се једног тренутка када сам срео оца Јустина Ћелијског у манастиру Студеници. Тада сам био врло млад монах, те сам послуживао у трпезарији. Отац Јустин нас је поучавао и давао заиста мудре савете. Будући да сам имао једно питање, затражим благослов од свог игумана да се обратим оцу Јустину. Тада кажем: „Аво, имам благослов свог игумана, те бих желео да вас замолим за један савет. Имам утисак да смо Литургију затворили у олтар“, а он, будући да је у себи имао ватрену веру, а њу је пројављивао и кроз свој темперамент, одговори ми оштрим тоном – шта хоћеш да кажеш, па се мало и уплаших. Наставих: „Аво, народ од Литургије чује само оно што певница одговара, док се саме прозбе једва чују.“ Тада он устаде, загрли ме и рече: „Дете, мило ми је што тако размишљаш. Народ не чује суштину литургијских молитава. Управо то би требало вратити народу, да чују, то треба вратити литургијској заједници.“ Охрабрен тиме што овај Свети старац прихвати моје речи, наставих, па тада помало дрско рекох: „Оче, ви сте за то да се молитве читају наглас? Да ли ви читате?“, а тада он изговори речи које ће ми остати у мислима читав живот: „Оче Јово, ја нисам Епископ, па да могу да одлучујем. Када би ми Епископ рекао да читам молитве наглас, целивао бих му стопала. До тада,

послушан сам њему.“ Из овог догађаја, односно сусрета са Преподобним старцем Ђелијским научио сам да се човек никада не сме погордити, а томе је лек послушање Цркви.

За мене је Литургија живот и предукус Царства небеског. Због тога своме свештенству говорим да посебно на Литургији треба да постоји ред и поредак. На првом месту, од себе тражим да имам на уму да корак у Цркву значи корак у Царство небеско. Нема потребе да се okreћемо лево или десно, нити да мислима лутамо по неким безвредним стварима.

Питање: Сведочимо да је градитељство, и у ширем, надзидавајућем смислу, као и Ваши подстицаји да се подижу, обнављају и животишу парохијске и манастирске цркве (стотину за двадесет година у Шумадијској епархији), црквене сале и конаци, парохијски домови, да се срећују порте, једна од Ваших приоритетних активности. Да ли ове многобројне грађевине доказују црквеност нашег народа?

Одговор: Није ми познато да су незнабошци зидали хришћанске храмове. Људи можда немају до краја развијену црквену свест, али имају потребу да се гради дом Божији. Када сам дошао у Шумадију, сазнао да је на овом простору, након Другог светског рата, било

забрањено да се граде цркве. Сазнавши да је Владици Валеријану тадашња власт бранила да изађе из Крагујевца читавих шест година, као и да је прва црква, након Другог рата, сазидаана 1989. године у Крагујевцу на гробљу Бозман, желео сам да наставим тамо где је стао Епископ Сава Вуковић. Труд је уродио плодом. Двадесет година сам у Шумадијској епархији и пре свега неколико дана, осветио сам сто трећи храм. То није само моје дело, већ дело свештенства и верног народа. Ова чињеница говори да међу нама постоји јака вера, али је треба непрестано будити и чувати.

Градитељство је један од начина којим ћемо веру увек држати будном, како апостол Петар каже: *Ви сами, као живо камење, зидајте се у дом духовни* (1 Пет 2, 5).

Освећујући цркве, народу непрестано говорим да се својим прилозима сврставају у ред великих ктитора нашег рода, међу којима су први свети Немањићи. Управо грађење доказује црквеност нашег народа. Моје правило јесте да када градимо цркве у једном месту прво треба да постији већи храм, док су остали мањи. Рачунао сам, када се успостави однос између целокупне територије Епархије шумадијске и свих храмова, долазимо до сазнања да на сваких пет-шест километара постоји једна црква. Само у Крагујевцу имамо четрнаест храмова. Но, не смемо заборавити на изграђивање Живе Цркве. За шта нам требају празне цркве? Али, чак ће и оне проповедати својим постојањем. Народу треба омогућити да увек може да уђе у цркву.

Питање: Ваша архипастирска мисија поклапа се са врло бурним друштвеним, политичким и економским промена, па и потребама, у свету, али и код нас. И у економском смислу све теже се живи, све је више потребних. Молимо Вас да поменете неке примере бриге о њима у Шумадијској епархији.

Одговор: Ако се руководимо јеванђељским начелом – што учини десница, нека не зна левица – трудимо се колико можемо као Црква Божија у Шумадији. На уму непрестано имамо немоћне, болесне и сиромашне. Пуних петнаест година, у месту Брајковац наомак Лазареваца, постоји „Земља живих“, центар у којем се лече људи оболели од болести зависности. Имамо великог успеха у тој заједници. Излечити једног човека је веће дело него саградити цркву, јер говоримо о живоме човеку. Када видим да су ти људи оздравили, постали родитељи, успели у својим пословима, пуно ми срце радости буде.

У цркви Светог Василија Великог у Маршићу имамо центар где бораве деца која траже нашу изузетну пажњу. Када одлазим тамо и видим сузе захвалности у очима родитеља, јасно ми је да чинимо праву ствар.

Од ове године у Епархији шумадијској је основано Верско добротворно старатељство. Већ почињу да се назире први плодови. Надам се да ћемо успети да гладноме пружимо кору хлеба, да наог обучемо, да озеблог угрејемо... То и јесте један од задатака Цркве у свету – старати се о своме стаду!

Марко Јефтић, јереј

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА УЗОР МАЈКАМА

Беседа на отварању 14. Госпојинских свечаности у порти Саборне цркве у Крагујевцу 28. августа 2023. године

Ваше Преосвештенство, Часни оци, драга браћо и сестре!

Најпре бих желео да се захвалим Његовом Преосвештенству Епископу шумадијском Господину Јовану на благослову и прилици да вам се данас обратим. Такође, захвалност дугујем и старешини Саборног храма, оцу Дејану, на позиву. Овај празник ми много значи, с обзиром на то да сам телесно и духовно одрастао у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, у којем већ једанаест година служим што као ђакон, што као свештеник. Но, иронијом животних околности никада нисам имао прилике да беседим на Велику Госпојину, управо због важности празника, храмовне славе и предности која се даје старијима и гостима. Заиста сам вам захваљан, хвала на позиву, благослову и молитвама.

Црква Христова празнује Његову Пресвету Мајку на разне начине и различитим поводомима. Сва три богослужбена круга којима се молимо – дневни, седмични и годишњи испуњена су песмама, молитвама и службама Богородице. Њој су упућене молитве Повечерја, Њој се узносе тропари малих и великих Часова, Њени су канони, богородични и крстобогородични Октоиха, Њени догматици, Њој је упућен молитвени вапај на крају сваке велике и мале јектеније.

Пресветој Богородици су посвећени и посебни празници који обележавају успомену на догађаје из Њеног живота као и на све оно што се везује за Њено име – покров, полагање појаса, Њене чудотворне иконе у целом Православном свету. Неки од њих спадају у категорију великих празника. То су: Рођење Пресвете Богородице, Ваведење Пресвете Богородице, Благовести, Срећење и Успење Пресвете Богородице. Поред њих, прослављамо и празнике који су везани за живот Пресвете Богородице: Сабор Пресвете Богородице, Покров Пресвете Богородице, Полагање појаса Пресвете Богородице и Полагање ризе Пресвете Богородице. У древна времена, када црквени календар још увек није био развијен у потпуности, јединствени празник у част Дјеве Марије је био Други Дан Рождества Христовог и тај празник се до данас зове Даном Сабора (сабрања) Пресвете Богородице. Управо у црквеном празновању Рождества Христовог, у молитвама и песмама које се певају тога дана, налазимо онај најдубљи слој теме поштовања Пресвете Богородице. Може се без икаквог преувеличавања рећи да је свеколико црквено поштовање Дјеве Марије, Мајке Божије израсло из тајне те, за хришћане, сасвим јединствене ноћи, када је Дјева Марија у јаслама крај Витлејема родила Господа Исуса Христа и када је слика Мајке са Дететом на рукама постала и заувек остала главна, најдубља и најрадоснија слика наше вере, наше наде и наше љубави.

Другим речима, сви празници којима Црква празнује Мајку Божију, све молитве које јој Црква упућује и сва

љубав којом је Црква воли, извиру дакле, из празника Рождества Христовог, односно дана када се она остварила као мајка. Празник Успења – Уснућа Пресвете Богородице празнује се од 4. века, у склопу колективног празника Сабора Пресвете Богородице да би као самостални празник почео да се прославља у Јерусалиму током 6. века. Црква данас прославља уснуће односно смрт Дјеве Марије, Мајке Господа Исуса Христа. „На бесмртно Твоје успење сабрасмо се...“, пева Црква у пр-

вој песми овог празника, откривајући – већ у тим првим и почетним речима – саму суштину успењске радости – Бесмртно Успење односно Бесмртну смрт! Црква се сећа смрти Оне чији је Син – како вели наша вера хришћанска – победио смрт, васкрсао из мртвих и даровао нам обећање општег васкрсења и славне победе бесмртога живота. Смисао овог празника дубоко сагледава отац Александар Шмеман када говори: „Сматрам да су суштина и смисао смрти Мајке Божије најбоље изражени на икони овог празника. На њој Мајка Божија упокојена лежи на самртном одру. Око Ње стоје апостоли Христови, а изнад Ње – Христос Који на рукама држи Своју Мајку, живу и заувек сједињену у вечности са Богом. Ми, дакле, видимо смрт и оно што се збило у тој смрти: не растанак, већ сједињење; не жалост, већ радост; и – у коначном исходу – не смрт, већ живот. 'И после Рождества – Дјева, и после смрти – жива' пева Црква гледајући ту икону и додаје: 'Родивши сачувала си девство, упокојивши се свет оставила ниси'. Сагледавајући светлост те смрти и стојећи у светлости крај

Њеног самртног одра почињемо да схватамо да смрти више нема, да је и умирање човека постало чин живота и човеков улазак у истински живот, у живот који бесмртно живује. Христос среће на светлим дверима умирања Ону која Му је предала сав свој живот, која Га је волела до краја: и, гле, смрт постаје радосни сусрет! И, гле, живот надвладава смрт! ... И зато страха нема у бесмртном уснућу Дјеве Марије. Смрт је овде побеђена изнутра,

те нема потребе да се бавимо испитивањем „историјске поузданости“ ниједне од ових прича понаособ. На дан Успења Пресвете Богородице Црква своје сећање и љубав усредсређује не на тај чињенични и историјски контекст, нити на тачан датум и тачно место окончања земаљског живота Мајке свих мајки и те свејединствене Жене, већ на оно што чини суштину и смисао Њене смрти, где год да се и када год да се она збила.

У празнику Успења нам се открива *радосна тајна смрти Мајке Божије* и та тајна постаје и наша радост. Знамо да је смрт ужас и стравно коначног растанка и погружења у страшну тмину и самоћу, али ничега тога нема у смрти Мајке Божије. Јер Њена је смрт као и читав Њен живот – непрестани сусрет, непрестана љубав, непрестано приближавање и улажење у непролазну и невечерњу светлост вечног Царства Божијег.

Драга браћо и сестре, празник није само сећање на оно што се збило. Могли бисмо говорити о историјату данашњег празника, али су о томе многе књиге написане, многе странице исписане. Зато бих желео да нашу пажњу усмеримо на питања која су актуелна у свету и цивилизацији у којој живимо. Празник, као што знате, није само подсећање на оно што се збило, јер ми у хришћанској Цркви не прослављамо празнике као што то чини држава или неке друге институције и установе. Ми се никада не поздрављамо у прошлом времену и не говоримо нпр. Христос је васкрсао или Христос се родио, већ Христос васкрсе, Христос се роди или Бог се јави. То је због тога што празници за нас имају конкретну важност данас, на овом месту, у сваком времену и у сваком тренутку одговарају на наше потребе, па тако и на искушења која нас у нашим данима брину.

Смисао празника се огледа у вечности, и због тога, драга браћо и сестре, хајде да заједно извучемо поуку из овог светог празника и дивног дана. Позивам вас да се сетимо оних предивних тренутака када смо ужурбано хитали у наручје својих мајки. Мајчинско наручје је симбол топлоте, сигурности, симбол заштите, и тамо нам је било уистину добро. Тамо нас ништа није могло савладати, па ни зима; у мајчином наручју је увек топло. Данас прослављамо празник Успења Пресвете Богородице.

Зашто сам на почетку своје проповеди споменуо мајку? Мајка је симбол живота, мајка је симбол радости и близине и управо ми данас прослављамо Мајку над мајкама, Пресвету Владичицу нашу Богородицу. Марија на јеврејском језику значи узвишена, часнија од херувима и неупоредиво славнија од серафима. Црквени писци њу називају широм од небеса, јер је родила Онога који је створио и небо и земљу и море, све видљиво и невидљиво, и створио је човека по слици и прилици Својој. Највећа је част данас на земљи, носити име мајка и управо је Пресвета Богородица узор свих мајки, телесних и духовних. То посебно желим да нагласим, јер жи-

ослобођена од свега онога што је преиспуњава ужасом и безнађем. Смрт је постала 'зора тајанственог дана'. И зато у овом празнику нема нимало жалости, ни надгробног ридања, ни јада. Само светлост, само радост! И као да се свакоме од нас који се приближава неизбежном прагу смрти – у празнику Успења – отварају двери из којих почињу да просијавају и блистају зраци долазеће победе, долазећег Царства Божијег.“

Православна Црква данас празнује крај земаљског живота Дјеве Марије, Њену смрт коју назива Успењем, речју у којој су сједињена значења сна, блаженства, мира, спокојства и радости.

Ми ништа поуздано не знамо о околностима смрти Дјеве Марије, Мајке Исуса Христа. Из времена раног хришћанства до нас су дошле разне приче о тој смрти, углавном украшене неком врстом детиње љубави и нежности. Но, баш због тога што су те приче различи-

вимо у свету који своју пажњу посебно поклања материјалном, односно телесном. Богомајка је та која позива сваку мајку да се угледа на њу, узор је и многих преподобних мајки које су просијале у Цркви хришћанској. Сетимо се само Свете мајке Параскеве, Мајке Ангелине, и других светих мајки, које су својом бригом сачувале веру и Христа у срцима многих.

Пресвета Богородица се приказује са раширеним омофором над својом децом. Тај омофор је светлост Божје благодати којом нас чува Пресвета Богородица; Она нас пазе и даје нам снагу. Пресвета Богородица је мајка свих нас и управо због тога смо ми данас окупљени, драга браћо и сестре, да је славимо једним устима, једним срцем. Не постоји крај на овоме свету, ни место на овоме свету, где се није чуло за Пресвету Мајку. Не постоји црква у којој није изображен Њен лик. Не славио ми данас Успење Пресвете Богородице само зато што је она показала мајчинску бригу, него зато што је имамо за Мајку. Мајка свих нас, Пресвета Богородица је и мајка архијереја, мајка свештеника, монаха, сваког православног хришћанина. Она је мајка нерођене деце која се по Србији убијају. Због чега свакодневно лутамо у тами својих грехова, кажемо да смо сирочићи, да немамо помоћи ни топлине, да немамо заштиту, ако на небу имамо заштиту у Њој?

Хришћанка има један једини узор свога живљења, свога мишљења, свога понашања – има Пресвету Дјеву, и увек када нешто ради, или нешто чини, или када се облачи и излази, треба да се запита: „Да ли је оно што радим, оно што чиним, и оно како се понашам сагласно Пресветој Дјеви Богородици?“ Ако није, онда је призван сваки да се поправи и да се врати Њој, која је Мајка Живота, и Њеном светом и свештеном примеру.

Родила је Живот вечни, и родивши Живот вечни Она нас је обдарила тим и таквим животом вечним. Обасјала нас је рођењем Богомладенца, који обасјава сваког човека који долази у овај свет. Подарила нам је бесцену благо и зато није случајно да су се у време Њеног живота овде на земљи чуле речи оне просте благословене душе: „Благословена утроба која те је родила, и дојке које си сисао“ (Лк. 11, 27), речи које су се односиле на самога Господа. Проста и честита душа Јеврејке је осетила велико и чудесно знамење у личности Онога који је проповедао Благу вест свакоме створењу, у личности Христа Господа, а Он није порекао да је благословена утроба Оне која Га је родила, али је додао и оно друго, да су блажени сви они који су слични Њој, који живе као Она – „Ваистину, блажени су они који слушају реч Божију и држе је“ (Лк. 11, 28). То значи да је блажена утроба сваке мајке која се преображава у утробу Богомајке, да је блажена утроба сваке оне која рађа и која својим рођењем препорађа и даје нови живот, и која васпитава оне које је родила у страху Божијем и у љубави Божијој.

Говорити о оцу и очинству значило би дотаћи се питања ауторитета, озбиљности и одговорног вођења. Говорити, пак, о мајчинству много је деликатније и осетљивије, јер се дотиче првог, основног и најдубљег односа који је основ свих потоњих човекових односа са људима. Мајчинство није само улога, коју жена мање-више успешно игра током свог живота, већ однос који значи остварење како ње саме, тако и новог бића које кроз њу од тренутка рођења почиње да поима свет око себе и стиче прве представе о постојању другог. Лице мајке од првог тренутка постаје лице у коме се дете огледа, и ако

бисмо представљали портрет једне личности, присуство оца било би позадина и постава, а присуство мајке даје она многобројна осветљења и сенке, оне најфиније потезе четкицом који лику дају трајни израз кроз који можемо сагледати лепоту човекове душе.

Када у својој посланици говори о Светој Тајни брака, Свети Апостол Петар, обраћајући се жени, каже да је „украш жене у непропадљивости кроткога и тихога духа, што је пред Богом драгоцено“ (1Петр. 3, 4). Мајка је она животна тишина која даје сигурност речима, мислима и осећањима. Она је у животу своје породице извор саборности и она која конституише заједницу, будући да као квочка пилиће све око себе и у себи окупља, пригрљује и сабира. Овом својом особином она даје основне смернице ка целовитости дететовог бића.

Икона Божије љубави према човеку на овом свету је мајчинска љубав. Она не тражи своје, она живи жртву и њој се радује, у потпуности је окренута детету које воли сараспињући се његовим страдањима и дубоко доживљавајући његове радости. Штавише, њена љубав иде до самозаборава: Свети Максим Исповедник дао је диван пример мајчинске љубави, рекавши да мајка чије се дете дави инстинктивно скаче у воду да би га спасла, не мислећи притом ни једног тренутка да ли је вода хладна, па чак ни да ли она сама зна да плива. То је љубав која не познаје себичност, љубав која је у целости живљење за другог. У само биће жене усађено је то и такво настројење, па чак и онда када није мајка у физичком смислу, она би у себи требало да гаји то што је мајчинско: да буде она која бди и стрепи, она која грли и пружа утеху, она која прашта и нежно воли, она која прати и подржава. За разлику од бесловесних животиња које тугују кратко а потом настављају живот, на мајци губитак чеда оставља неизбрисив траг.

Осећајући и живећи ову љубав, деца у присуству мајке показују сву своју личност. Нигде и никада као у њеном присуству, дете није слободно да буде оно што заправо јесте. Будући да су све маске и игре претварања израз свесне или несвесне потребе да се буде вољен и прихваћен са једне стране или страха да се не буде одбачен са друге, у присуству мајке, чија љубав никада и ничим не бива доведена у питање, те маске падају. Будући крв од њене крви и месо од њеног меса, дете – било да је још увек дете или већ одрастао човек – живи и бива оживљавано управо непорецивим идентитетом те љубави. Мајка воли без резерве. Љубав према детету је њен начин постојања. Она прашта без остатка – све друго, за њу би била издаја. Најскривеније туге детета, чак и наговештаји тих туга у њој буде немир – осећа их срцем које је неповратно дала на дар. Мајка воли до краја слободно: слободна од себе, том и таквом љубављу она ослобађа и оне које воли.

Цркву Христову која и сама пројављује све ове особине с правом називамо Мајком. Она својим присуством штити и храни, и под своје окриље прима све оне који јој притичу и све гледа као децу. То је велика и неизрецива тајна љубави која је јемство са обе стране: љубав уноси мајку у дете и љубав уноси дете у мајку. Веза са мајком несумњиво је једна од најдубљих које човек остварује у свом земном животу, и она трајно, превазилазећи границе времена и простора, па чак и границе живота и смрти, повезује два бића кроз осећај јединства. Мајка познаје дете као што познаје себе саму: свој дах, своју мисао, свој глас, свој очињи вид. Мајка би требало

да буде наш пут ка оцу – по угледу на Мајку Цркву без које нема ни нашег усыновљења Оцу Небеском. Она је та која у деци изграђује и чува ауторитет оца, на коме породица почива.

Знајући да су наши односи на земљи слика једне више, духовне стварности, Свети оци су о породици говорили као о икони Цркве. Узор материнства свакој жени требало би да буде сама Пресвета Богородица, чија је личност најузвишенија похвала и славослов материнству. Ово је посебно важно да би се на прави начин схватила очигледна повезаност материнства са материјалним светом. У саму природу материнског односа усађена је брига за умножавање, растење, јачање и телесно очување детета, но ова брига је у лику Пресвете Богородице вером осмишљена, облагодата и преображена. У Њој и са Њом она постаје то што би и требала бити: радосна и радостотворна брига за освећење и преображење тела и материје уопште, тј. брига за обновљење и преосмишљење живота из смртног у бесмртан, из временог у ванвременно.

Девојка која своје девичанство чува и посвећује Богу кроз монашки позив, постаје, према апостоловој речи, свештени сасуд Божије благодати. Но, и жена у браку узима на себе једно свештено звање, јер кроз материн-

ство она обавља велику и свету службу старања о деци и њиховог васпитања у духу вере и Предања Цркве. Мајке Светих биле су и саме свете, и неретко су управо оне својим примером биле њихов узор и надахнуће. Као први и најважнији учитељ свога детета, мајка постаје и остаје нераскидива спона са светом који га окружује, надасве благословом Свете Тројице Која кроз њу благосиља сваког новорођеног на земљи. Јер кад год се роди нови човек на земљи, Бог исповеда своју веру у човека. Но за то му је потребно оно *да* мајчинско, њена воља и жеља за рађањем, налик на оно *да* Богородичино изговорено на Благовести, што заправо и јесте истински дан жена. Иако се онај други дан представља као дан жена због остварења одређених политичких и друштвених права, што свакако јесте важно, али у односу на пројаву ултимативне слободе, коју је Пресвета Богородица пројавила на Благовести у име читавог људског рода, све друго се чини мање битним.

Мајка воли на начин који је образац вољења и икона оне чудесне љубави пред којом пада логика историјског света, љубави која воли не тражећи своје. Као кад птица пева због изобиља радости у себи, не зато што јој је то потребно, него што својим певањем жели да усређи друге, да све око ње буде радост. Ми често о љубави говоримо, заклињемо се и мислимо да знамо шта је љубав, али ако је само на тренутак упоредимо са мајчинском љубављу видећемо како је често наша љубав пуко самопотврђивање и самозадовољно вешто прикривено самољубље. Најлепше и најтоплије речи на сваком језику, најтананији и најдубљи покрети једног срца упућени су мајци. Она је милост и нада, благодат и топлина, утеха и прибежиште, радост и праштање. У тренуцима најтежег страдања, срце зна за само два вапаја: „Боже мој“ и: „Мајчице моја.“ Зато је мајчинство неизрециви дар милости и љубави Божије, а свака је жена позвана да на дар одговори ударјем, то јест рађањем, васпитањем и подизањем детета у љубави и нежности материнског бића.

Пресвета Богородица је симбол Цркве. Када су наше земаљске мајке отишле са овога света и када осећамо празнину без њиховог присуства међу нама, опет узмемо икону Пресвете Богородице и осетићемо предивно миловање. Годинама, под сводовима овог и многих других светих храмова, окупљају се деца Пресвете Богородице. Као што сте видели јутрос и у самом светом олтару служе деца Пресвете Богородице. Многе нас су света Црква и храмови, отхранили духовно и послали на пут: једне на парохије, друге у манастире, неке у школу... Али оно што је најважније је да се поново сви враћамо стално Пресветој Богомајци и да се на њен пример угледамо. Оно што је посебно важно када слушамо једни друге, не само да чујемо већ и да почнемо да примењујемо. Такође, да никако не дозволимо онима који су изван Цркве или су само номинално у Цркви, да нама спочитавају било које разлоге, било које ружне појаве у друштву, тврдећи да то потиче из црквеног становишта по којем се жена наводно ниподаштава. Све то је нама који смо у Цркви неозбиљно и све то схватамо као пуко клеветање и лагање. Сваки однос према женама, свако схватање и разумевање улоге жене потиче на основу примера Пресвете Богородице. Са друге стране, све наше мајке, телесне и духовне, позване су да свој живот саобразе овом свештеном и великом примеру.

Хвала вам на љубави и пажњи!

Леонид Грилихес, протојереј

ДРЕВНОЈЕВРЕЈСКИ ГЛАГОЛ БАРА (СТВОРИ): ОПИТ БОГОСЛОВСКЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ

Године 2005. у часопису „Алфа и Омега” била је штампана наша студија посвећена Шестодневу¹, која је разматрала прву главу Књиге Постања како у најширем контексту старозаветних текстова, тако и у перспективи новозаветног наратива. Међутим, изван граница нашег разматрања остало је још неколико важних тема, које никако не можемо заобићи прећуткивањем, када говоримо о стварању света. Пре свега то је сам глагол *бара* – „створи”. Чак и у уџбенику о закону Божијем можемо прочитати да овај глагол треба разликовати од других глагола који указују на творачку или изграђујућу делатност (јевр. *аса* – „учинио”, *јацар* – „произвео” и др.). Заиста, глагол *бара*, који се у Старом Завету сусреће више од четрдесет пута, никада не указује на деловање које је извршио човек, него се увек односи само на Бога. То јест сваки пут када је казивано изражено глаголом *бара*, у својству субјекта иступиће или реч *Бог*, или *Господ*.

Прихваћено је гледиште да библијско богословље не постиже термиолошку строгост. И сами у нашој студији посвећеној Шестодневу непрестано примећујемо вишезначност и смислону варијабилност библијске лексике. На овом фону не може да не изазове дивљење ова доследна

употреба глагола *бара*, која се примећује у разним књигама, које припадају различитим библијским ауторима. Ова особеност послужила је као повод за богословско осмишљавање глагола *бара* који указује на изузетно и само Богу својствено стварање из ничега.

У Шестодневу (Пост. 1) глагол *бара* појављује се трипут и сваки пут када је реч о стварању нечег принципно новог, оног што не може бити изведено из претходног, него захтева специјалан стваралачки импулс: најпре у први дан, када се говори о стварању материјалног света: *у почетку створи Бог небо и земљу* (Пост. 1, 1); потом петог дана, када се на светлости дана појављују жива створења: *и створи Бог рибе велике и сваку душу живу гмизавца* (Пост. 1, 21) и, на крају, шестог дана, када се саопштава о стварању човека: *и створи Бог човека по лику Своем, по лику Божијем створи га, мушко и женско створи их* (Пост. 1, 17) – на овом месту глагол *бара* се понавља чак три пута, чиме се додатно подвлачи сасвим особито место човека у низу осталих творевина (о симболичком језику и особитом значењу бројчаних односа види споменути студију).

Дакле, у сваком случају глагол *бара* фиксира нови хијерархијски ниво, нови стадијум стварања. Из ове перспективи појава овог глагола у 50. псалму делује веома упечатљиво: *срце чисто створи (јевр. бара) у мени, Боже*. Шта значи „чисто срце” објашњава се у паралелном полустиху: *дух прав обнови у утрби мојој*. Дакле,

чисто срце – то је прави, непоколебљиви Дух Божији, који Давид моли да Бог створи (*бара*) у њему. Овде је појављивање глагола *бара*, који указује на стварање из ничега, оправдано у крајњој мери са две позиције. Прво, психолошке: Давид је сагрешио (по предању, овај псалм је био написан након што га је пророк Натан изобличио зато што је узео Вирсавеју за жену, пославши у смрт њеног мужа Урију), код њега нема никаквих заслуга, лишен је сваке смелости, сво његово уздање је само у милост и бесконачну благодат Божију, и он моли да Господ даром, „из ничега” обнови у њему силу Свог Духа. Са друге стране, глагол *бара* указује на то да је чистота срца, то јест благодат Духа, неизводива из природе човека, то је нови степен у хијерархији бића – светост, која сједињује творевину и Творца. На тај начин, глагол *бара* означава четири нивоа постојања: свет

неживе природе, који је створен током четири дана (1, 2, 3, 4); свети живих створења, на чије стварање одлазе два дана (5, 6); човек, створен за један дан (6); и у завршетку – светост, која присаједињује ванвременом. И опет нашу пажњу скреће на себе строг поредак и хармонија бројева, овог пута у виду опадајуће прогресије.

Треба правити разлику између богословске интерпретације глагола *бара* и његове етимологије. Етимолошки се у глаголу *бара* обједињује читав спектар значења. Прво, он се приближава јеврејском глаголу *барар* – „оделити, издвојити, одвојити”. Бог твори, то јест издваја свет из небића, а затим се цела слика стварања (у крајњој мери, физичког света) представља као континуирано раздвајање и одвајање једног од другог: првог дана – светлости од таме, другог – вода доњих од горњих, трећег дана доње воде се раздвајају на мора, на крају, четвртог дана појављивањем светила временски континуум се рашчлањује на дане, године и рокове. Стварање сваког дана окончава се речима „и би вече, и би јутро...”, али реч *вече*, на јеврејском *ерев*, потиче од глагола *арав* („помешати”), а *јутро*, јеврејско *бокер* – од глагола *бакар* („разликовати, распознавати”). На тај начин, ако је наше ухо способно и довољно осетљиво за сличну врсту опажања, онда и овде (то јест у завршетку

1 Протоиереј Леонид Грилихес. *Шестоднев в контексте Священного Писания* // Альфа и Омега. 2005. № 2(43).

сваког дана) можемо јасно чути упутство за преовладавање мешања и недељивости. Глагол *хивдил* („одвојити“) улази у број најчешћих речи Шестоднева и сусреће се у њему пет пута. Раздељивање – то је прво што примећује Исус син Сирахов, говорећи о стварању: „И од стварања њиховог (то јест почетних дела Божијих) Он раздвоји делове њихове“ (Сир. 16, 26).

Даље, истог корена с глаголом *бара* јесте глагол *хиври* (каузативна форма истог корена) и има значење „хранити, опскрбљивати“ (види: 1Цар. 2, 29), а придев *бари* („бити угојен, нахраћен, здрав“). Господ не само да издваја, изводи свет из небића и приводи га у биће, него га и храни, то јест не оставља га без свог доброг Промисла. Одмах по стварању живих бића и човека Бог даје упутства у односу на храну.

„И рече Бог: Ево, дадох вам сваку траву која носи семе по лицу све земље, и свако дрво које има у себи плод дрвета које носи семе – да вам буде за храну; а свим зверима земаљским, и свим птицама небеским, и сваком гмизавцу гмижућем по земљи, што има у себи душу живу дајем сваку травку зелену за храну“ (Пост. 1, 29).

Сви ови прописи смештени су непосредно у Шестоднев, то јест сачињавају неодојиви део извештаја о стварању. Лик Бога, који се брине о исхрани своје творевине, непрестано се открива на страницама Библије.

„Очи свију уздају се у Тебе и Ти им дајеш храну у право време. Ти отвараш своју руку и све живо ситиш задовољством“ (Пс. 144, 15–16).

Он „припрема гаврану храну његову“ (Јов 38, 41), и не оставља чак ни птиће: „Он [...] стоци даје храну њихову и гавранчићима који Њему вичу“ (Пс. 146, 8–9).

У најопштијем виду овај аспект стварања представљен је у већ познатом креационистичком фрагменту књиге Исуса сина Сирахова: „Занавек је уредио дела своја, и почетке њихове – у родове њихове. Они не гладују, не гоје се и не прекидају своја дејства“ (Сир. 16, 27).

На крају, глагол *бара* је сличан са речју *брит* (дословно „расеца сечиво“). Завет – савез Бога и човека – стоји у центру стварања. Бог је Творац, и Он је „Бог верних, који чува завет“ (Понз. 7, 9). Сваки пут када се закључује или обнавља Завет, обнавља се читава творевина, што се са очигледношћу открива у актуализацији наведених значења глагола *бара*. Који су се догађаји,

који прате синајски завет, најдубље урезали у сећање древних Јевреја? Први: Бог је разделио воде Црвеног мора, одвојивши синове Израиља од Египћана, и други: Бог је хранио народ свој у пустињи. У Новом Завету све ове библијске слике – старозаветне цртице и јоте – налазе своје гранично и коначно испуњење: у Христу се човек назива новом твари (2Кор. 5, 17; Гал. 6, 15), Господ га избавља из власти смрти и храни својим сопственим телом и крвљу.

Постоји још један важан моменат везан са глаголом *бара* или, тачније, са изразом *бе-решиш бара* („у почетку створи“). На јеврејском именица *решиш* („почетак“) стоји у форми названој „статус конструктус“, и захтева да одмах иза ње следи друга (која је одређује) именица.

Уместо тога одмах иза речи *бе-решиш* („на почетку“) следи глагол *бара* („створи“).

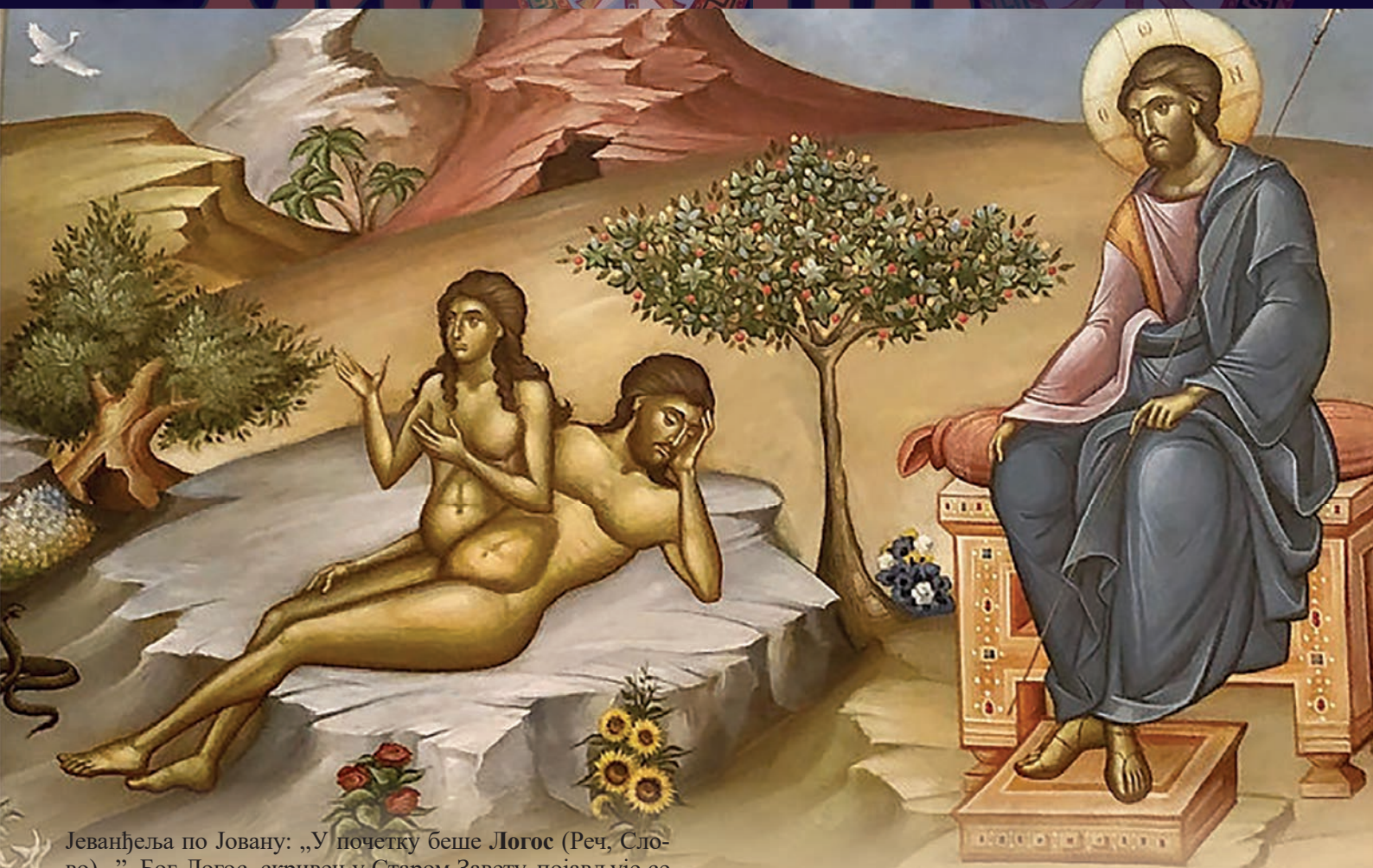
Овако грубо нарушаваће граматичке норме, и при том на самом почетку Писма, не може остати без пажње и доводи у природну недоумицу јеврејског коментатора Рашија (аб-

ревијатура – рави Шломо бен Ицхак), који је први протумачио цео кодекс старозаветних књига.

Размотривши сва места где се употребљава реч *решиш*, он примећује да се „у Писму сусреће само у споју са потоњом именицом“, зато предлаже уместо глагола *бара* („створи“) да читамо именицу *бро* („стварање“): „ако желиш дати право тумачење, тумачи овако: у почетку стварања неба и земље, када је земља била безоблична и пуста и тамна [...] рече Бог: нека буде светлост...“ Са позиције богословља слична граматичка неусклађеност првих речи Библије може указивати на то да излагани догађај, то јест почетак стварања, превазилази човечије разумевање, излази ван оквира људске логике.

ПОЧЕТАК – то је чудо, а о њему се може говорити само кршењем природних и уобичајених закона језика. Али је могућа и другачија интерпретација: форма „статус конструктус“ речи *берешиш* предлаже присуство имена, али име изостаје, оно није наведено, постоји само наговештај имена, али је само име скривено, иако се претпоставља. Покушаје да се приближимо овом имену можемо опазити већ у позном јудаизму, на пример, таргум Јерушалми (обично је означен у научним радовима као фрагментарни таргум) прве речи књиге Постања преноси као „у почетку премудрошћу створи Бог“, али, наравно, са свом отвореношћу ово се име је у пуној мери откривено у прологу

Јеванђеља по Јовану: „У почетку беше **Логос** (Реч, Слово)...”. Бог-Логос, скривен у Старом Завету, појављује се у Новом у свој својој пуноћи.

По сведочанству Блаженог Јеронима, у ранохришћанској егзегетици је постојала веома чврста традиција да се у првим речима Писма види упућивање на Сина. У „Јеврејским питањима на књигу Постања”, коментаришући у *почетку створи Бог небо и земљу*, блажени Јероним примећује следеће: „Многи сматрају (како је, на пример, написано у спору између Јасона и Паписка, како расуђује Тертулијан у књизи против Праксеја, а такође како тврди Иларије у у објашњењу неког псалма) да у јеврејском тексту стоји: *У Сину створи Бог небо и земљу*. То је измишљотина, што потврђује суштина самог предмета. Јер и Седамдесеторица, и Симах, и Теодотион су превели у *почетку*. И у јеврејском тексту је написано *bresith* (што је Акила превео *на челу*), а не *baen*, чему одговара у *сину*. Зато наведени израз може бити прихваћен као да се односи на Христа пре по смислу, него ли у складу са буквалним преводом. Двапут се потврђује да је Христос – Творац неба и земље: како на самом почетку књиге Постања, која је глава свих књига, тако и на почетку Јеванђеља по Јовану”. Иако Блажени Јероним допушта да се први редови Писма могу односити на Христа само у поретку општег смисла, ипак остаје питање: због чега су „многи сматрали” да у јеврејском тексту имамо упућивање на Сина? Нама се чини да се слична врста егзегезе могла сачинити у арамејским језичким круговима (код хришћана Јевреја или Сиријаца), који нису могли пренебрегнути да јеврејски глагол *бара* исто као и прва три слова речи у *почетку*, то јест сама прва реч целог Писма, на арамејском има значење *син*.

Дакле, сумирајући обе наше публикације посвећене теми стварања, можемо рећи да су већ у првој глави књиге Постања назначене основне теме и богословски појмови,

који се са крајњом пуноћом откривају у Новом Завету. Не можемо заборавити да је Шестоднев, који се у последње време веома често коментарише са позиције природних наука, пре свега богословски текст, а његово богословље – да је свет не само створен Богом, него и устремљен ка крајњем савршенству, можемо окарактерисати као христоцентрично. Све ове смисаоне линије, које смо покушали да пратимо и које, испреплетене, образују наратив Шестоднева, управљене су ка Христу. Управо у Ономе ко је не само савршени Бог, него и савршени Човек, све створено налази своје крајње оличење. Видели смо да се приповедање о стварању одвија од безобличности ка видљивом свету и даље ка човеку, који је икона Божија; али у Христу се свету јавља Онај ко је најпре рекао *који виде Мене виде и Оца Мога Небеског*. Од пустоши свет долази у стање испуњености: појављују се небо, земља, мора, биљке, светила, животиње – поредак и лепота створеног света сведоче о свом Творцу; следећи корак ка савршенству је богоподобан човек и, на крају, у свету се појављује Христос, који говори: „Ја и Отац смо једно” (Јн. 10, 30). Свет се ствара из таме ка светлости и истинита Светлост, Светлост целом свету, обасјава свет са доласком Христа (Јн. 8, 12). Свет се ствара од немости ка речи, и у Христу се јавља истинска, превечна Реч Бога Оца. Говорили смо о томе да библијски контекст дозвољава да размотримо богоподобје човека у аспекту власти, али савршена власт опет је представљена у Христу. „Дата ми је свака власт на небу и на земљи” (Мт. 28, 18), „Ти си му дао власт над сваким телом” (Јн. 17, 2). Он је „од почетка Сушти” (Јн. 8, 25) – крунише собом целокупно стварање. Он – Христос, Господ Сведржитељ, Алфа и Омега, почетак и крај свега (види: Откр. 1, 8).

Превео са руског Горан Дабетић

Лариса Маршева, Иван Бељајев, Денис Мироњук

КОМЕНТАР НА ДОГМАТИК ТРЕЋЕГ И ЧЕТВРТОГ ГЛАСА

Догматик трећег гласа

Од памтивека се хришћанска Црква на посебан начин односила према поштовању Пресвете Богородице Деве Марије. Земаљски живот, подвизи и труд Мајке Господа нашег јесу особит пример смирења, послушања вољи Божијој и истинске љубави не само према свом Сину – Господу Исусу Христу, него и према свим људима.

Часнија од Херувима и неупоредиво славнија од Серафима, овим речима обраћамо јој се у молитви „Достојно јест“. Серафими и Херувими су највиши чинови бесплотних сила или анђела, који стоје пред Престолом Свете Тројице. То што се Пресвета Богородица својом чашћу и славом налази ближе Господу него највећи анђели показује љубав Сина према својој Мајци.

Поштовање Пресвете Деве Марије у православној традицији углавном носи вербални и графички карактер. Преносимо лик Пресвете Богородице на иконе, од којих су многе, по великој Божанственој милости, постале чудотворне (Владимирска, Казањска, Тројеручица итд.). Описујемо Њен земаљски живот и небеско покровитељство у химнама и песмопевањима благодарења. Један од примера таквог стваралаштва јесу догматици. Догматик (од грч *ὁ δογματικὸν*) је песмопевање посвећено Пресветој Богородици.

Као што пише архимандрит Кипријан (Керн): „Последња стихира у низу стихира на *Господи возвах...* носи особит назив – *Догматик...* По садржају су величанствени и изузетно богати. По свему судећи, њихов аутор је Свети Јован Дамаскин”¹.

Ове стихире су одраз велелепног одражавања саборног догматског и моралног исповедања хришћанске вере у литургијском контексту.

Сви догматици подељени су по гласовима. Њих је, као и гласова – осам. Професор М. Н. Скабаланович успоставља њихову садржинску везу. У догматику трећег гласа, по његовим речима, садржи се „само рођење по телу Господа нашег Исуса Христа, начин овог рађања”².

Окренимо се црквенословенском тексту васкршњег догматика трећег гласа, који гласи: „Како не дивимся Богомужному Рождеству Твоему, Пречестная, искушения бо мужескаго не приемши, Всенепорочная, родила бо еси без отца Сына плотию, прежде век от Отца рожденного без матери, никакоже претерпевшаго изменения, или смешения, или разделения, но обою существу свойство цело сохранишаго. Темже, Мати Дево Владычице, Того моли спаситися душам, православно Богородицу исповедающих Тя”³.

Грчка варијанта догматика је оваква:

„Πῶς μὴ θαυμάσωμεν, τὸν θεανδρικόν σου τόκον Πανσεβάσμιε; πείραν γὰρ ἀνδρὸς μὴ δεξαμένη Πανάμωμε, ἔτεκες ἀπάτορα Υἱὸν ἐν σαρκί, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ Πατρός γεννηθέντα ἀμήτορα, μηδαμῶς ὑπομείναντα τροπὴν, ἢ φυρμόν, ἢ διαίρεσιν, ἀλλ’ ἐκατέρας οὐσίας τὴν ιδιότητα, σῶαν φυλάξαντα. Διὸ Μητροπάρθενε Δέσποινα, αὐτόν ἱκέτευε σωθῆναι, τὰς ψυχὰς τῶν ὀρθοδόξως, Θεοτόκον ὁμολογούντων σε”⁴.

На руски (српски) језик преведен је овако:

„Како да се не дивимо богомужному породи Твојему, Пречасна; јер Непорочна, иако Ти не позна мужа, Ти без Оца роди Сина у телу, пре векова рођена од Оца без матери. Он не претрпе никакве промене, нити смесе нити раздељења, него сачува цело својство оба бића. Зато, Мати, Дјево, Госпођо, моли Њега да се спасу душе оних који православно исповедају да си Богородица”⁵.

Рождество Богомужное Твое

Црквенословенски текст догматика каже: „Како не дивимся Богомужному Рождеству Твоему, Пречестная?”

Синтагма *Богомужному Рождеству* пример је паронимије црквенословенског и руског језика. Тако, ако

се преводи прва реч испада да је муж Пресвете Богородице био сам Бог, али то је у корену нетачно. Данас су речи муж и жена повезане са брачним савезом. Супружнике који ступају у званичан брак, који су се верили и венчали, у зависности од пола називају мушкарца – мужем, а жену (рус. женщину) – женом. Међутим, у схватању наших предака ове речи нису имале такво значење.

Речник црквенословенско-руских паронима О. А. Седакове одмах даје неколико варијанти интерпретације речи муж:

1. човек, мушкарац;
2. одрасли;
3. супруг⁶.

У ствари, овде се има у виду Рођење Спаситеља света – Господа Исуса Христа, које се десило тајанствено услед деловања Светог Духа на Марију Деву. Син Божији је, долазећи у свет, постао Син Човечији, не престајући да буде Бог.

Протојереј Вадим Леонов објашњава: „Оваплоћење Бога – то је велика тајна која не подлеже рационалном истраживању. У њу желе да проникну анђели (1Пт. 1, 12), али чак и њима није доступна у потпуности”⁷.

Завесу ове тајне одшкринуо нам је Господ у свом Откровењу. Њена пуноћа открива се у Царству Небеском.

Два рођења Исуса Христа

У херминептици догматика трећег гласа за нас је нарочито интересантан аспект Рођења Господа нашег Исуса Христа по телу и Божанству. Преподобни Јован Дамаскин оваквим речима хвали Пресвету Богородицу: „Родила Сына без отца по плоти, Который прежде веков родился (по Божеству) от Отца без матери”⁸.

У V веку Константинопољски епископ Несторије јавно је изразио мишљење по којем Пречисту Деву Марију не треба називати Богородицом, већ Христородицом, пошто Бог не може имати мајку. Ова идеја изазвала је много спорова и несугласица у Византијској империји, која је особито поштовала Пресвету Деву Марију. Било је одлучено да се сазове Сабор у граду Ефесу 431. године, који је ушао у историју као III Васељенски Сабор. На њему су Свети Кирил Александријски, главни противник Несторија и председник Сабора, и 160 епископа разлучили питање у корист православног вероисповедања. Коначни резултат спорова изразиле су следеће речи: „Две природе – Божанска и човечанска – сједињене у Христу неразделљиво и несливено”⁹.

Свети оци III Васељенског Сабора заштитили су догмат о Рођењу Господа Исуса Христа од Пресвете Богородице.

Грчки текст догматика овако описује ванвремени акт рођења Сина од Оца: Τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ Πατρὸς γεννηθέντα ἄμῃτορα, то јест „Пре векова од Оца без мајке рођен”.

Грчко τὸν αἰώνων је именица употребљена у множини, мушком роду и генетиву, која има истовремено неколико значења:

1. век, живот;
2. поколење;
3. вечност;
4. удес, судбина¹⁰.

У речнику руског језика XI–XVII век иста реч има оваква лексичко-семантичке фразе:

1. одређени период времена, епоха;
2. период постојања било кога, било чега;
3. вечност¹¹.

Упоређујући све варијанте, налазимо једну која је заједничка за оба језика, а такође и сагласна догмама Цркве – вечност. Заиста, православно вероучење у свом Символу учи да је друга ипостас Свете Тројице, Бог Син, рођен од Бога Оца пре вечности, то јест пре стварања бића и тварних карактеристика као што су

материја, време, простор и томе слично. Као што каже апостол Павле: „Који је икона Бога невидљивог, Прворођени пре сваке твари” (Кол. 1, 15).

Две природе у Христу

Догма о начину ипостасног сједињења у Христу две природе једна је од најважнијих за православно исповедање вере. Сагласно њој, верујемо да су се као резултат Богооваплоћења Господа нашег Исуса Христа, у Њему сјединиле две природе. Притом се природа Божанства и природа човечанства нису слиле међу собом, нису се измениле, не постоје одвојено: сјединивши се у једну Ипостас од момента зачећа Спаситеља у утроби Пресвете Деве, две природе никада се нису раздвајале и неће се раздвајати¹². Терминологија ипостасног сједињења садржи се у оросу (то јест одредбама) IV Васељенског Сабора.

За нас је важно да је Христос у потпуности човек и у потпуности Бог. О овоме говоре речи „обою существу” – црквенословенско „существу”, има многа значења, у датом случају – „јестество, природа”¹³: „Осызал есть ребра Владычня неверовавый Фома, и осызав, сугубое существо проповеда” (Тома, не верујући, додирну ребра Владике, и, додирнувши, објави Његове две природе)¹⁴.

У грчкој варијанти догматика Преподобни Јован Дамаскин употребљава реч ἡ οὐσία – постојање, биће, суштина или природа¹⁵. За Преподобног је важно да покаже значај истините вере о Богу, коју је приказао у свом

главном раду „Тачно излагање православне вере“¹⁶. Богослужбени текст трећег гласа је пример литургичко-богословске синтезе у химнографији Преподобног Јована Дамаскина.

Свети, певајући хвалебну песму Пресветој Богородици, захвата теме најважније за православно вероучење: догму о Рођењу Сина Божијег од Светог Духа и Марије Деве ради спасења свих људи у виду ипостасног сједињења у Христу две природе. „Логос постаде тело“ (Јн. 1, 14), говори Свети јеванђелиста Јован, како би спасио све људе од дејства греха и смрти.

Ово песмопевање је настало у периоду ширења многих јереси, које изврћу схватање личности Исуса Христа. Оно је призивало и наставља да призива све православне хришћане да исповедају истинску веру ради наслеђивања Царства Небеског.

Догматик четвог гласа

Православна Црква у богослужбеним песмама свакодневно прославља Мајку Божију. Свака група променљивих химнографских текстова завршава се богоричним, посвећеним Пресветој Деви Марији. Особито место међу њима заузимају догматици, у којима се излажу основне тезе православног богословља о Оваплоћењу Сина Божијег, тесно повезане са Богородицом. Таква песмопевања изводе се једном седмично уочи недеље.

У овом кратком изводу размотрићемо догматик четвртог гласа. На црквенословенском језику он гласи овако:

„Иже Тебе ради Богоотец пророк Давид песнено о Тебе провозгласи величја Тебе Сотворшему: предста Царица одесную Тебе, Тя бо Матерь ходатаицу живота

показа, без отца из Тебе вочеловечитися благоволивый Бог, да Свой паки обновит образ истлевший страстьми, и заблудшее горохищное обрет овча, на ramo восприим, ко Отцу принесет, и Своему хотению, с небесными совокупит силами, и спасет, Богородице, мир, Христос, имеяй велию и богатую милость“¹⁷.

Његова грчка варијанта:

„Ο δια σε Θεοπάτωρ προφήτης Δαυΐδ, μελωδικῶς περὶ σου προανφώνησε, τῷ μεγαλειᾷ σοι ποιήσαντι. Παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου. Σε γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν, ὁ ἀπάτωρ ἐκ σου ἐνανθρωπήσαι εὐδοκήσας Θεός, ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα, φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι, καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλωτον εὐρόν, πρόβατον τοῖς ὅμοις ἀναλαβόν, τῷ Πατρὶ προσαγάγῃ, καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι, ταῖς οὐρανίαις συνάψῃ Δυνάμεσι, καὶ σώσῃ Θεοτόκε τὸν κόσμον, Χριστὸς ὁ ἔχων, τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος“¹⁸.

Дајмо и руски (српски) превод:

„Давид, кроз Тебе (Богородице) богоотац, у песми унапред кликну о Теби оном који Ти учини велике ствари: Стаде Царица десно од Тебе, јер Бог којем би у вољи да се, без Оца, ваплоти од Тебе, показа Тебе, Матер, да си угостила живот, да поново изваја своје обличје, које унаказише страсти, да нађе залуталу овцу, уграбљену у гори, да је узме на раме и доведе оцу, и по својој вољи да је придружи небеским силама, и да спасе свет Богородице, Он, Христос, који има велику и богату милост“¹⁹.

Пророчанство цара Давида о Пресветој Богородици

„Тебе ради“ преводи се на српски језик „кроз Тебе“, што одговара грчком δια σε. Важно је схватити да је са њим повезано постојеће „богоотац“, којим се именује пророк Давид, спомињан даље. Он је богоотац (по телу) „Тебе (Богородице) ради“. Црквенословенско „ради“ значи „због, из разлога, у вези“²⁰. Догматик нам говори о томе да је, благодарећи Пресветој Деви, цар Давид постао предак Исуса Христа по телу, и зато га и називају Богооцем.

О пореклу Богородице из рода Давидова у Светом Писму се непосредно не говори, међутим, овако учи Предање Цркве²¹.

„Стаде Царица десно од Тебе“ – то су речи 44. псалма (Пс. 44, 10), које су упућене Господу, који је прославио Пресвету Деву. Ово место у Библији свети оци различито тумаче: једни сматрају да је Царицом названа Црква Христова, други виде овде лик Богородице. На пример, свети Григорије Палама у *Омилији на празник Успења* пише: „Најближе Њему налази се само Царица свих, којом се и сам Бог усхићује и велича је“²². Тако ово место схвата и аутор догматика, а то је, сагласно традицији, Преподобни Јован Дамаскин.

Другим речима, Цар Давид у псалму пророчки прославља Царицу Небеску, преко које се он поштује од Цркве као богоотац.

Носитељка Живота

У тексту догматика каже се да је Господ показао Мајку Божију као „ходатаицу живота“. Реч „живот“ има оваква значења: 1. Живот (рус. „жизнь“); 2. „Живот – именовање Христа и Пресвете Тројице“²³. Овде је реч о Сину Божијем.

Такође треба прокоментарисати именицу „ходатаица“. У црквенословенском језику под њом се схвата

„посредница” или „виновница” (узрок)²⁴. Она је превод грчког „πρόξενον” које је везано с „ὁ πρόξενος” – 1. „важан гост, пријатељ”; 2. „покровитељ, заштитник”; 3. „помоћник”²⁵. На руски се овај фрагмент преводи различито. У преводу протојереја Владимира Успенског дато је „Ходатаица”²⁶, док истовремено јеромонах Теофан (Адаменко) овде наводи реч „Носитељница”²⁷.

У ствари, све варијанте значења доводе нас до истог схватања наведеног места догматика. Богородица је носила у својој утроби величанственог Сина Божијег, који је „пут, истина и живот” (Јн. 14, 6). Као и свака мати, Она је била покров и заштита за свог Сина.

У овоме се и састоји велико чудо богооваплоћења: Сведржитељ света унизио је себе, узевши обличје слуге, учинивши себе сличним људима и по изгледу поста као човек (Фил. 2, 7).

Христос обнавља лик Божији у човеку

Књига Постања овако приповеда о стварању људи: „И створи Бог човека по лику своме, по лику Божијем створи га; мушко и женско створи их” (Пост. 1, 27). Свети Василије Велики, размишљајући о овоме, пише: „Човек је створен по лику и подобију Божијем; али грех је изопачио лепоту лика, увлачећи душу у страсне жеље”²⁸. Ово учење изражено је у догматику: „да Свой паки обновит образ истлевший страстьми”. Лик Божији је после грехоппада постао изопачен гресима, и Христос је дошао у свет да пружи људима могућност обожења, то јест обнављања лика Божијег. Ову могућност хришћани задобијају у тајни Крштења.

Христос – Пастир добри

У Јеванђељу по Луки наведена је Христова прича о заблуделој овци: „Који од вас, имајући сто оваца и изгубивши једну од њих, не остави деведесет и девет у пустињи и не иде за изгубљеном док је не нађе? И кад је нађе, метне је на рамена своја радујући се, и дошавши дома, сазове пријатеље и суседе говорећи им: Радуйте се са мном, јер нађох овцу своју изгубљену” (Лк. 15, 4–6). На другом месту Господ говори: „Ја сам Пастир добри и познајем своје, и моје мене познају” (Јн. 10, 14).

На тај начин, Пастир је лик Христа, а овце су лик човечанства. Спаситељ долази у свет како би нашао овце одбегле из стада и залутале у горама и, узевши их на „раме”, то јест „плећа”²⁹, принео их Оцу, под којим треба схватити Бога Оца.

Скупа са тим Господ својим Оваплоћењем, Смрћу и Васкрсењем сједињује људе са „небеским силама”. Реч „силы” у црквенословенском језику има значење „духови, анђелски чиновни”³⁰.

Човек је у грехопаду био одељен од духовног света, али у Христу људи побеђују ову поделу.

Сва суштина догматика састоји се у његовим последњим речима: „И спасет, Богородице, мир, Христос, имей велию и богатую милость”. Родивши се од Марије Деве, Бог је дошао у свет ради спасења људи, које обухвата и обнављање лика Божијег у човеку, повратак заблуделе овце и присаједињење духовном свету. Христос о себи сведочи овако: „Нисам дошао да судим него да спасим свет” (Јн. 12, 47).

Велико дело спасења човечанства почело је од чуда Рођења Богомладенца од Пресвете Деве, у којој је прослављен Цар Давид и коју славе хришћани у све векове.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Киприан (Керн), архимандрит. *Литургика, гимнография и эрмология*. М., 1997. С. 141.

² *Толковый Типикон*. М., 2008. С. 548.

³ *Октоих сиречь Осмогласник*. М., 1981. С. 348–349.

⁴ ΚΤΩΝΗΧΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ // <https://glt.goarch.org/texts/Och/Tone3Sun.html>

⁵ *ОСМОГЛАСНИК. Недельне службе*. Превео са грчког Иринеј (Тирић), епископ бачки. „Беседа”, Нови Сад, 1988. С. 33.

⁶ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из Богослужения: Церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 181–182.

⁷ Леонов В., протоиерей. *Основы Православной антропологии: Учебник*. М., 2016. С. 242.

⁸ *Октоих сиречь Осмогласник*. М., 1981. С. 348–349.

⁹ *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*. Т. XI (А). СПб., 1894. С. 689–690.

¹⁰ Liddell H. G., Scott R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 43.

¹¹ *Словарь русского языка XI–XVII вв*. Вып. 2. М., 1975. С. 53–54.

¹² Давыденков О., протоиерей. *Догматическое богословие: Учебное пособие*. М., 2017. С. 378–379.

¹³ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из Богослужения: Церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 349.

¹⁴ *Триодъ Цветная*. М., 2002. С. 56.

¹⁵ Liddell H. G., Scott R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1096.

¹⁶ Иоанн Дамаскин, преподобный. *Точное изложение Православной веры*. М., 2002. С. 235–237.

¹⁷ *Октоих, сиречь осмогласник*. Гласы I–IV. М., 1991. С. 501.

¹⁸ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ // <https://glt.goarch.org/texts/Och/Tone4Sun.html>

¹⁹ Феофан (Адаменко), иеромонах. *Сборник суточных церковных служб, песнопений праздников и частных молитвословий Православной Церкви на русском языке*. Новгород, 1926. С. 59.

²⁰ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения: церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 293.

²¹ Малков П. Ю. *Богородица* // *Православная энциклопедия*. Т. 5. М., 2009. С. 486–504.

²² Григорий Палама, святитель. *Беседы*. М., 1993. С. 584.

²³ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения: церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 124–125.

²⁴ Исто. С. 386.

²⁵ Liddell H. G., Scott R. *Greek-English Lexicon*. New York, 1883. P. 1293.

²⁶ Успенский В., протоиерей. *Сборник церковных песнопений с переводом их на русский язык*. М., 1911. С. 5.

²⁷ Феофан (Адаменко), иеромонах. *Сборник суточных церковных служб, песнопений праздников и частных молитвословий Православной Церкви на русском языке*. Новгород, 1926. С. 59.

²⁸ Василий Великий, святитель. *Творения*. Т. 2. М., 2009. С. 566.

²⁹ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения: церковнославяно-русские паронимы*. М., 2008. С. 300.

³⁰ Исто. С. 311.

Андреј Чиженко

ЗБОГ ЧЕГА СЕ ЦРКВЕНА НОВА ГОДИНА ПРАЗНУЈЕ 14. СЕПТЕМБРА

У свести савременог човека трајно се учврстио својеврсни „канон” празновања Нове године 1. јануара, али у људској историји то је све у свему само једна од варијанти празновања, пошто је код различитих народа (или чак код једног) у разним историјским периодима време празновања зависило од многих фактора – религиозних, државних, друштвених, климатских (на пример, пролеће је буђење природе, дакле потребно је у то време празновати Нову годину, односно нови почетак годишњег циклуса).

Тако, на пример, Јевреји обележавају Нову годину у интервалу од 5. септембра до 5. октобра, Кинези то чине између 21. јануара и 21. фебруара, Иранци празнују 22. марта, а Бангладешани славе 14. априла.

Наши преци у ранијим временима празновали су Нову годину 1. марта. То је, пре свега, повезано, као што је већ речено, са пролећем, буђењем природе и отпочињањем новог циклуса вегетације. Касније, приближно од XIII века, када се црквена традиција дубоко укоренила у народну и државну свест, друштвено празновање Нове године одвија се код нас у складу са црквеном новом годином, која почиње 1. септембра по такозваном старом или јулијанском календару или 14. септембра по такозваном новом или григоријанском календару.

Празновање Нове године 1. јануара, по јулијанском календару, у Русију је увео цар Петар I, који је био у много чему склон тенденцијама моде која је тада владала у земљама Западне Европе, где се управо 1. јануара обележавала Нова година. Касније, већ у совјетско време, 1919. године, празновање су тадашње комунистичке власти пренеле у складу са григоријанским календаром за тринаест дана раније.

За то како је дошло до успостављања црквене нове године (или новолетија) управо 1. септембра постоје две верзије. По једној верзији до тога је дошло зато што је од 1. септембра почињала пореска година у Византијској империји. Она се називала „индикт“ (од латинског *indictio* – назначити цену, оцењивати). Зато је и црквена година почињала од овог датума. Касније је значење речи „индикт” претрпело измене у грчком језику. Реч „индикт” постала је синоним речи „година”.

По другој верзији о успостављању слављења црквене Нове године, управо је 1. септембра Свети равноапостолни император Константин Велики 312. године остварио победу над својим противником, римским владарем Максенцијем. Управо је пред ову битку Светом цару Константину јављено изображење Крста на небу уз речи „овим побеђуј”. Наведена битка отворила је пут потписивању Миланског едикта 313. године – чувеног документа, који је изједначио у правима хришћане и многобошце, озакоњивши Православну Цркву. Овај документ прекида прогоне хришћана и дозвољава им да слободно испољавају и упражњавају своју веру.

По овој верзији, Оци Првог Васељенског Сабора из 325. године у спомен на овај велики догађај установили су да Нова година почиње од 1. септембра – од дана који је постао почетак „хришћанске слободе”.

У Русији је од давнина прихваћено да се овај дан освећује Божанственом Литургијом и особитим молебном за новолетије. У нашим црквама се често служе у поноћ 13. на 14. септембар по новом календару поноћне Божанствене Литургије, или се молебан служи на Светој Литургији ујутру 14. септембра.

Наши преци су благодарили Богу за протеклу годину, призивали су у молитвама благодат Господњу за следећу годину, исповедали се, причешћивали. Било је уобичајено да се на сам дан Нове године нарочито творе дела милосрђа, да се брине о сиромашнима, болеснима,

да се посећују сужњи у тамницама и болни у болницама.

У овоме и јесте узвишени хришћански смисао Нове године – повољног лета Божијег, када се људи добровољно приклањају јарму Господњем и моле да нас Он, као вољени Отац, води као малену децу кроз узбуркано море живота у Царство Небеско.

Како нам данас недостаје овог верног и правилног освешћавања Нове године!

Превео са руског Горан Дабетић

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ЛОВЦИМА КОД ЈАГОДИНЕ

У дан молитвеног прослављања Светог Вавиле, Пророка Мојсеја и Свештеномученика Петра Дабробосанског, 17. септембра 2023. године, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, служио је у селу Ловци, код Јагодине.

Том приликом осветио је новоподигнуту цркву Свете Тројице положивши честицу моштију Светог великомученика косовског кнеза Лазара у часну трпезу. Преосвећени Владика је изговорио је пригодну беседу пре полагања моштију и њиховог заливања воскомас-тиком:

„Драга браћо и сестре, ми данас освећујемо нови храм у Ловцима. Цео храм је светиња, а најсветији део храма јесте олтар и ова Часна трпеза у олтару коју смо ми сада омили, коју ћемо миропомазати светим миром као и цео овај храм. И како се то у Цркви Христовој већ више од две хиљаде година чини, у Свети престо постављају се мошти – делићи тела Светих мученика, јер је Црква заснована на мученичкој крви. Данас у овај храм полажем мошти Светог великомученика косовског Лазара. Па вас молим, браћо и сестре, кад год будете дошли у овај храм, а треба стално да долазите, да се молитвено онеме коме је овај храм и посвећен, а то је Света животворна и неразделива Тројица, али да се сетите да се од данас налазите под молитвеном заштитом Светог великомученика косовског Лазара. Ја ћу сада положити ове мошти у Свети престо, а заједно са моштима положићу и ваша имена која сте овде написали.

И замислите, браћо и сестре, колики је то благослов Божији и дар да се на овом престолу, на коме ће се савршавати Света Литургија, приносити бескрвна жртва, да ће се, над овим моштима и над именима ваших живих и мртвих, док год траје овај свет приности молитве. Зато је то стара пракса Цркве да се у престо стављају имена свих оних који учествују на освећењу, наравно и оних који су и помрли за време градње ове цркве, али и за оне који су допринели да се овај храм доврши. Нека вас молитве Светог великомученика косовског Лазара чувају. Бог вас благословио!“

Епископ Јован је у наставку служио Свету архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Архијерејског намесништва беличког и верног народа. Преосвећени Владика је након читања јеванђелског зачала изговорио своју беседу:

„У Име Оца и Сина и Светога Духа! Браћо и сестре, благодаћу и дејством Светога Духа осветили смо овај храм, овај дом Божији. Велики је благослов данас на свима нама и велика је радост овоме месту, јер Ловци су данас добили душу своју. Као што тело не може да живи без душе, тако ни хришћани не могу да живе без вере и Цркве. И оно што је душа у телу, то је Црква целом нашем бићу. И зато кажем да је ово место данас добило своју душу. Треба сви да се радујемо, поготово ви који припадате овој парохији, што смо добили нови дом. Али Божији дом, не обичини дом. И као што сваки од нас има свој дом, и тако треба да буде, треба да имамо један дом за све нас, а то је црква. И као што се бринемо за свој дом – да га украсимо, да га очистимо, да лепо изгледа – тако сви заједно треба да се бринемо за заједнички дом, за Цркву, јер црква није ни Јованова, ни Петрова, ни Маркова, Црква је Божија. И зато свако наше улагање у цркву, наша жеља да допринесемо лепоти храма, је уствари радост пред Богом. Али је зато и мрзост пред Богом када се не бринемо о заједничкој кући. А та кућа која је, опет понављам, дом Божији где Бог пребива. Зато је свако од нас, браћо и сестре, дужан да од себе да нешто за општи, заједнички дом. Прва је дужност да дамо молитву, а онда да дамо мало и труда и да видимо да ли треба нешто очистити и украсити. Јер ми кућу своју украшавамо, јел тако? Зашто онда да остане дом Божији неукрашен? И то, понављам, не обичан дом, него дом где се савршава Света тајна – тајна Цркве, тајна Свете Литургије. Дакле, од данас овде ви имате заједнички дом, па вас молим као ваш Владика, немојте да овај дом за кратко време изгледа као она мајка коју су деца напустила, отишла и заборавила. Овај је храм малих димензија, али то за Бога не значи ништа. Овај храм је велики и биће још већи уколико ви будете редовно долазили на Свете Литургије, уколико га будете испуњавали вашим учешћем и присуством, јер сам је Господ рекао у Јеванђељу: 'Где су двоје, или троје у име моје сабрани онда сам и ја тамо.' Довољно је ту помисао да имамо када треба да пођемо у цркву, на Свету Литургију, да кажемо: 'Идем да се сретнем да Богом, идем у цркву да се молим Богу; ја идем у цркву да се причестим, да се сјединим са Богом; ја идем у цркву

да видим лице другог човека`. То нам је данас потребно, браћо и сестре, јер данас, као што видите, све чешће окрећемо лице једни од других. Зашто? Зато што нам је понестала вера. А у Светом Јеванђељу је речено: `Видех лице брта, видех лице Бога`. Изгледа да немамо куражи да погледамо лице другог. Јер видећи лице другог, ми треба да видимо лице Бога, јер је Бог човека створио по лику своме, по слици својој и по прилици Божијој. Бог од нас не тражи више да ми Њему чинимо, него што треба да чинимо једни другима. Али ми по слабости увек некако мислимо: `Лакше ми да волим Бога кога не видим, него да волим онога ко је поред мене`. И још даље идемо па кажемо: `Ех, да су други бољи око мене, био бих и ја бољи`. То је заваривање. Немојмо да почињемо до других. Почнимо од себе. Себе учинимо бољим и тада ће и онај који је поред нас видети, па ће и он почети да се исправља и поправља. Али ако ја чиним оно што је моја жеља и воља, и гордост и сујета, пропаћу и ја, а вероватно и они око мене. Дакле, браћо и сестре, у овој цркви, као што рекох, служиће се Божанствена Литургија, како каже песник: `...и овог света као и онога`. Од данас ово звоно ће вас позивати на службу. Оно ће звонити и ако дођете и ако не дођете. Али знајте, и мене и вас питаће Господ јесмо ли се одазвали на звоњење звона, на глас звона? Јесмо ли се одазвали на трубни глас? Ми мушкарци који смо служили ону праву војску знамо: затруби труба – скачеш! Један преко другог скачемо да станемо у збор. Е па кад је то тако, браћо и сестре, у овом земаљском реду и поретку, шта да кажемо за небески поредак? Господ ће, понављам, питати: `Што ниси се одазвао, што ниси дошао на литургију, а звоно те је подсетило и

будило?` Али ми кажемо: `Морам још мало да одспавам, морам да идем у кафану јутрос, морам да идем да урадим тај и тај посао.` Немојмо да се изговарамо, као што су се изговарали они, ако се сећате, из оне јеванђелске приче кад је, каже, домаћин зготовио трпезу и позвао људе на трпезу, на славу. Али један је казао: `Не могу данас. Купио сам њиву, морам да идем да је видим, купио сам волове, морам да их обиђем, оженио сам се`, тако каже у Јеванђељу, `па зато не могу доћи.` А Господ је све позвао на трпезу. Јер то је та Литургија, то је та трпеза Господња. Он нас је позвао све да дођемо на трпезу. А за трпезом шта радимо – једемо, је ли тако? Овде је трпеза Господња где Христос седи и себе даје као храну нама, а то је Причешће. То је Свето Тело и Света Крв Господња. И шта је домаћин урадио са овима који нису дошли, шта је рекао слугама? `Пустите их; нека иду, нека пропадну кад неће да се одазову на позив. Идите,` каже, `поред пута и скупљајте ону сиротињу, ону беду, и доведите ми такве да ми се кућа напуни.` Господ хоће да се наши храмови испуне. Ови зидови, ове иконе сведочиће, браћо и сестре, о вашем учешћу у Светој Литургији. Дакле, у овој цркви ће се, као и у свим црквама, појати Литургија овог света као и онога. То значи да ће од данас у овој цркви, кад се год врши Света служба, бити спомињани сви они који су и најмање допринели да се овај храм доврши и да га данас благодаћу Дуга Светога осветимо. Црква је црква заједнице, а није црква подела. Зато вас молим овде долазите да се Богу молите, да се мирите са Богом и да се мирите једни са другима. Немојте казати: `Нећу да идем у ту цркву, то није моја црква.` Човече, како није твоја црква? Па ти си члан Цркве. Сваки је од нас члан

Цркве, јер смо чланови Цркве постали Светом тајном крштења. И ако треба да нас црква раздваја, онда нам не треба ни овај храм. Опростите што ћу бити дрзак па ћу рећи: ако ће овај храм да ствара свађу међу вама, ја ћу онда први да га развалим. Јер нама треба, браћо и сестре, љубав, нама требају слога, мир и жртва. Нама треба труд, јер ни њиву не можемо да окопамо ако се не потрудио и ако се не ознојимо, је ли тако? Не можемо ни једно добро дело да учинимо ако се не потрудио. Ја сам радостан данас што смо осветили овај храм. Верујем да сте и ви радосни. Задржите ову доживљену радост освећења храма и ове Божанствене Литургије, па пођете у куће своје са радошћу. Данас нам треба радост. Ми скоро да смо и изгубили праву радост. Данас све мање живимо у љубави. Наша љубав данас више изгледа на оно љубакање, а не на љубав која се жртвује, која воли. А кад човек има љубав, и има жртву, он више

да Бога свога свим срцем, свом душом својом... И другога као себе самога`. Ове две заповести не можемо раздвојити. Не можемо да кажемо како волимо Бога, а да мрзимо човека. Треба да се потрудимо да ове две заповести испунимо, јер каже Христос да о овима двема заповестима виси, окачен је – да тако кажем, сав Закон и Пророци. Испуњаваш ли ове две заповести, испунио си Јеванђеље. А што је најважније, испунио си свој живот. Више није празнина у теби. Да не знаш шта да радиш од себе. А људи често кажу: `Не знам шта да радим.` Па зато што си празан. Напустила те је благодат Божија. А кад нема благодати у нама, нема ништа што је Божије у нам. Све друго чиме ми себе, да тако кажем допуњујемо, све је то пролазно. Зато нека би Господ помогао да испуњавамо ове две заповести. Да се молимо Богу. И зато је овај храм саграђен и освећен. Он је данас испуњен Духом Светим. А и ми смо се испунили ако има-

мо веру, ако осећамо да је ово место свето. Онако као што је чуо Мојсије кад је био на гори Синају: `Изуј обућу своју са својих ногу, јер место на коме стојиш је свето.` И ако ми долазимо са осећањем да улазимо у светињу, онда треба да се понашамо као у светињи: молитвено и смирено. Остављамо све иза врата цркве кад уђемо на Литургију у цркву, и своје људске недостатке и оно што нас раздваја, да бисмо се у миру Господу помолили. Свако богослужење почиње управо речима: `У миру Господу се помолимо.` А мира нема око нас ако га немамо у себи. А тог мира нећемо имати у себи ако немамо Бога у себи, јер је Бог наш мир. Дошли смо у такво

не поставља питање да ли ће моћи да уради нешто, или да ли ће моћи да спасе некога? Не! Него ћемо скакати за онога који је потонуо у реку, помоћи му да изађе. Нећемо размишљати: `Шта ће бити са мном?`, јер мислимо шта ће бити са њим. Зато што за онога кога искрено волимо правом Божијом љубављу, ми смо спремни и живот да дамо. То је та Богочовечанска љубав. То је љубав, браћо и сестре, коју нам је Господ сaneo са неба. Господ нама свима данас одговора као овом кнезу, овоме младићу, који је – чусмо из Јеванђеља – пришао Христу и поставио му питање. Уствари није га питао што је желео да сазна нешто, него је хтео да куша Господа. Погледајте колика је дрскост човекова, да он – створење Божије – куша Створитеља свога. То је безумље, а ми често падамо у то безумље. И шта га је питао овај младић? Каже: `Госпode, која је највећа заповест у Закону?` Пазите, он је законик, значи он је дужан да познаје закон. Али није само дужан да познаје закон, него и да га испуњава. А Господ му каже: `Љуби Госпо-

стање, да често кажемо: `Не знам шта ми је. Мука ме ухватила`. Испразнио си се. Ниси био на Литургији, ниси се молио, ниси се причешћивао. Није Христос ушао у тебе. Него смо уместо Христа пустили онога другога да уђе у нас, а он нас чини `сином пакленим`, како каже Јеванђеље. Зато имајмо Бога у себи, будимо са Богом да би Бог био са нама. Бог вас благословио!` За ревност и старање за Мајку Цркву овом приликом су награђени Архиепископском граматом захвалности Слободанка Аранђеловић из Крагујевца и Светлана Грубер из Јагодине, а Горан Миладиновић из Ловаца добио је Орден Светих новомученика Крагујевачких. Након причешћа уследила је трпеза љубави. Домаћин ове парохије са седиштем у Багрдану, јереј Јован Кушић се обратио и захвалио Преосвећеном Владици, свим добротворима и свима који су својим учешћем улепшали овај свечани историјски дан за село Ловце и парохију багрданску.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СИЛАСКА СВЕТОГ ДУХА НА АПОСТОЛЕ У БАРЗИЛОВИЦИ

У недељу, 8. октобра 2023. године, када наша Света Црква прославља Преподобну Ефросинију и Преподобног Сергија Радоњешког, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Силаска Светог Духа на апостоле у Барзิโลвици, надомак Лазаревца. Повод за ово сабрање било је освећење овог храма.

Епископу су саслуживали протојереј ставрофор Златко Димитријевић, архијерејски намесник колубарско-посавски, протојереј ставрофор Александар Новковић, протојереј ставрофор Марко Митић, протојереј Жељко Ивковић, јереј Рашко Стјепановић, протођакони Иван Гашић и Никола Урошевић.

Свету Литургију су својим појањем улепшали чланови певачког друштва „Србски православни појци“ из Београда.

Преосвећеног Епископа Господина Јована је у црквеној порти дочекао велики број свештенства и верника. Одмах по доласку Епископ Јован је приступио освештавању храма посвећеног Силаску Светог Духа на апостоле. По омивању престола, свечаној литији и постављању моштију, Владија Јован је одржао краћу беседу у којој је вернике упознао са тим да је у Свети престо храма у Барзิโลвици положио делове моштију Светог цара Уроша. Потом је окупљене вернике поучио о значају освећења храма.

После освећења храма, Епископ је служио Свету архијерејску Литургију. Током Литургије у чин протојереја ставрофора рукопроизведен је протојереј Жељко Ивковић, парох чибутовачки.

„Одликовања се у Цркви додељују не као награда за нешто што је учињено, већ као подстрек за нове подвиге вере и нова дела. Одликовања у Цркви нису на гордост, већ се носе у највећем смирењу”, поручио је Владика Јован одликованом свештенику.

Светој Чаши је приступило мноштво народа који се тиме сјединио са Господом нашим Исусом Христом.

Обраћајући се окупљеним верницима, Владика Јован је изразио своју велику радост због освећења храма у Барзิโลвици, али је истакао да ће његова радост бити још већа ако верни народ буде узео активно учешће у животу ове светиње, ако редовно буде долазио на Свету Литургију, ако се буде редовно причешћивао, и искрено се кајао за своје грехе. „Тада ће овај храм бити заиста део неба спуштен на земљу, како су то говорили свети оци“, поручио је Преосвећени Епископ Јован.

„Нека су на здравље и спасење наше молитве које смо данас овде принели и нека Свето Причешће улије благодат Светог Духа у све нас. Дар Светога Духа смо призвали данас на овај свети храм, како би њиме овај храм био освећен. Храм је парче неба на земљи. У храму се свршава највећа тајна Цркве, Света Литургија. Зато сваки храм јесте дом Божији. Када долазимо у храм на богослужење, треба да имамо на уму ко је домаћин у дому Божијем? То је Бог. Са осећањем страхопоштовања према Богу, светима и светињи Цркве и Литургије, треба да улазимо у храм. Само тако ћемо се осетити као да смо на небу. Литургија јесте предокушај Царства Небеског. Храм тражи нашу јаку веру, наше сабрање и сабирање. На Светој Литургији морамо мислити само о ономе што

се на њој дешава и усредсредити се на речи које се изговарају на Божанственој Литургији. Само тако ћемо примити Духа Светога. У храму се морамо Господу молити у миру. Да бисмо се молили у миру, мир Божији морамо имати у себи. Када мир имамо у себи онда смо у миру са Богом, са собом и са свим људима. Човека је Бог обдарио благодаћу да он излива мир свету. Али, ако нисмо у себе примили тај божански мир, не можемо га никоме дати. Дајемо оно што имамо у себи и што јесмо. Питање је само да ли смо искрени или неискрени у свему томе.

Црква тражи искреног човека, који верује у Бога, човека који је спреман да слуша Бога и Цркву. Када долазимо у храм треба да осетимо присуство светиње. Та светиња нам сабира ум и не дозвољава да наш ум лута, већ се у свакој речи осећа присуство Бога. Црква симболично представља лађу која плови ка божанственој луци и превози верни народ у Царство небеско. Данашње Јеванђеље нам говори о томе како су апостоли ловили својим лађама рибу, то је био њихов занат од кога су издржавали своје породице, али нису ништа уловили. Целу ноћ су се безуспешно трудили на свом рибарском послу. Господ је видео да су се они намучили, али да улова нема. Апостоли су уложили своју снагу, али плода тог труда нема. Тако је и у Цркви када нисмо сабрани, и зато не можемо да уберемо плодове Духа Светога. Господ каже апостолима да баце мреже у већу дубину. Апостол Петар га подсећа да су сву ноћ ловили безуспешно, али да ће по речи Господњој опет бацити мреже. Када су то учинили, рибе је у њиховим мрежама било толико да је нису могли сву извући у бродове. Ето шта значи послушност, ето шта бива када човек послуша реч Божију. Човек који не слуша реч Божију, не слуша ни реч људску. Некада реч Божију слушамо само притворно, али је не испуњавамо. Не показујемо на делу, на примеру свог живота да слушамо реч Божију.

Овај храм саграђен је, браћо и сестре, да долазите у њега и Богу се молити, да се мирите са Богом и једни са другима. Овде имајте осећај да улазите у светињу, у Царство небеско. Храмови сабирају људе да би у њима у смирењу опростили једни другима. Сви грешимо, јер смо слаби, али знајмо да је покајање веће од сваког греха. Покајати се значи исправити се. Најгоре је када човек мисли да нема шта више да научи и да је све завршио. Хришћани су ученици Христови, а наш живот је наша школа. Како завршимо нашу школу овде на земљи, од тога зависи наш живот у Царству небеском.

Овај свет у злу лежи, али ту је Господ. Не треба да се плашимо зла, колико треба да стрепимо од себе и свог непокајаног греха. Овај храм је веома леп, али ће бити још лепши када буде испуњен народом сабраним на Светој Литургији. Ви ћете доприносити лепоти овога храма вашом ревношћу. Треба знати како да се ревнује, као што треба знати како да се на прави начин молимо, кајемо и постимо. У Цркви нема празних формалности. Ни исповест не сме бити само формална, тек реда ради. Али овај храм ће бити све лепши, када осетите да се у њему напајате Духом Светим. Без благодати Духа Светога не може човек да живи хришћанским и јеванђелским животом. Без благодати човек у Цркву уђе и изађе из ње исти, непромењен, чак и ако се причести. Не осећа олакшање без Духа Светога, нити да му је благодат Божија оплемењила цело биће. Зато стално испред себе треба имати светињу Божију. Захваљујем се свима вама који сте на било какав начин макар и најмање допринели да се овај храм доврши и да буде освешан. Колико год да сте овде уложили, Господ ће вам вратити стоструко. А сам Господ зна када и које добро треба да нам да. Молим вас да сви пронађете себе у овој светињи, у Литургији која спушта Небо на земљу. Свака Литургија је Богојављење. Дух Свети силази са неба и освешује дарове које смо принели и они од обичног хлеба и вина постају истинито Тело и Крв Христова. Треба да дрхтимо пред таквом светињом. Не престајте да се молити за овај храм и у овом храму. Долазите на Свету Литургију да примите Божији благослов и да га потом однесете у своје домове. Требају нам благослови јер су невоље на све стране. Ако се не држимо Бога и Цркве, нестаћемо. Ко је са Богом, он је победник. Нека Господ благослови данашњи дан, нека благослови наше сабрање и нека прими наше молитве. Нека молитве Светог цара Уроша, чије су мошти положене у овај храм, изађу пред Бога. Ви се молити њему, да би се он молио Богу за све нас. Нека сте срећни и благословени и сваким добром даровани“.

После беседе Преосвећени Епископ Шумадијски Господин Јован доделио је одликовања заслужнима за изградњу храма у Барзиловици. Орденом Новомученика крагујевачких другог степена одликовани су Борислав Матијашевић и Светислав Матијашевић из Барзиловице. Орденом Војда Карађорђа одликован је Александар Јовановић из Барзиловице. Архијерејским граматама признања одликовани су Зоран Радовановић из Барзиловице и протојереј ставрофор Жељко Ивковић из Чибутковице.

Након уручивања ордења и грамата одржан је пригодан културно-уметнички програм, а потом је за све окупљене уприличена трпеза љубави, трудом и залагањем пароха чибутковачког Жељка Ивковића и верника ове парохије.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

СЛАВА ЦРКВЕ У ТРНАВИ

У среду 2. августа, када прослављамо Светог пророка Илију, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном Светом пророку Илији у Трнави. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала Владика се обратио верном народу богонадахнутом беседом о значају Светог пророка Илије.

После заамвоне молитве Владика Јован одржао је мали помен покрај споменика палим борцима у ратовима од 1912. до 1918. Након молитве уследило је сечење славског колача. Данашњи свечари били су породица Ђорђа Савић из села Тржаве. Они су својим великим трудом као и трудом парохијана, одборника и парохијским свештеником протојерејем ставрофором Слободаном Богојевићем уприличили славску трпезу на којој су сви били добро дошли.

Слободан Богојевић, протојереј ставрофор

ПРАЗНИК СВЕТОГ ПРОРОКА ИЛИЈЕ У СЕЛУ БУНАР КОД ЈАГОДИНЕ

У среду, 2. августа, мноштво народа села Бунара и околине сабрало се да прослави свога заштитника Светог Пророка Илију Тесвићанина. Светом Литургијом начелствовао је архимандрит Петар Драгојловић Игуман Манастира Пиносаве у Кусадку уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. После прочитаног јеванђелског зачала верном народу се обратио отац Петар, који је честитао црквену славу и поучио присутне о значају Светог пророка Илије и о његовој великој ревности у вери на коју и ми треба да се угледамо. Након Свете Литургије уследио је литијски опход око цркве и резање славског колача, а у наставку трпеза љубави за све присутне коју је припремио колачар Саша Јовановић са својом породицом.

Никола Љубисављевић, чтец

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА СВЕТИ ПРОРОК ИЛИЈА У ГАРАШИМА

Дана, 2. августа, када наша Света Црква прославља Светога пророка Илију, црква у Гарашима је прославила своју храмовну славу. Свету Литургију је служио протонамесник Милош Митровић, уз саслуживање умировљеног протојереја То-

мислава Ранковића и протонамесника Стефана Франовића. Домаћин свечаности био је Рајко Концуловић са својом породицом.

Светој Литургији је присуствовао велики број верника са својим децом која су узела учешћа у Светом Причешћу. У проповеди коју је након јеванђелског зачала, отац Милош Митровић је подсетио на величину благодати сабрања као и на моћ искрене молитве ка Господу коју је имао Свети пророк Илија.

Након Свете Литургије извршен је литијски опход око храма, а затим је и уз мали помен које је одслужило свештенство, положен венац од стране удружења СУБНОР-а, на спомен-чесму страдалим борцима из овога села, која се налази у порти храма. Потом је преломљен је славски колач и уследио је наступ фолклорне групе „Друштво Народне Традиције Шамот“ из Аранђеловца. Након свега, уследило је сабрање за Трпезом Љубави коју су припремили домаћини.

СЛАВА МАНАСТИРСКЕ КАПЕЛЕ МАНАСТИРА ДРАЧА

У петак, 4. августа, прослављена је слава манастирске капеле манастира Драча посвећена Светој равноапостолној Марији Магдалини. Свету архијерејску Литургију служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање Његовог преосвештенства Епископа хвостанског Г. Алексеја и свештенства епархије шумадијске, у молитвеном присуству бројног монаштва и верног народа.

Након прочитаног јеванђелског зачала у својој богонадахнутој беседи Епископ Јован између осталог је рекао: „Ми се кроз Свету Литургију и Свето Причешће сједињујемо са Богом, а у исто време сједињујемо се и једни са другима. Литургија је Служба над службама, најсветији чин који Небо своди на земљу, а земљу уздиже на Небо. Кад учествујемо у Светој Литургији осећамо да смо једном ногом закорачили у Царство Небеско. Литургија је предокus и сведок Царства Небеског. Бог се јавља на Литургији, јер шаље Духа Светога на предложене дарове да наше вино и хлеб претвори у Тело и Крв Христову. Данас смо се сабрали да прославимо Свету Марију Магдалину, равноапостолну, која је следовала Господу кроз цео Његов земаљски живот све до Крсне смрти, али са Њим је била и у Васкрсењу. Она је себе предала проповеди Христовој, а ми треба да се угледамо на њу, јер тиме се угледамо и на Христа. Она је била под Крстом, али је прва видела

његово Васкрсење. Господ даје благосов онима који показују и творе жртву, али не траже ништа за узврат. Не само што јој се јавио, већ јој је дао заповест да објави Васкрсење и самим апостолима. Будимо са Христом да би и Христос са свима светима био са нама“.

Након причешћа верних и литургијског отпуста, Владика Јован је одслужио помен уснулој слушкињи Божијој мати Магдалини, која је цео свој живот провела служећи владичанском двору, након чега је уследила трпеза љубави зготовљена за све присутне љубављу сестринства манастира Драча на челу са високопреподобном игуманијом Јеленом.

ХРАМОВНА СЛАВА У МАНАСТИРУ ПЕТКОВИЦА

На дан када наша Црква прославља Свету преподобномученицу Параскеву, 8. августа, поводом храмовне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Петковица. Њему су саслуживали архијерејски намесник опленички протојереј ставрофор Миладин Михаиловић и свештенство Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала сабрани народ својом архијерејском беседом поучио је Владика Јован. Светом Причешћу приступио је велики број верних који су се данас сабрали у овој Светој обители. Након заамвоне молитве и крсног входа уследило је сечење славског колача. Овогодишњи свечар био је Милинко Петровић из села Љубичевца. Игуманија Февронија заједно са породицом Милинка Петровића припремила је славску трпезу на којој је у трпезарији манастира настављено данашње литургијско сабрање.

Стеван Илић, ђакон

БДЕНИЈЕ И СВЕТА ЛИТУРГИЈА ПОВОДОМ СЛАВЕ ХРАМА СВЕТОГ ПАНТЕЛЕЈМОНА У СТАНОВУ

У уторак, 8. августа, у навечерје празника Светог Пантелејмона, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је бденије поводом славе храма Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ Јован је честитао славу храма братству и окупљеном народу, рекавши између осталог: „Срећна слава братству овог храма који је посвећен једном од великих мученика Божијих и исцелитељу Светом Пантелејмону. Сама реч великомученик значи да је много пострадао за веру Христову. Он је био испуњен благодаћу Духа Светога. Не само што је био образован светским образовањем, већ је имао Духа у себи. Имао је многе дарове Божије, али никада те дарове није приписивао себи, никада се њима није гордио. Све Божије дарове је примао у смирењу и љубави, умножавао их и даривао другима. Знате да је и поред других послова био и лекар. Лечио је ле-

ковима, али је људе више лечио вером, љубављу и молитвом. Сви смо ми на неки начин болесни. Чим човек почне да умује својим умом и да се горди, он је духовно оболео. Духовна болест је тежа од телесне. Зато, када већ овде имамо део светих моштију Светог Пантелејмона, дођите у смирењу и са јаком вером да Бог преко свог угодника помаже свакоме“.

У среду, 9. августа, на дан Светог великомученика Пантелејмона, Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Живота Марковић, док су саслуживали свештеници Шумадијске епархије. Након прочитаног јеванђелског зачала, препуном храму се беседом обратио протојереј Милан Живановић и окупљенима честитао славу. На крају Свете Литургије уследио је опход око храма, након чега је пререзан славски колач који је припремила Биљана Новаковић из Станова. Прослава храмовне славе настављена је и након Свете Литургије залагањем братства храма и данашњег колачара.

ВЕЛИКИ ЈУБИЛЕЈ ПРОСЛАВЉЕН У КЛОКИ

Поводом храмовне славе и стогодишњице од освећења храма, 9. августа, када прослављамо Светог Великомученика Пантелејмона, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у селу Клоки надомак Тополе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Владика Јован је у својој беседи најпре истакао непроцењиви значај Свете Литургије, а потом је говорио о Светом Великомученику Пантелејмону, о вери и љубави које су га красиле и о томе да треба да се угледамо на њега и наостале Божије угоднике.

Велики број верника причестио се Светим Даровима Христовим. Након заамвоне молитве обављен је крсни вход и испред храма је пресечен славски колач. После Свете Литургије уприличен је културно-уметнички програм на коме су учествовали чланови КУД-а Оплепац и на коме је глумац Александар Дунић представио историјат настанка идеје и подизања цркве у Клоки. Овом приликом Владика Јован даривао је Ненада Месаровића својом Архијерејском Граматом захвалности. Професор др Александар Милојевић и Милош Матић са својим породицама побринули су се да сви гости данашњег јубилеја буду угошћени. Треба поменути и старешину овог храма, протојереја Дејана Динића који је као прегалац и трудољубац, великим залагањем и уз помоћ верног народа села Клоке и приложника успео да значајно обнови и улепша овај Светопантелејмоновски храм.

Стеван Илић, ђакон

СЛАВА КАПЕЛЕ ЧАСНОГ КРСТА У СТАРОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

Првог дана Богородичиног поста у понедељак 14. августа, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Старој Цркви у Крагујевцу. Владики су саслуживали протојереј ставрофор др Зоран Крстић и свештеници Епархије шумадијске.

Верном народу се беседом обратио протојереј ставрофор Зоран Крстић рекавши између осталог: „Ова наша по габаритима мала Црква посвећена је Часном Крсту. Могли смо да чујемо из посланице апостола Павла да је Јелинима који траже мудрост реч о крсту лудост. Та чињеница се није променила двадесет векова. Сви они који су од овога света сматрају да је крст лудост. Оно у шта ми верујемо, односно реч о крсту, је за њих лудост јер проповедамо страдалног Сина Божијег. Данас и реч о крсту људском који сви ми носимо такође постаје лудост за овај свет. И ми хришћани као да би смо желели да наша вера постане лака па да личи на некакав хипи покрет где ћемо сви да се радјемо као да смрти нема. У време мог студирања, прочитао сам једну реченицу једног нашег савременог теолога у чију истинитост сам се уверавао свих ових деценија и она гласи овако: 'Онај ко се у овоме свету осећа као код куће, коме је добро, тешко да може осетити ишта од хришћанства.' То је истинита тврдња. Да бисмо могли да направимо први хришћански корак морамо да схватимо да са нама и са људима око нас нешто није у реду и да ми нисмо онакви каквим је желео Бог да будемо и да историја света није онаква каквом је Бог желео. Тамо где осећамо да ово није испуњење воље Божије, тамо где постоји људски вапај за Спаситељем, налази се тачка где почињемо да молимо и призивамо Христа. Треба да носимо свој крст јер он није само симбол страдања већ и Васкрсења коме тежимо и коме се надамо“.

Владика Јован је потом преломио славски колач чији су домаћини Ове године били чланови хора. Након причешћа верног народа и одслужене Литургије, Владика Јован је присутнима поделио свој архијерејски благослов и иконице.

Мирослав Васиљевић, протођакон

СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА НИКОЉЕ

На обронцима планине Рудник, у манастиру Никоље, поводом славе манастирске капеле, Преноса моштију Светог Архиђакона и Првомученика Стефана, 15. августа, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

На проповеди сабраном народу Владика Јован је између осталог рекао: „Дивећи се вери и мученичком подвигу Светог Архиђакона и Првомученика Стефана, ми схватамо да се и на њега као и на све светитеље, мученике и угоднике Божије, односе речи Јеванђеља: 'Сви који хоће побожно да

живе биће гоњени'. Од кога? Од оних који нису препознали Љубав Христову, него су на њу одговорили мржњом, а мржња мрзи не само Бога него и све оно што је Божије. Пример незлобивости према свима, па и према непријатељима јесте Свети Архиђакон Стефан. Он се молио Богу за оне који су га каменовали да им њихова недела не прими као грех. Због чега је овако поступао Свети Архиђакон Стефан? Због тога што је имао велику љубав према Христу и према ближњима. Налазимо се на почетку Госпојинског поста који је Црква установила да би се постећи и душом и телом што достојније припремили да прославимо празник Успенија Пресвете Богородице. Пост нас уводи у покајање, у молитву, у смирење, а преко смирења и у сваку другу хришћанску врлину. Ко се уздржи од греха он је у потпуном смислу те речи слободан. Зашто? Зато што нас грех поробљава и ми не можемо да осетимо радост светлости Христове којом нас Он обасјава. Нека би нам Господ помогао и Свети Архиђакон Стефан да веру претварамо у дела, као што је чинио Свети Архиђакон Стефан. Вера га је увела у Царство Небеско, па ће увести и нас ако верујемо онако како нас учи Црква. Послушајмо Цркву, послушајмо Свете Оце. Слушајмо Бога, а Бог ће нам просветити разум“.

Велики број верника причестио се Светим Даровима Христовим. На крају Свете Литургије Владика Јован је осветио славске дарове и пресекао славски колач. Као и увек од када је пре више од тридесет година ова света обитељ обновљена трудом игуманије Евдокије, тако и данас, сви гости били су угошћени на славској трпези која је спремљена у манастирском конаку.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА ПРЕОБРАЖЕЊА ГОСПОДЊЕГ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

На дан Преображења Господњег, поводом храмовне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Смедеревској Паланци. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђељског одељка Владика се обратио окупљеном народу: „У храму се сабирамо да се сјединимо са Богом кроз Свету тајну Причешћа, да видимо лице један другог, да се преображавамо, да растемо у врлини, љубави, добру, да се уподобљавамо Христу. Човек није способан да се промени ако није у стању да призна да је погрешно, што је својствено сваком човеку. Господ се успео на гору Тавор и преобразио у таквој светлости да Његови ученици, Петар, Јаков и Јован нису могли да је поднесу, јер је божанска светлост потпуно другачија од дневне, тако да су пали на земљу. Можемо се запитати како изгледа Христова светлост која је у стању да обасја читаво наше биће? Без те светлости не може-

мо да живимо, јер Христос просвећује сваког човека који долази на свет. На гори Тавору на којој се Христос преобразио појављују се и два старозаветна пророка, Мојсије и Илија. Зато што су обојица говорили о доласку Спаситеља, проповедали га вером, животом и речима, утврђујући народ у вери. Њихово присуство сведочи да је Господ Исус Христос Син Божији, Спаситељ, да је дошао да буде спона између тварног и нетварног, између пролазног и непролазног, јер је Он и Бог и човек, Богочовек. Бог постао човек да би се ми у заједници са Њим усавршавали и да би на крају постали богови по благодати, по љубави Његовој, способни да учествујемо у свему што је божанско. Господ је дошао да уништи наш грех, да нас очисти и преображене, препорођене, као што је рекао Свети Јустин Телијски, обесмрћене. Нека нам Господ помогне да се преображавамо и да у себи носимо поруку данашњег празника: 'Ово је Син мој љубљени који је по мојој вољи, Њега слушајте'. Нека је срећна слава свима вама, колачарица, и вашим породицама, и да нам Господ помаже да се увек преображавамо”.

После свете Литургије извршен је опход око храма до записа у порти где је освећено грожђе и пререзан славски колач. У наставку је била трпеза љубави у парохијском дому коју је припремио старешина храма са народом.

Владимир Степановић, ђакон

ПРЕОБРАЖЕЊЕ ГОСПОДЊЕ – ХРАМОВНА СЛАВА У ЖАБАРУ

У суботу 19. августа, када прослављамо Преображење Господње, у селу Жабаре недалеко од Тополе прослављена је храмовна слава. Свету Литургију служио је архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслужење свештеника Архијерејског намесништва опленачког. Преображенски храм у Жабарима био је препун верног народа који се данас сабрао да се причести Светим Тајнама Христовим.

Сабраном народу проповедао је протонамесник Александар Петровић, истакавши да је Господ на Гори Таворској, преобразивши се пред своја три ученика, показао своју Божанску славу. Откривање Његове Божанске славе највише је било потребно Његовим ученицима да би их учврстило у вери коју су после Његовог Васкрсења проповедали.

Након заамвоне молитве освећени су плодови винове лозе и након крсног входа испред храма освећени су славски дарови и пресечен је славски колач. Слава је настављена трпезом коју су ове године припремили Дарко Радошевић са својом породицом и јереј Немања Радојичић, старешина жабарског храма.

Стеван Илић, ђакон

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ – СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У КРАГУЈЕВЦУ

Саборни храм у Крагујевцу је 28. августа прославио своју храмовну славу Успење Пресвете Богородице. Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење протојереја ставрофора Зорана Крстића, ректора Богословије Свети Јован Златоуст у Крагујевцу, и бројног свештенства.

У својој беседи протојереј ставрофор Милић Драговић, парох Трећи ужички, и старешина храма Светог апостола и јеванђелисте Марка у Ужицу, је нагласио: „Драги Владико, часни оци, браћо саслужитељи, господо из градске и окружне власти, ктитори и приложници ове свете Цркве, домаћини данашње славе, љубљена у Христу, Браћо и сестре! Данас осећам исто што и ви – да смо на светом месту, да једним устима и једним срцем слаavimo и певамо пречасно и величанствено име Божије, име Оца, Сина и Духа Светога; Бога нашега у чије смо име крштени. На тај начин смо јединствено повезани. Данас се, као народ Божији, осећамо чудесно, управо као и ученици Христови, када је Мајка Божија телом

својим напуштала овај свет. Синоћ на бденију могли смо чути део из пророштва који говори како је старозаветни патријарх Јаков видео небеске лествице. Ми говоримо да су те лествице праслика Мајке Божије. Она је небеска лествица која је на чудесан начин спојила небо и земљу, те је зато називамо Шиrom од небеса. Она је учинила немогуће – несместивог Бога

је сместила испод свог срца, у своју утробу. Када се родила девојчица Марија, она је постала сарадник Божији – у смртно тело ће примити Бесмртнога. Доноси нам Христа у свет. У њеној утроби се сједињује бесмртно и смртно. Свети Григорије Богослов са правом каже: Само оно што је Христом сједињено, то може бити спасено. Тако је свет преко Пресвете Богородице, у Христовом лику, угледао Спаситеља“.

Светој архијерејској Литургији присуствовао је и Градоначелник града Крагујевца Никола Дашић, Начелница шумадијског Управног округа Биљана Стошић, помоћник Градоначелника за сарадњу са црквама и верским заједницама Мирко Чикирић, председник Црквене општине Крагујевачке Мирослав Брковић,

Радост празника употпуњена је приступањем великог броја верног народа Светој Чаши. После литије око Саборног храма коју је предводио Преосвешћени Владика са свештенством и верним народом, пререзан је славски колач и освећено жито. Празнично славље је настављено послужењем за верни народ. Све ово је уприличено захваљујући домаћину славе Дејану Чоловићу и његовој породици.

Срећко Зечевић, протојереј

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У САРАНОВУ

Храмовна слава шумадијског села Саранова је Велика Госпојина. Верујући народ овог села има ту част да им је заштитница и заступница пред Господом сама Пресвета Богородица. Свету Литургију у препуну храму служио је протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, архијерејски намесник рачански, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Беседу о празнику је одржао протонамесник Горан Живковић. Он је говорио о Пресветој Богородици, о врлинама које је она имала и које су записане у Јеванђељу. Затим је говорио о њеној чудесној смрти и о томе да је она узета на посебан начин од Бога, што су видели сами апостоли. Такође је говорио и о значају Свете Литургије, као и доласку у храм Божији током целе године, а нарочито о значају Светог Причешћа. После причешћивања присутног свештенства причестио се велики број парохијана овог живописног села, а затим је одржана литија око храма, као и сецење славског колача. Ове године је колачар био Милан Николић.

На крају овог духовног сабрања уследила је трпеза љубави у парохијском дому који је био мали да прими све присутне тога дана.

Горан Живковић, протонамесник

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У МЛАДЕНОВЦУ

У понедељак 28. августа, парохијани младеновачког храма Успења Пресвете Богородице, молитвено су прославили храмовну славу. Евхаристијским сабрањем верног народа Божијег началствовао је старешина Светоуспенског храма протојереј ставрофор Слободан Кеџић, уз саслуживање младеновачког свештенства.

Протојереј ставрофор Слободан Кеџић захвалио се свима на љубави и помоћи коју указују младеновачкој Цркви и подсетио на важност личног доприноса животу и узрастању наше литургијске заједнице. Након евхаристијског сабрања, заједничарење је настављено на трпези љубави у сали парохијског дома. Они који нису имали времена да остану на славском ручку окрепљење и послужење су добили у порти младеновачког храма.

Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић се током ручка обратио сабранима и захвалио домаћинима и свима који су се одазвали позиву братства младеновачке цркве. Славском ручку у свечаној сали парохијског дома присуствовали су уз верни народ и политички, образовни, јавни и културни радници Младеновца.

Домаћин овогодишње славе била је Тања Антонијевић са породицом, а следеће године домаћини ће бити Жарко Радуловић.

Марко Јефтић, јереј

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ – ХРАМОВНА СЛАВА СЕЛА ВЛАКЧА

На велики празник Успења Пресвете Богородице, 28. августа, Светом Литургијом коју је служио протојереј Јован Биберић уз саслужење протонамесника Слободана Радивојевића и ђакон Стевана Илића почела је прослава храмовне славе у селу Влакча. У препуном храму многи верници приступили су светој Тајни Причешћа.

У поподневним часовима, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован посетио је Храм Успења Пресвете Богородице у Влакчи и том приликом пресекао славски колач. У беседи владика Јован истакао је важност поштовања Пресвете Богородице као Свемајке свих оних који верују у Њенога Сина, Господа нашег Исуса Христа.

Као и сваке године верни народ овог шумадијског села са великом радошћу дочекао је и угостио свог епископа. Владика Јован је поделио свој архијерејски благослов и захвалио се на гостопримству који су му приредили парохијани овог села заједно са својим свештеником Слободаном Радивојевићем.

Стеван Илић, ђакон

ВЕЛИКО ГОСПОЈИНСКО ВЕЧЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Братство Саборног храма у Крагујевцу, благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, уз помоћ

и подршку Града Крагујевца, организовало је четрнаесте по реду Великогоспојинске духовне свечаности.

У поподневним часовима служено је вечерње богослужење у Саборном храму, а у 18 часова, организовано је Великогоспојинско вече, уз присуство Преосвећеног Владике Јована, протојерја ставрофора Зорана Крстића, ректора Богословије Свети Јован Златоусти, свештенства Града Крагујевца, помоћника градоначелника за сарадњу са црквама и верским заједницама Мирка Чикириза. Академију је отворио протојереј Марко Јефтић, парох младеновачки, пригодном беседом о Мајци Божијој.

Славље је настављено сплетом песама и игара Шумадије, у којем су учешће узели: ЦЗНТК – Абрашевић. Одломке из беседе Светог Владике Николаја изговорио је крагујевачки глумац Аврам Цветковић, песму „Деца неба“, отпевала је Андреа Јаковљевић. Програм је водио вероучитељ Предраг Обровић.

Срећко Зечевић, протојереј

СЛАВА ЦРКВЕ У МАЈУРУ КОД ЈАГОДИНЕ

На дан Преподобног Романа Ђуниског 29. августа у цркви у Мајуру код Јагодине Свету архијерејску Литургију служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са беличким свештенством, свештеномонаштво, вероучитељима и верним народом, поводом црквене славе.

Владика Јован је у својој беседи између осталог рекао: „Када се сабирамо на Божанственој Литургији, ми прослављамо не само Бога, него и Пресвету Богородицу и све свете угоднике Божије. Литургија нам одсликава све оно што је Господ учинио за спасење рода људског. Зато Света Литургија спушта небо на земљу и земљу уздиже на небо. Црква је Тело Христово, а ми удови тога тела, тако да ми сачињавамо Цркву. Имамо једну песму у цркви која каже: 'Диван је Бог у светима својим, Бог Израилев'. Нема сумње да се лепота Божија највише огледа у светитељима зато што су светитељи изградиле себе по лику, по икони, по слици и прилици Божијој. Потребно је да очистимо лик Божији у нама, а он се чисти вером, надом, љубављу, жртвом, светим животом, светим тајнама и светим врлинама. За светитеље Божије центар живота је био Христос и Црква Његова. Док се човек држи тог центра, он је са Богом и у заједници је са другима. Свети Роман коме је ова лепа црква посвећена и који нас је данас сабрао, сведочи да је диван Бог у светима својим. Не знамо много о њему, али он је чуда чинио за време свога живота, а још више после земаљске смрти. И данас се чуда дешавају на његовом гробу у манастиру Светог Романа у Ђунису. Али чуда нема тамо где нема Христа, чуда нема тамо где нема вере“. Након причешћа Светим Христовим тајнама, уследила је литија око цркве са сечењем славског колача. Заједница се усрдно са својим Архијерејем на челу помолила за колачара, Александра Васића и сав његов дом, као и за лоалног пароха

Немању Сефановића. На крају су се сви окупили у сали парохиског дома на трпези љубави. Отац Немања се том приликом захвалио преосвећеном Владици и свима осталима на љубави и пожелело да се верни народ окупља око ове цркве у великом броју и на многе године.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И МОЛИТВЕНИ ПОЧЕТАК НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У КРАГУЈЕВЦУ

У петак, 1. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске, поводом молитвеног обељевања почетка нове школске године.

Благословом Епископа, ђацима и верном народу, обратио се професор богословије јеромонах Јован (Прокин), рекавши између осталог: „Срећемо се и сабирамо, и то крунишемо Светом Литургијом. Има ли већег повода за радовање? Још један разлог, а има их много, тиче се директно наших најмлађих ученика, ученика првог разреда. Ви децо данас ступате на један нови пут, чините изузетно значајан корак у свом животу. Тај пут јесте трновит, узак, како Господ каже: 'Тесан је пут и тесна су врата које воде у Царство Божије, и мало је оних који га налазе'. Што би рекао наш писац Алекса Шантић 'Ми пут свој добро знамо', то је пут Богочовека, то је пут који води у Царство Божије. Верујем да је призив Господњи дубоко у себи чуо сваки од вас. Како се тај призив утврђује о томе нам говори апостол Петар: 'Старајте се да својом ревношћу, кроз веру, пројавите врлину, а у врлини знање, у знању уздржање, уз уздржање трпљење, кроз трпљење побожност, кроз побожност братољубље, и у братољубљу љубав'. Погледајте како апостол градацијски успиње ове врлине и доводи нас до оне која је суштина хришћанског живота, јер како каже Јован Богослов „Бог је љубав“. То је програм наше богословске школе, да учи своје ученике да кроз молитву, богослужење и учење достигне Божанску љубав. Желео бих да вам свима пожелим добродошлицу, у име Епископа, ваших професора, ваннаставног особља, али и у име браће овог Светог храма и кроз њих њихових парохијана, који се радују када богослови дођу у Крагујевац“.

Након заамвоне молитве, Епископ Јован се, заједно са професорима и ученицима, помолио да Господ сачува ученике од „Напада непријатељског, да их сачува у православној вери, и у свакој побожности, и чистоти у све дане живота њиховог, да напредују у знању и у вршењу заповести Божијих, да тако припремљени прославе пресвето Име Господње и да буду наследници Царства Божијег“.

Ђорђе Милутиновић, ученик

ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ ЦРКВЕ У БОЖУРЊИ

У недељу 3. септембра, у послеподневним часовима Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у селу Божурњи у близини Тополе осећао је темеље цркве посвећене Светом Апостолу Павлу.

Мноштво верног народа овог краја сабрало се да дочека свог Владику и да молитвено учествује у овом великом догађају за ово село, али и за Епархију шумадијску. Међу верним народом присутни су били и ЊКВ принц Михаило и принцеза Љубица Карађорђевић, председник општине Топола Владимир Радојковић и директор Задужбине „Краљ Петар I“ Драган Рељић. Владика Јован се захвалио свима коју су учествовали у остваривању овог богоугодног дела и пожелело да и у будућности имају добру вољу и снагу да започето и доврше. Након освећења темеља цркве уследио је културно-уметнички програм који је припремило КУД Оплепац. Сабрање је настављено донаторским ручком у ресторану „Излет“ у Тополи.

Стеван Илић, ђакон

МОНАШТВО МАНАСТИРА СВЕТЕ ЛИДИЈЕ У ПОСЕТИ ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

У понедељак, 4. септембра, Црква у Шумадији и њен првојерарх Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством Саборног храма у Крагујевцу, дочекали су госте из манастира Свете Лидије из Аспровалте, Грчка архиепископија. Сестринство овог манастира познато је по хуманитарном раду, па је у склопу манастира организована и једна од највећих хуманитарних установа у Грчкој.

Епископ Јован је бираним речима поздравио госте рекавши између осталог: „Браћо монаси и сестре монахиње, особито ми је задовољство и велика част што вас могу поздравити у центру Епархије шумадијске. Епархија шумадијска има 213 парохија. Радујем се што вас видим у Саборном храму Успења Пресвете Богородице, хвала вам што сте донели благослов манастира Свете Лидије. Преко вас осећамо благослов вашег старца Теофила. Он живи у свести Српског народа, многе је гладне нахранио, многе је наге оденуо, и нека његове молитве пред Богом за нас буду услишене, а и ми да се молимо за њега и једни за друге, јер нам је молитва потребна. Драго ми је што сте дошли да се видимо и да се у овој светињи помолимо Богу и да вам кажем, да вас отвореног срца примамо. Понесите нас и чувајте нас у својим молитвама, као што ћемо ми вас чувати у нашим молитвама. Нека сте срећни и Богом благословени, нека вас Мајка Божија прати и нека вас анђео пута прати на вашем путу и врати вашим домовима“. Затим је јереј Драгиша Богичевић, у кратким цртама, гостима из манастира Свете Лидије, изложио историјат Саборног храма у Крагујевцу. После поздравних речи уследило је послужење за госте у Епископском двору.

Срећко Зечевић, протојереј

ЦРКВА У ВЛАКЧИ ПРОСЛАВИЛА 150 ГОДИНА ОД ОБНОВЉЕЊА

У шумадијском селу Влакчи, у којем је подигнута црква у Славу Пресвете Владичице наше Богородице, у недељу 10. септембра, Светом архијерејском Литургијом, којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, прослављено је 150 година од освећења и обновљења храма. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. У препуној порти Цркве у Влакчи сабрали се мноштво верног народа који је са радошћу дочекао свог Архијереја.

Након читања јеванђелског зачала, Владика Јован је у својој архипастирској беседи рекао између осталог: „Нека је благословено данашње сабрање у овом светом храму који су ваши преци из љубави према Богу и своме роду подигли да се у њему како каже песник поју многе Литургије овог и оног све-

та. Ваши преци овде су се сабирали 150 година, знајући да је дом Божији заједничка кућа Божијег народа који Бога прославља, народа који слуша Бога и Цркву као Тело Христово. Бог је овај свет створио као једну општу трпезу, како нам рече данашње Јеванђеље, што ми видимо на свакој Литургији, јер је Литургија Трпеза Господња. Ми на тој Часној Трпези призивамо Духа Светога, да освети Свете дарове, Свето Причешће. Наша вера нам гарантује да је реч о истинском Телу и истинској Крви Господа нашега Исуса Христа. Ако нас нема на овој Литургији, неће нас бити ни на небеској. Данашње Јеванђеље се завршава речима *много је званих, али је мало изабраних*. Сви смо позвани на ту Трпезу Господњу, али се сви не одазивамо. Ономе ко се не причешћује нема спасења, јер је сам Господ рекао: 'Ко не једе моје Тело и не пије моју Крв нема живот у себи'."

После Свете Литургије са благословом Епископа Јована о историјату села Влачка, говорио је историчар др Немања Девећ. Сабрање је настављено свечаним ручком који су са великом љубављу спремили парохијани овог Светог храма заједно са својим парохом протонамесником Слободаном Радивојевићем.

Стеван Илић, ђакон

ЛИТИЈА ДО ЈОШАНИЦЕ И СЛАВА МАНАСТИРСКОГ ПАРАКЛИСА

Уочи празника Сабора српских светитеља, који се ове године празнује 10. септембра, традиционално се одржава свечана литија од цркве Светих арханђела Михаила и Гаврила у Јагодини до манастира Јошанице код Јагодине. Свештенство је носило мошти Светог великомученика Пантелејмона, велику светињу која се чува у манастиру Јошаница. У току Крсног хода на неколико места се литија зауставила ради молитве и окрепљења на путу на путу до манастира. Срдачни пријем и послужење за народ су организовали протојереј ставрофор Лазар Илић у Винорачи и јереј Иван Јовановић у Сиоковцу са својим парохијанима. Приспевши у манастир верујући су присуствовали вечерњем богослужењу.

У недељу, на сам дан празника, Свету Литургију под небеским сводовима духовно великог манастира Јошанице служило је свештеномонаштво и свештенство из околних манастира и цркава. У литургијској беседи отац Милош Ђирић протумачио је еванђеоску перикопу о Свадби царевог сина.

Велики број верног народа приступио је Светом причешћу, а након сечења славског колача и завршетка Свете Литургије, уследила је трпеза љубави коју је припремио Бојан Стевановић из Јагодине са породицом.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊЕ

Слава манастирске капеле, Чудо Светог Архангела Михаила у Хони, свечано је Литургијски и ове године прослављена у Манастиру Благовештење на Руднику. У препуној Капели Свету Архијерејску Литургију служио је Преосвећени Епископ Шумадијски Г. Јован, уз саслужење игумана Манастира Благовештење Архимандрита Петра и свештенства Епархије шумадијске. У евхаристијском молитвеном сабрању узело је учешћа и многобројно монаштво из Шумадије и верни народ из свих крајева Србије.

У току Свете Литургије Епископ Јован је одржао богонадахнуту беседу у којој је посебно истакао важност врлине послушања Цркви Божијој као темељу и основи нашега спасења. На крају Свете Литургије Владика Јован је осветио славски колач са житом и подарио Архијерејску захвалницу Милошу Ђуричићу због његове несебичне помоћи манастиру Благовештење. Након евхаристијске духовне радости празнично славље је настављено свечаном трпезом хришћанске љубави коју су припремиле сестре благовештењске обитељи. У току трпезе љу-

бави, игуман Манастира Благовештење, Архимандрит Петар, се речима искрене благодарности захвалио Епископу Јовану због несебичне бриге и љубави за манастир Благовештење,

коју деценијама као прави духовни отац и архипастир показује својим молитвама, речима и делима. Овом приликом отац Петар је у име манастира Благовештење подарио Епископу Јовану вредну икону Пресвете Богородице „Достојно јест“.

РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ПРОСЛАВЉЕНО У ТОПОЛИ

На дан када славимо празник Рођења Пресвете Богородице, 21. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у задужбини Војда Карађорђа у Тополи, која овог дана прославља своју славу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Празник Рођења Пресвете Богородице прославља и сама Општина Топола.

Учешће у Светој Литургији су узели и Његово Краљевско Височанство принц Филип Карађорђевић, принц Михаило и принцеза Љубица Карађорђевић. Такође, присутни су били председник Општине Топола Владимир Радојковић, директори ОШ „Карађорђе“ и СШ „Краљ Петар I“ са својим ученицима.

Након прочитаног јеванђељског зачала Епископ Јован је честитао славу свештенству и окупљеном народу, рекавши између осталог: „Нека је благослов на свима нама који смо се сабрали да прославимо празник Рођења Мајке Божије. Ово је празник нашег спасења. Свети Оци га називају и Малим Божићем. Данас се родила она која је родила Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа. Свети Григорије Палама каже: 'Пресвета Дева је родила Бога. Рађајући Бога, учинила га је човеком, да би човека учинила Богом по благодати.' Рођењем Христовим Бог нам је даровао могућност да будемо синови Божији и учесници славе Његове. Данас се родила најчистија личност после Господа Исуса Христа која је ходала земљом. Богородица хода и данас, креће се од дома до дома наших, иде од душе до душе и моли се за нас. Ми осећамо присуство Пресвете Богородице онолико колика нам је вера у Господа и онолико колико имамо љубави према Мајци Божијој. Богородица осећа нашу радост, и радује се са нама. Осећа тугу, и тугује са нама. Она се радује када види да у дому има љубави, слоге и мира. Богородица се радује када у манастиру види љубав, ред и поредак. Потребно је да се потрудимо да Мајци Божијој узвратимо љубав и жртву коју она подноси Христу ради нас и нашег спасења. Нека Мајка Божија чува сав род људски, нека чува њену светињу у Тополи, нека чува свакога који у смирењу и молитвом призива њено име. Мајка Божија је шири од небеса. На њеном крилу има места за свакога од нас. Она нас позива и призива. Бог вас благословио.“

Након Свете Литургије уследила је литија на челу са Епископом Јованом. По први пут, ове године је пресечен славски

колач испред Средње школе „Краљ Петар I“. Литија је прошла поред Општине, па је затим служен мали помен испред споменика палим борцима. На крају литије, пресечен је колач испред Карађорђевог цркве. Овогодишњи колачар је био Милан Милованчевић са породицом.

Стеван Илић, ђакон

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У МЕЂУЛУЖЈУ

На празник Светих и праведних Јоакима и Ане, 22. септембра, у храму посвећеном овим Светитељима у Међулуужју, Његово преосвећенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

У богонадахнутој беседи Епископ Јован је између осталог рекао: „Данас смо се састали да прославимо Свете угоднике Божије Јоакима и Ану, родитеље Пресвете Богородице. Сабрали смо се да служимо Литургију, да принесемо бескрвну Жртву на Олтар Бога Живога и да завапимо срцем и душом, да замолимо Бога да нам помогне да се одржимо као народ Божији, као народ Цркве, а то значи као заједница. Док смо у Цркви, и овакви какви јесмо, и добри и лоши, имамо наду на спасење. Нема тог понора у који човек може да потоне, а да се Господ неће сагнути да га подигне, под условом да ми то желимо, а ми то желимо ако верујемо у Бога и живимо по вери. Пресвета Богородица је плод праведног живота њених родитеља Јоакима и Ане. Она је измољена од Господа. Јоаким и Ана су били бездетни. У оно време, ко није имао порода сматран је грешним. Јоаким и Ана су били изопштени и нису могли да учествују на многим сабрањима где су се људи окупљали. Они су били истрајни у молитви. Имали су велику веру, смирење и трпљење. Предали су се Богу и нису падали у очајање. Бог је наградио њихов праведни живот тиме што им је у поодмаклим годинама подарио кћер и то не било какву кћер, него Мајку Бога Живога, Господа нашега Исуса Христа. Учили смо се од Светих праведних богородитеља Јоакима и Ане како су они били истрајни у молитви, у нади, како су живели праведно. Нека би Господ дао и Мајка Божија и Свети Јоаким и Ана да се потрудимо да угађамо Богу. Бог вас благословио“.

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и ломљење славског колача, а овогодишњи домаћин био је Јован Михаиловић из Међулуужја са члановима црквеног одбора. Након евхаристијског сабрања приступило се трпези љубави коју је братство храма Светих Јоакима и Ане са својим верницима са љубављу припремило.

Марко Јефтић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВЕЛИКОЈ ИВАНЧИ

На празник Светих мученица Вере, Наде, Љубави и Софије, 30. септембра, у храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, Његово преосвећенство Епископ шу-

мадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Пре Литургије Епископ Јован је освештао новоподигнуту палионицу свећа у порти цркве, У току евхаристијског сабрања Владика је крстио Петру, кћерку пароха великоиванчанског јереја Михаила Аврамовића и његове супруге Ђурђице.

У својој богонадахнутој беседи наш Архијереј је између осталог рекао: „Хришћанин, који не долази на Литургију, није истински хришћанин. Свети Оци кажу: Док се служи Света Литургија у свету, дотле ће свет и постојати. Ако се не причешћујемо, ми се не сједињујемо са Христом. Нема већег дара, нема веће благодати Божије, него да нам тај залог Причешћа омогућује улазак у Царство небеско. У Јеванђељу је све садржано. Јеванђеље нам служи не само да видимо своје лице као у обичном огледалу, већ да видимо целог себе изнутра и споља. Ако смо помрачили лик Божији у себи, онда не видимо себе. Од нас Бог тражи веру, која је жива и коју претачемо у дела. Иначе, ако нам се вера само своди на речи, од те вере нема ништа. Зато верујућем човеку неприличи да буде лењ. Вера стално крепи и подиже. Вера нам каже ако смо пали да устанемо. Три су главне врлине, од којих произилазе све друге врлине, а то су вера у Бога, нада у вечни живот, љубав према Створитељу и према створењима. Не можемо одвојити веру од љубави и љубав од вере, као што не можемо одвојити веру и љубав од наде. Љубав према Богу и љубав према ближњима два су крила, кажу Свети Оци, истих врата, која се отварају и затварају само заједно. Потребно је да се молимо Богу да останемо у вери којом смо данас крстили малу Петру. Данас је уселен Дух Свети у њу, зато је одговорност да она очува Духа Светога у себи најпре на њеним родитељима, куму, али и на свакоме од нас, да јој помогнемо да она узраста у Духу Светоме, да је Дух Свети води и руководи, да узраста у вери православној. Данас нас је Литургија сјединила једне са другима кроз Причешће и сјединила је и нашу Петру и она је данас постала кћер Царства небеског. Бог вас благословио.“

Владика је након Литургије наградио заслужне институције и појединце, који су својим радом допринели уређењу цркве у Великој Иванчи. Поред нове палионице и фасаде, у овом храму се наставља фрескописање. Потом се приступило трпези љубави коју је припремио јереј Михаило Аврамовић са породицом.

Марко Јефтић, јереј

ОСВЕЋЕНА ЗАТВОРСКА КАПЕЛА У ОКРУЖНОМ ЗАТВОРУ У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу, седамнаесту по Духовима, када наша света Црква прославља Свете мученице Веру, Наду, Љубав и Софију, Његово преосвећенство Епископ шумадијски Г. Јован осветио је затворску капелу у окружном затвору у крагујевачком насељу Петровац, која је посвећена Светим мученицама Вери, Нади Љубави и Софији.

Епископа је сачекало братство храма Светога Саве испред окружног затвора заједно са директором управе за извршење затворских санкција Дејаном Царевићем и управником затвора Радованом Кураблијом. После освећења капеле Владика је пререзао славски колач и преломио га са домаћином славе управником затвора Радованом Курбалијом.

Преосвећени Владика се обратио представницима министарства правде, затворске управе речима да је добро и Богу угодно што је затворска капела посвећена светим мученицама, и да управо сви људи који се налазе овде у овој установи треба да пронађу свој унутрашњи мир, јер без тога не може бити мира у свету, нити мира међу људима, и да треба управо да пронађу утеху у овој капели и богослужењима. У наставку Преосвећени је подсетио присутне на заповест Господњу да „Све што хоћете да људи чине вама, тако чините и ви њима“ и да је неопходно да следујемо овој Божијој заповести зарад благослова и мира Божијег. Свечана гозба и послужење уследило је у просторијама затворске управе.

Александар Ђорђевић, ђакон

Небојша Бокић, Зоран Антонијевић

ХРАМ СИЛАСКА СВЕТОГ ДУХА У ЈУНКОВЦУ КОД ЛАЗАРЕВЦА

Јунковац припада градској општини Лазаревац која се налази југозападно од Београда, у питомој шумадијској Колубари. Јунковац је припадао цркви у Вреоцима све док није саграђена црква 1866. године. Први познати свештеник је био Илија Јовановић. Интересантно је да у најстаријем сачуваном попису нурија у Београдској нахији из 1833. године уопште нема нурије по па Илије Јовановића. У Вреоцима постоји само нурија његовог сина јереја Стефана Поповића коју чине села: Вреоци (107 кућа), Сакуља (16), Јунковци (36), Медошевац (22), Црљени (48). Свега 229 кућа.¹ Поп Илија је 1833. године имао најмање шездесет година, што је за то време била већ старост, тако да није немогуће да је своју нурију уступио сину. То што се поново јавља на нурији 1836. године може се објаснити тиме што се стање његовог сина, болесног од туберкулозе, управо тада погоршало. Да би помогао болесном сину вратио се да служи. Исто-времено је дотадашња једна парохија при вреочној цркви подељена у две парохије.

У јесен 1836. године у Вреоцима је као један од два пароха пребивао јереј Илија Јовановић који је на ту парохију имао и синђелију. Јереја Илију је рукоположио 10. априла 1799. године митрополит Методије у Београду. На другој парохији у Вреоцима служио је, Илијин син, Стефан Поповић кога је 8. новембра 1827. године рукоположио у Београду митрополит Антим.²

Намесник баћевачки Илија Влајковић је, писмом од 16. децембра 1838. године, јавио митрополији да се јереј Стефан, син јереја Илије Јовановића из Врелаца прес-тавио.³

Намесник баћевачки Илија Влајковић препоручује писмом које је заведено 1. маја 1839. Године, да јереја Стефана Симића на парохију врелачку поставе.⁴ Јереју Стефану Симићу је 27. новембра 1839. године дата синђелија на парохију врелачку, састојећу се из части Вреоца и из села Црљена и Медошеваца. Ово је намес-нику баћевачком Илији Влајковићу саопштено, с тим, да га парохијанима парохије вреочке за „дејствителног“ пароха прогласи.⁵

Намесник баћевачки Илија Влајковић јавио је 25. фебрура 1841. године да се парох врелачки Илија Јова-новић, 20. фебруара престабио.⁶ Намеснику баћевачком Илији Влајковићу је, 4. марта 1841. године, препоручено да удову парохију врелачку јереју Стефану Симићу пре-да на обслуживање, наложивши му да води тачан рачун о приходима.⁷

Стефан Симић је сам опслуживао обе парохије сво до августа 1842. године када је на бившу парохију по па Илије постављен његов млађи син Новак. Јереју Новаку Поповићу је, 31. августа 1843. године, дата синђелија на парохију врелачку. Парохију су му сачињавала села: Велики Црљени, Јунковац и половина Врелаца.⁸

Намесник баћевачки Илија Влајковић је 13. јула 1846. године јавио да се парох конатички Јанко Симић 26. јуна у вечност преселио.⁹ Јанко је био отац вреочног свештеника Стефана Симића. Поводом овога, намесник Илија Влајковић је 1. августа јавио да парох врелачки Стефан Симић жели да наследи парохију свог почи-вшег оца, а своју врелачку да уступи своме старијем брату јереју Матији. Намесник је тражио упуте како да

поступи.¹⁰ Митрополит је прихватио Стефанову молбу па је 19. новембра 1846. године издата сингелија јереју Стефану Симићу, пароху конатичком на села Цветовац, Конатице, Дражевац, Врбовну и Баљевац у Окружју београдском.¹¹ Истовремено је намеснику бањевачком Илији Влајковићу препоручено да представи јереја Стефана Симића парохији конатичкој а јереја Матеју Симића парохији врелачкој. Поред тога, намесник је добио и задатак да уједначи нурије Матеје Симића и Новака Поповића.¹²

Матија Симић није дуго служио на вреочкој парохији јер је почетком 1849. године умро.

Одмах након Матијине смрти, врелачки парох Новак Поповић је 6. априла 1849. године упутио молбу да му се, пошто му је парохија слаба и мала, „подари“ и Матијина парохија. Пошто ни она није велика, Новак је тврдио како ће и њу „прилежно и уредно обслуживати“. Митрополит је 19. априла донео решење да Новак пређе на бившу парохију покојног Матије Симића и о томе је обавестио бељинског намесника Лазара Љубинковића.¹³

Новак је био незадовољан и новом парохијом па је већ 19. маја 1849. године упутио молбу да буде одређен београдском проти за капелана. Митрополит је 26. маја донео решење којим је одбио захтев јереја Новака и препоручио му „да живи чину свом сходно и званије свештеничко совестно отправља“. ¹⁴

Митрополит је 7. октобра 1850. године намеснику бељинском Лазару Љубинковићу јавио да су парохије врелачке на следећи начин „расположене“: јереју Новаку да припадну поред дела у Вреоцима, Црљани и Јунковци, свега 166 домова, јереју Милутину, поред дела Вреоца, Медошевац и Сакуља, свега 134 дома. По овом „расположенију“ требало је одмах поступити а о

Митров дану биће им послате и сингелије. До тог времена и јереј Новак је требало наполицу да исплати.¹⁵

Митрополит је 23. новембра 1850. године дао сингелије на парохије и Милутину Поповићу и Новаку Поповићу. Милутин, парох врелачки, је добио сингелију на парохију при цркви врелачкој која се састојала из дела Врелаца и села Сакуље и Медошевца. Новак Поповић, парох врелачки, је добио сингелију на парохију која се састојала из дела Врелаца и села Црљена и Јунковца.¹⁶ Митрополит је намеснику бељинском послао обе сингелије, с тим да их надлежним паросима разда, и од сада за „дејствителне“ сматра их.¹⁷

Вранићки намесник је писмом од 17. фебруара 1866. године обавестио митрополита да је све спремно за градњу цркве у Јунковцу па моли за допуштење да оде да освешта темеље будуће цркве.¹⁸ Општина црљенска је 16. августа 1866. године обавестила митрополита како је дознала да су свештеници цркве врелачке Новак Поповић и Милутин Поповић звршили неку размену са парохијама, што овима не одговара, па су због тога замолили да се њима да нови свештеник.¹⁹

Вранићки намесник Панта М. Бели је 6. септембра 1866. године известио митрополита да је нова црква у Јунковцима готова и са свим потребама снабдевена, па је замолио за благослов да се иста 11. септембра освети и антимијс у њој постави.²⁰ Неколико дана раније, Панта је писмом од 1. септембра 1866. године јавио да су се у његовом присуству и присуству парохијана јереји Новак Поповић и Милутин Поповић договорили око прерасподеле њихових парохија а са својим парохијанима, у присуству његовом, како би јереј Новак могао живети у Јунковцу код нове цркве.²¹ Јован Ђурић, парох сибнички,²² је 15. септембра 1866. године писмом замолио да му се за парохију да село Црљени и пола села Вреоца, јер је чуо како постоји намера да се ту постави свештеник, а њему је било немогуће да даље остане на сибничкој парохији.²³ Вранићки намесник је писмом од 14. октобра 1866. године обавестио митрополита да је поступио по наредби Но. 1018/66 и у складу са тим шаље му сачињени писмени уговор између јереја Новака и Милутина а све због потребе да један свештеник живи код јунковачке цркве.²⁴

Новак при одласку из Вреоца у Јунковац није повео са собом своју жену Стану са којом је био у врло лошим односима. Повео је са собом само две кћерке. Жена му је остала у Вреоцима у врло лошим материјалним условима. Вранићки намесник је актом од 23. маја 1867. године обавестио митрополита да је протокарно саслушао Стану зашто они заједно не живе и истовремено га обавести да ће одговор јереја Новака тек да пошаље. Митрополит је 31. маја писмом затражио од намесника да поручи Новаку да за осам дана одговори на питања зашто је оставио жену и децу и зашто их не издржава, као и да се изјасни да ли намерава да поправи свој начин живота да не буде саблазан за своје парохијане.²⁵ Намесник је 15. јуна упутио Новаков одговор, након чега је митрополит 22. јуна одлучио да сачека са одлуком.²⁶

Вранићки намесник је писмом од 26. септембра 1867. године обавестио митрополита да доставља да је врелачки парох Милутин Поповић одступио од уговора са парохом јунковачким Новаком о служењу парохије. Митрополит је 3. октобра донео решење да је Милутин дужан да опслужује парохију, а ако одатле не добија надокнаду за свој рад, нека напише молбу, а за „неслу-

жење“ биће крив.²⁷ Милутин је морао да изврши митрополитово наређење и наставио је да опслужује део Новакове бивше парохије још две године.

Вранички намесник је писмом од 7. октобра 1869. године известио митрополита да је истекао рок опслужењу међусобних парохија Милутина Поповића и Новака Поповића и да је време да митрополит одлучи шта даље да се ради.²⁸ Митрополит је питао да ли Милутин жели да обнови договор на шта је намесник, писмом од 29. децембра 1869. године, одговорио да јереј Милутин неће више да служи „чести Врелаца које је у парохији јереја Новака Поповића пароха јунковачког“.²⁹ Вранички намесник је писмом од 21. јануара 1870. године предложио како да се расподеле парохије врелачка и јунковачка ради опслужења. Митрополит је препоручио намеснику да пита свог капелана Јована Пешића да ли би он прихватио једну од ове две парохије.³⁰ Премда је Јован одбио да оде у Вреоце инсистирајући да остане у Вранићу, митрополит је 23. фебруара 1870. године донео решење којим је од некадашње две направио три парохије: чест Врелаца и Медошевца јереју Милутину, чест Врелаца и Црљени јереју Јовану Пешићу и Јунковац, Сакуља и Араповац јереју Новаку.³¹ Јован никако није хтео да иде у Вреоце и да напусти Вранић. Тодор Поповић парох вранички и Јован Пешић, капелан, писмом од 28. фебрура 1870. године обавестили су митрополита да јереј Тодор даје Јовану своју парохију до своје смрти на опслужење. Њему два тала, а јереју Јовану један тал.

Јереј Јован је пристао и молио за одобрење. Међутим, митрополит је 3. марта донео решење којим не прихвата овакав договор, јер је сматрао да Тодор још увек може да опслужује своју парохију. Истовремено је наредио Јовану Пешићу да оде на одређену парохију у Вреоце.³²

У првој половини септембра 1871. године митрополит Михаило је осветио цркву у Јунковцу.³³ Након свечаности упутио се у манастир Боговађу преко Вољујана, села Медошевца, поља Бољетина и Вреоца. Митрополит је свратио у стару вреочку цркву да се помоли. Затим је ушао у нову цркву у изградњи која је била озида до крова. Ту се задржао са мајсторима који су изводили радове а затим отишао да седне под оближњи јасен у порти где је благосиљао вернике који су се окупили у великом броју да га поздраве. Након дужег одмора продужио је за манастир Боговађу.³⁴

Да наведемо шта је митрополит Михаило забележио 1874. године за цркву и парохију у Јунковцу:³⁵ Јунковачка црква, храм је Сошествије св. Духа. Сазидана је 1866. године од тврдог материјала. Имала је једну парохију, која се састојала из села Јунковца 71 дом, Араповца 72 дома и Сакула 34 дома. Свега 177 домова.

Милићевић 1876. године у новосаграђене цркве у Београдском округу није убројио и вреочку цркву. Он од нових цркава набраја оне у: Кораћици, Венчанима, Барошевцу, Сибници, Бељину, Поповићу, Малом Пожаревцу, Јунковцу, Моштаници, Петки, Баричу, Ритопеку и Винчи.³⁶

Јунковачка црква је крајем 1888. године имала готовине у благајни 486,00 динара, код управе фондова и других новчаних завода 180,00 динара и код приватних дужника 182,00 динара тј укупно новчане имовине 848,00 динара. Није имала никаквих новчаних дугова.³⁷

У Шематизму митрополита Михаила из 1895. године³⁸ за Јунковачку парохију пише да је имала цркву у Јунковцу чији је храм био Света Троица и која је била „начињена“ 1866. године од мешовитог материјала. Парохија се састојала од села Јунковца, Араповца, Сакуља и Црљенца и имала је 308 домова са 2137 становника. Свештеник је био Миливоје Стевановић.

У Срезу колубарском Београдског округа 1880. године постојале су школе у Барошевцу (36 ђака започело,

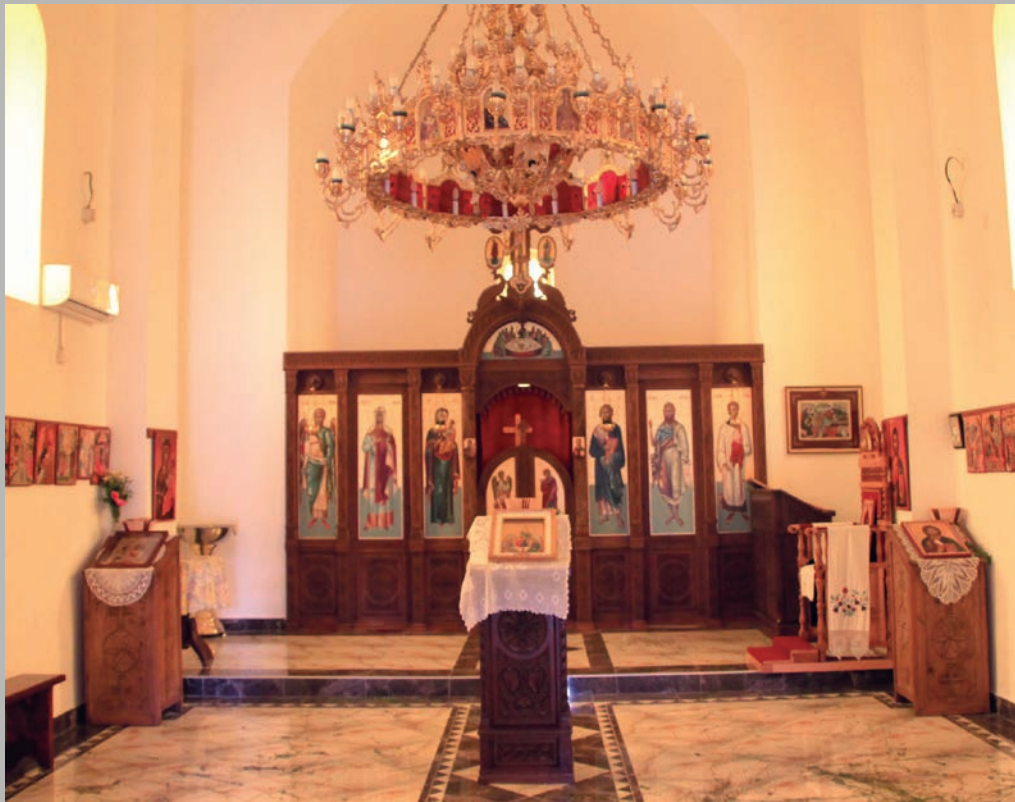
17 завршило разред), Венчанима (28, 23), Вреоцима (32, 25), Даросави (60, 17), Јунковцу (28, 26), Петци (34, 33) и Шопићу (42, 37).³⁹

Интересантно је да у Летопису цркве јунковачке пише да је црква саграђена 1838. године. Због тога је током 1987. и 1988. године за кратко време свештеник Мирко Тешић успео да упристоји црквену порту, коју је оградио – велику порту у дужини од 160м, а малу порту у дужини од 110м, и тако припремио прославу стопедесетогодишњице постојања цркве у Јунковцу, која је одржана 31. маја 1988. године, уз велико црквено славље и народно весеље.⁴⁰

Црква Силаска Светог Духа је зида на каменом, као једнобродна грађевина, са звоником на западном делу. Првобитни иконостас је замењен 1923. године новијим иконостасом који је био рад непознатог сликара руског избеглице.⁴¹

У јунковачкој цркви издвајају се две књиге које спадају у културна добра од изузетног значаја. Прва је Нови завет, штампан у Москви 1783. године. Има два низа пагинације: 1-227 и 1-16 листа. Димензије листова су 190 x 160мм, текст је штампан црном бојом и уоквирен на свакој страни. Повезан је у дрвене корице пресвучене кожом, са бордуrom у златотиску. На предњој корици је крст, а на задњој путир, такође у златотиску. Виде се трагови копчи. Друга књига је Минеј, штампан

у Москви 1769. године. Има 373 листа, димензија 175 x 110 мм. Текст је штампан црном бојом, а наслови и почетна слова пасуса црвеном. Текст је уоквирен на свакој страни. Повезан је у дрвене корице пресвучене кожом, са остацима бордуре у златотиску. Од осталих, издваја се још дванаест књига које спадају у културна добра од великог значаја, а штампане су између 1838. и 1867. године.

напомене:

¹ АС – Митрополија – Тефтер нурија митрополије за 1833 – Нахија Београдска

² АС – Државни Совјет – РНо 196/837, Списак свештенства монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. те, лист. 60 – число 25 и лист 61 – число 34.

³ АС – Митрополија – Но. 637/38, од 19. децемврија 1838. године.

⁴ АС – Митрополија – Но. 337/168/839, од 1. маја 1838. године.

⁵ АС – Митрополија – Но. 1157/737/39, од 27. новембра 1839. године.

⁶ АС – Митрополија – Но. 110/41, од 26. фебруарија 1841. године.

⁷ АС – Митрополија – Но. 110/41, од 26. фебруарија 1841. године.

⁸ АС – Митрополија – Но. 670/43, од 31. августа 1843. године.

⁹ АС – Митрополија – Но. 570/46, од 15. јулија 1846. године.

¹⁰ АС – Митрополија – Но. 638/46, од 8. августа 1846. године.

¹¹ АС – Митрополија – Но. 1046/46, од 19. новембра 1846. године.

¹² АС – Митрополија – Но. 1047/46, од 19. новембра 1846. године.

¹³ АС – Митрополија – Но. 254/49, од 6. априла 1849. године.

¹⁴ АС – Митрополија – Но. 385/49, од 20. маја 1849. године.

¹⁵ АС – Митрополија – Но. 709/50, од 7. октобра 1850. године.

¹⁶ АС – Митрополија – Но. 846/50, од 23. новембра 1850. године.

¹⁷ АС – Митрополија – Но. 847/50, од 23. новембра 1850. године.

¹⁸ АС – Митрополија – Но. 848/50, од 23. новембра 1850. године.

¹⁹ АС – Митрополија – Но. 209/66, од 17. фебруара 1866. године.

²⁰ АС – Митрополија – Но. 897/66, од 16. августа 1866. године.

²¹ АС – Митрополија – Но. 942/66, од 7. септембра 1866. године.

²² АС – Митрополија – Но. 950/66, од 9. септембра 1866. године.

²³ Јован Ђурић, парох сибнички пореклом је од Ђурића из Вреоца. Према попису 1863. године живео је са породицом у селу Липе код Смедерева, и имао је кућу и имање у вредности 65 дука-та цесарских, које се налазило у селу Црљену (Велики Црљени), округ београдски. Молба му није успела, остао је у Сибници.

²⁴ АС – Митрополија – Но. 989/66, од 19. септемб. 1866. године.

²⁵ АС – Митрополија – Но. 1126/66, од 19. октобра 1866. године.

²⁶ АС – Митрополија – Но. 566/67, од 30. маја 1867. године.

²⁷ АС – Митрополија – Но. 660/67, од 21. јунија 1867. године.

²⁸ АС – Митрополија – Но. 1039/67, од 28. септембра 1867. године.

²⁹ АС – Митрополија – Но. 1344/69, од 20. октобра 1869. године.

³⁰ АС – Митрополија – Но. 1601/69 од 31. децемб. 1869. године.

³¹ АС – Митрополија – Но. 236/70 од 6. фебруара 1870. године.

³² АС – Митрополија – Но. 311/70, од 20. фебруара 1870. године.

³³ АС – Митрополија – Но. 354/70 од 2 марта 1870. године.

³⁴ У Летопису пише у првој половини септембра 1870. године а треба у првој половини септембра 1871. године.

³⁵ Архив цркве врелачке, Шта се зна и памти о гори цркве врелачке – запис Живојина М. Поповића, пароха врелачког од 16. априла 1894. године.

³⁶ Митрополит Михаилъ, Православна србска црква у княже-ству Црби, Београд 1874, 10 – 11.

³⁷ М. Ђ. Милићевић, Кнежевина Србија, Београд 1876, 128.

³⁸ Прилози за статистику Краљевине св. 1, Црквена и манастирска имовина у Краљевини Србији на крају 1888. год. : са два картограма и два дијаграма, Београд 1895, 77

³⁹ Шематизам је објављен 1895. године али даје стање из 1894. године.

⁴⁰ Основне школе у Кнежевини Србији, Просветни гласник од 16. августа 1880, 273 – 74.

⁴¹ Црква Свете Тројице у Јунковцу код Лазареваца, Каленић 2/1989, 12

⁴² Српска Православна Епархија Шумадијска 1947 – 1997 – Шематизам, Крагујевац 1997, 63

АНТИМИНСИ ВЛАДИКЕ САВЕ ВУКОВИЋА ПРЕМА БАКРОРЕЗУ СЛИКАРА ПАЈЕ ЈОВАНОВИЋА

Да је делима, али и ставом, Епископ шумадијски Сава Вуковић (1977 – 2001) „био последњи одблесак Карловачке митрополије која се истицала високом црквеношћу верника и која је у културној оријентацији хармонично спајала национално и интернационално, предањско и модерно“, како је написао професор Ненад Ристовић (Зборник Матице српске за сценске умет-

поретком, појањем, али и са локалним обичајима који су неговани када народ дочекује Владика који долази у канонску посету... На пример, са симпатијама је гледао на неке, понекад наивним веровањем заоденуте појаве народне побожности у темнићким селима. Настојао је да затечено не мења по свом нахођењу, па је често понављао – боље да пропадне село него обичај, додајући

да се свештеници морају трудити да све уподобљавају хришћанском учењу и Цркви.

Овакво поимање прожимања различитих црквених традиција Владика Сава је испољио и када је црквама у Шумадијској епархији раздавао антиминос. Вук Даутовић, историчар уметности, истражујући ризницу Старе крагујевачке цркве за Споменицу поводом две стотине година од њеног подизања (Крагујевац, 2018), евидентирао је у њој три антиминос: најстарији из 1911. године Митрополита српског Димитрија и два освештана од стране Владике Саве Вуковића 1995. и 1997. године. За ове са краја XX века констатује: „Ови антиминоси остиснути су са клишеа који је по наруџби вршачког епископа Гаврила Змејановића извео академски сликар Павле Паја Јовановић крајем XIX века.“

У докторској дисертацији *Уметност и литургијски ритуал: богослуж-*

бени предмети у српској визуелној култури 19. века, одбрањеној 2020. године на Филозофском факултету у Београду, Вук Даутовић опширније расправља о томе како је настао антиминос Епископа вршачког Гаврила Змејановића (1896 – 1920) и како су се иконографска решења Паје Јовановића касније преносила у Српској Цркви.

Пред крај XIX века, када архимандрит крушедолски Гаврило Змејановић бива биран за Епископа вршачког, Паја Јовановић (1859 – 1957) осликава свој први иконостас у Николајевској цркви у Долову. Истовремено ради и на чувеној слици *Сеоба Срба 1690. године* за миленијумску изложбу у Будимпешти 1896. године. Тада настаје и *Вршачки триптих*, ликовна алегорија у настанку сликаревог родног града. Претпоставља се да је наруџбину новог вршачког Епископа за предлогач на коме ће бити изрезан бакрорезни клише за антиминос Паја Јовановић завршио до 1899. године.

„Антиминос Епископа Гаврила ослања се на утврђене визуелне форме штампаних антиминоса настајалих за

ности и музику, Нови Сад, 48, 2013), било је белодано и међу познаваоцима нашег црквеног живота у другој половини XX века. И сам Владика је о томе говорио, додуше одмерено како не би вредности неких других регионалних традиција умањило. Уосталом, о томе како је Сава Вуковић, и као ученик београдске богословије, студент Православног богословског факултета у Београду, па потоњи професор ових установа, или као викарни Епископ моравички и сарадник Патријарха Германа, па Владика у Америци и Шумадији, увек запажени учесник многих црквених скупова широм света, био дубоко одан *карловачком предању*, сведоче многа писма, фотографије и други документарни материјал објављени у Споменици поводом двадесетогодишњице његовог упокојења (Крагујевац, 2021).

Ни као архијереј, када је могао да уређује моделе црквеног живота, није напречац ништа мењао или наметао. Старао се да оно што је сматрао вредним, али тек након што буде упознато и препознато као ваљано, постепено заживљава. Тако је било са богослужбеним

потребе Карловачке митрополије. У средишту се налази представа Полагање тела Христовог у гроб, плаштаницу држе Јосиф и Никодим док су у средишту представљена Пресвета Богородица поред које су Јован и Марија Магдалена са пиксидом мира, те Саломија до ње. У позадини је крст са Лонгиновим копљем, губом оцта и трновим венцем. Изнад сцене је трака са натписом тропара *Благообразни Јосиф*.

У угловима су квадратни оквири у којима су приказани јеванђелисти како седе у слободном простору са својим алегоријама. Спољни оквир чини низ од дванаест сцена Страдања Христових у квадратним пољима. Наратив започиње приказом Тајне вечере у доњем левом углу на коју се уз леву бордуру надовезују сцене Молитве Христове у Гестиманском врту, те Јудин пољубац и Привођење Пилату. Уз горњу ивицу су четири сцене: Привођење Исуса пред првосвештеника, Пилат пере руке, Окружење трновим венцем и Ношење крста на Голготу. Уз десну бордуру су сцене: Закивање Исуса Христа на крст, Распеће Христово и Полагање у гроб. Циклус се у доњем десном углу завршава приказом тријумфалног

Васкрсења Христовог. Између две представе на доњој страни антиминса је барокни картуш са натписом 'Ја спавам а срце је моје будно', преузетим из библијске Песме над песмама (5, 2). Спољашњи обод антиминса формиран је од стилизованих геометријских и флоралних орнамената. "Даутовић још наводи да овај антиминс по иконографским решењима подсећа на композицију коју је за антиминс Архиепископа карловачког Викентија Јовановића Видака 1773. године израдио Захарије Орфелин.

Право на отискивање по бакрорезу Паје Јовановића откупљује новосадски произвођач црквених утвари Никола Ивковић који то рекламира у својим каталозима. Педесетих година Музеј СПЦ овај клише откупљује од Ивковићевих наследника.

Велики број антиминса Епископа Гаврила Змејановића по отиску са клишеа Паје Јовановића налази се у црквама Банатске и Темишварске епархије. Зна се и да је Епископ Никодим Милаш за чувену Благовештенску цркву у Дубровнику освештао антиминс који је набавио у Новом Саду у радионици Николе Ивковића. А у цркви Александра Невског у Београду налази се антиминс отиснут са бакрореза Паје Јовановића који је освештао Патријарх српски Герман.

Антиминс са поменутог бакрореза који је Епископ шумадијски Сава освештао у Крагујевцу 1995. године отиснут је на белом ланеном платну са црвеном бордуrom и поставом. Други, освештан 1997. године, је такође на белом ланеном платну са зеленом поставом и бордуrom.

И овај пример – преузимање иконографског решења за антиминсе које ће постављати у цркве своје Епархије са овог богослужбеног платна које је у Карловачкој митрополији коришћено крајем XIX и почетком XX века, а које су креирале значајне личности као што су Сремац Гаврило Змејановић и Банаћанин Паја Јовановић – Владика Сава Вуковић је показао како је у Цркви битно вођење рачуна о континуитету, боље рећи предању. Као што Срби доласком у јужну Угарску нису заборавили црквену традицију завичаја (Пећке патријаршије), тако се и Владика старао да се оно што је било вредно северно од Саве и Дунава, сада врати на југ и буде уграђено у црквени и национални идентитет.

Н. Јованчевић

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР СРБОЉУБ МАРКОВИЋ

Дана 3. септембра 2023. године, када Црква прославља Светог апостола Тадеја, Свету мученицу Васу са децом и Светог Рафаила Шишатовачког, после дуге и тешке болести уснуо је у Господу протојереј ставрофор Србољуб Марковић.

Прота Срба рођен је 5. августа 1950. године у Избеници код Варварина од родитеља Будимира и Борике. Завршио је Богословију у Призрену 1972. године. Рукоположен је у чин ђакон 24. новембра 1972. године у Саборној цркви у Крагујевцу, а 25. новембра у чин свештеника у манастиру Драчи од Епископа шумадијског Г. Валеријана. Постављен је за пароха у селу Даросава 30. новембра 1972. године. Премештен је у Лапово на парохију другу лаповску 30. августа 1981. године. Био је старешина цркве у периоду од 1986. до 1992. године. За време његовог старешинства урађена је велика сала у порти и црква је покривена бакром. Године 2002. од администратора Шумадијске епархије Епископа Василија одликован је чином протојереја, а 2. децембра 2017. године одликован је напрсним крстом од Епископа шумадијског Г. Јована. Био је у пензији од новембра 2012. године. Са протиницом Љиљаном има два сина: Петра и свештеника Александра.

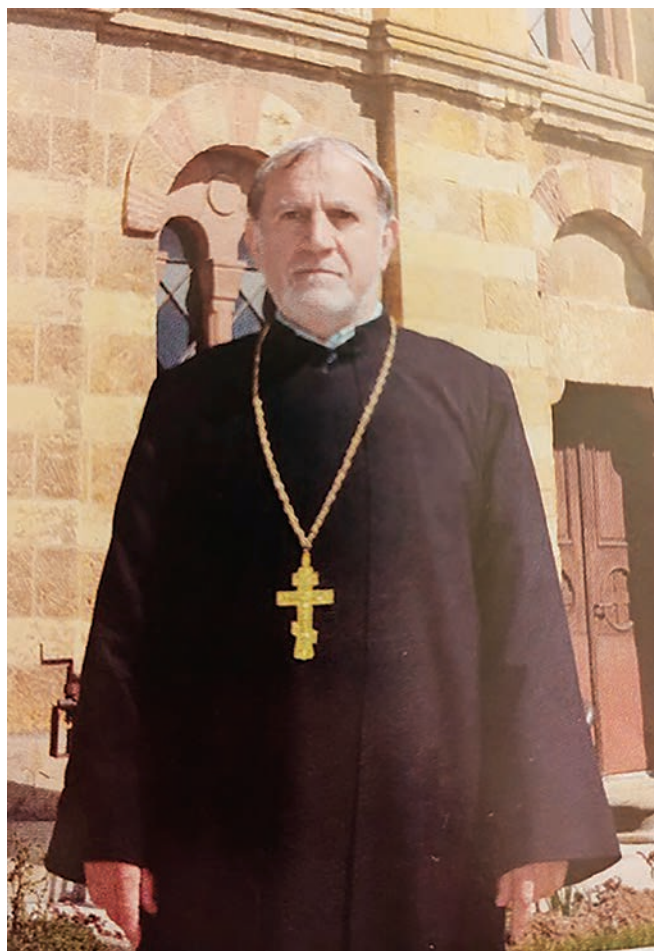
Свету заупокојену Литургију у цркви Свете Петке у Лапову, 4. септембра, на празник Светог мученика Агатоника, служио је протојереј ставрофор Миленко Стикић, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. У после подневним часовима опело проти Срби служио је Епископ шумадијски Г. Јован са бројним свештенством из епархија шумадијске, крушевачке, браничевске (монаштво манастира Златенац) и бачке, у присуству мноштва народа који је дошао да се опрости од проте Србе.

После прочитаних пет Јеванђеља Епископ Јован се обратио верном народу бираним речима, рекавши између осталог: „Браћо и сестре сабрали смо се око одра проте Србољуба да испратимо његову душу пред Господа, са молитвом да је Господ смести у наручје Авраама, Исаака и Јакова. Данас нас је сабрао прота Србољуб и ово је његов сабор. Данас је он нем, али говори много једним другим језиком, тако чудесно и потресно. Када би проговорио нашим речима рекао би: 'Немојте узалуд да вам прође овај земаљски живот. Данас сам ја пошао овим путем, сутра ћете ви.' Бога треба да се сећамо непрестано, јер од тога колико се молимо Богу у овоме животу зависиће нам живот вечни. Праведник ће живети у Царству Небеском, у заједници са Богом и са светима, у заједници са својим милим и драгим. Бог једини зна када треба кога да призове к себи, зато нам је речено да стражимо, да очекујемо дан када ћемо поћи са овога света. Ако човек подноси све невоље које га сналазе са вером да је то промишао Божији, добиће награду. Бог боље познаје нас него што ми познајемо себе. Он зна колико можемо искушења да поднесемо и та искушења шаље због тога што нас воли.

Христос каже: 'Тако да се светли светлост ваша пред људима, да људи виде ваша добра дела и прославе Оца нашега који је на Небесима.' Треба да будемо јеванђелски људи, да живимо искрено, поштено, скромно, а не фарисејски, да се претварамо. Кад пођемо овим путем којим је пошао наш прота Србољуб ту не можемо да се представљамо другачији него што јесмо. Зато ми сабрани у овоме светоме храму и око одра проте Србољуба да се помолимо да му Бог буде милостив, а Бог јесте и биће милостив према нама колико смо ми били милостиви према другима. Свештенику је Бог дао благодат да буде градитељ, да изграђује душу своју, али и да изграђује душу свога народа за вечни живот. Треба да се сећамо наших покојника кроз молитву и добра дела. Они више дела не могу да чине, али ми можемо да чинимо за њихове душе, јер ће у дану свеопштег васкрсења наша добра дела и молитве утицати на стање човеково. Нека Господ прими његову душу. Нека његовој породици подари утеху, нека свима нама подари спасење. Нека Господ прими проту Србољуба у Царство Небеско. Нека му каже: 'Добри и верни слуго у маломе си ми био веран, над многима ћу те поставити. Уђи у радост Господа свога'. Нека му је вечни спомен и Бог да му душу прости!'

На крају опела свештеници су и крсном опходу понели ковчег проте Србе око цркве којој је верно служио тридесет две године. Потом је учињена литија до његовог почивалишта предвођена Епископом Јованом. У смирају дана учињена је трпеза љубави за покој његове душе и сали око чије изградње се он највише трудио заједно са народом Лапова.

Марко Арсенић, ђакон

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОНАМЕСНИК МИЛОРАД МИХАИЛОВИЋ

У недељу 15. октобра 2023. године на дан Светог Кипријана, у преподневним часовима уснуо је у Господу парох степојевачки протонамесник Милорад Михаиловић.

Овај вредни пастир Цркве Христове рођен је у селу Чибутковица поред Лазареваца, 2. новембра 1970. године. У суседном селу Дудовица завршио је основну школу. Петоразредну богословију Светог Саве завршио је у Београду. После одслужења војног рока оженио се 1992. године. Исте године, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Сава, рукоположио га је 26. септембра у чин ђакона, а сутрадан, на Крстовдан, за свештеника.

Прва парохија му је била село Доње Комарице код Крагујевца. После неколико година службовања премештен је у Колубарски Лесковац у Архијерејско намесништво беланичко. Неколико година је провео и на парохији у Међаку, после чега је премештен у Степојевац на парохију где је остао до свог упокојења. На тој парохији је завршио парохијски дом, који је освештао Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован и који је одликовао оца Милорада чином протонамесника. Отац Милорад је показао изузетан труд и залагање на свим парохијама на којима је службовао.

Из брака са супругом Магдаленом добио је двоје деце, кћерку Кристину, студента стоматологије, и сина Стефана, апсолвента на Православном Богословском Факултета у Београду.

Заупокојена Литургија је служена у уторак 17. октобра 2023. године у 9 часова у храму Сабора срба светитеља у Степојевцу. Литургијом је начелствовао Архијерејски намесник беланички протојереј ставрофор Видо Милић уз саслужење више свештенослужитеља.

После прочитаног јеванђељског зачала сабраном народу се обратио школски друг протонамесника Милорада јереј Александар Нишавић. Он је у пригодној беседи нагласио значај јеванђељске речи за све присутне а нарочито за упокојеног и за његове најмилије.

После завршетка Литургије тело упокојеног оца Милорада изнето је у порту испред храма где се окупио народ у великом броју да молитвено учествује у опелу. Опело је служило двадесет шест свештеника и два ђакона. На опелу се дирљивим речима породици и свим окупљенима обратио Архијерејски намесник беланички протојереј ставрофор Видо Милић. Он је истакао животни труд и рад протонамесника Милорада, али пре свега је нагласио његову доброту и човекољубље које га је красило читавог овоземаљског живота. На крају опела обављен је трократни опход око храма а затим је тело упокојеног похрањено на лазаревачком градском гробљу где ће чекати **Васкрсење мртвих и живот будућег века. Амин.**

МОЛИТВЕНИ ИСПРАЋАЈ НОВОПРЕДСТАВЉЕНЕ МОНАХИЊЕ ЕФРОСИНИЈЕ (ГАРДОВИЋ) СЕСТРЕ МАНАСТИРА ДРАЧЕ

На дан Светог мученика Калистрата 10. октобра 2023. године, Господ је у своје наручје призвао сестру свете обитељи манастира Драче монахињу Ефросинију.

Сестра Ефросинија рођена је као Станика 25. августа 1940. године у Пребидолима код Руда, четврто од деветеро деце од честитих и побожних родитеља Рајка и Видосаве Гардовић, који су свој живот везали за Господа и утврдили га кроз Богомољачки покрет Владике Николаја Велимировића и ту љубав према Господу пренели и на своју децу.

Уочи празника Свете Петке 26. октобра 1963. године млада Станика долази да постане искушеница манастира Драче, на чијем је челу била мудра игуманија Јелена (Јокић) духовно чедо Владике Николаја, која је непрестано била над сестринством свете обитељи. Године 1971. Станика из руке Владике Валеријана прима чин расе и камилавке добивши име Ефросинија. Монахиња Ефросинија, живећи у Светониколајевској обитељи манастира Драче, прошла је сва манастирска послушања трудећи се да их одговорно и с љубављу изврши. Године 2009. из руке Владике Јована сестра Ефросинија прима малу схиму са истим именом Ефросинија и остаје да се бори до краја живота, поштујући благослов и савете свога Владике. Господ је призвао монахињу Ефросинију да јој олакша њене телесне муке које је у поледење време имала због немоћи проузроковане болешћу.

Опело новопредстављеној монахињи Ефросинији служено је после Свете архијерејске литургије на дан Светог свештеномученика Григорија и Светог Михаила Кијевског 13. октобра у манастиру Драчи, а опело је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован уз саслужење Архимандрита Доситеја (Миљкова), духовника фрушкогорског манастира Гргетега и свештенонаштва и свештенства Епархије шумадијске. У молитвеном испраћају сестре Ефросиније присутне су биле сестре манастира Гргетега (сремска епархија), Ралетинца, Благовештења, Грнчарице, Каленића и Дивостина. Осим монаштва опелу је присуствовала и многобројна родбина и поштоваоци сестре Ефросиније.

У току опела Владика Јован се опростио од новопредстављене монахиње Ефросиније беседом у којој је истакао величину монашког живота, труда, жртве и љубави коју монах има према Богу и ближњем, истичући да је монах непрестани молитвеник за цео свет. Владика је истакао да је управо сестра Ефросинија свој овоземаљски живот посветила Господу кроз шездесетогодишње служење у овој светој обитељи.

Након опела извршен је погреб монахиње Ефросиније на манастирском гробљу. Трудом игуманије Јелене и драчких сестара припремљена је трпеза љубави за покој душе монахиње Ефросиније.

Андреј Герман

ДРЕВНА ТРАДИЦИЈА МИНАНКАРИ

Минанкари на грузијском језику означава „преградни емајл”. То је древна уметност у Грузији, која потиче из дубине векова и сматра се националним наслеђем

Први производи од емајла, злата и сребра појављују се на иконама грузијских манастира и цркава, јер је све најлепше и највредније у тим временима било у најсветијем месту за људе. Људи су приносили Богу на дар своје таленте и умећа, украшене иконе веселиле су очи и срце верујућих људи.

Током дуге историје Грузије цркве су често разарали иновјерци, пљачкали их и спаљивали, изгубљене су многе јединствене творевине древне хришћаске цивилизације. Такође у епохи ране

хришћанске културе ико-
ноборство је прогутало и
уништило непроцењиве
експонате иконописа и
предмете црквеног живота,
али, на срећу, Грузију овај

покрет
није много дотицао. У овом
периоду, током интензивног
развоја иконописа, такође
и једног од његових специ-
фичних видова, а то је пре-
градни емајл, светло дана
угледаће непревазиђена рем-
ек-дела. Она су сакупљена
не само у Музеју уметности
града Тбилисија, него се чувају и

у Куатаиси, Сванетији.

Сачувани примерци емајла имају особиту естетичку вредност, носе трагове префињености и раскоши живота Византије и Грузије тога времена. Недирнута лепота ових споменика до овог часа опчињава и усхићује поклонице праве уметности. Експонати потичу из VIII–IX, а такође из XV–XVII века, и то је тек мали део онога што су створили древни мајстори. Најранији споменик ове уметности јесте медаљон Светог Петра (IX век) на икони Божије Мајке Мертвилске. Нешто је изгубљено заувек, и само су неки примерци старинског емајла доспели у светске музеје – у Ермитаж, Берлински музеј, Метрополитен, као и појединачне колекције. У њима се, на пример, чувају медаљони са емајлом на икони Арханђела Михаила и Гаврила (XII век), који су се налазили у манастиру Цумати. И што је задивљујуће, творевине нису изгубиле своју лепоту до овог часа. Четири медаљона са иконе Светог Арханђела Михаила враћена су у Грузију 1923. године.

Емајлом су се бавили још древни Египћани, Перси и Грци, а прихваћено је сматрати Кипар (X век пре Хрис-

товог рођења) домовином уметности емајла, где су се још примитивне технике почеле користити у јувелирском послу. Међутим, због катаклизми, технологија је била изгубљена и први поуздано потврђени примерци таквих украса су византијски (V век).

Како је вера стигла у Грузију из Византије, тако је и црквена уметност дошла у ове земље, обогатила се самобитним виђењем мајстора, новим бојама и орнаментима. Минанкари се у то време ценила не мање од архитектуре, сликања или рељефне скулптуре.

Сама реч „минанкари” је иранског порекла. Очито су из Персије емајлирани примерци лепоте доспели у Византију, а одатле и на територију савремене Грузије. Највећи део сачуваних грузијских емајла сачињава споменике из X и XII–

XIII века. Ови периоди у развоју грузијске уметности емајла карактеришу се особитим стваралачким успоном. Један од најсјајнијих примера јесте оклоп Хахулске иконе Пресвете Богородице,

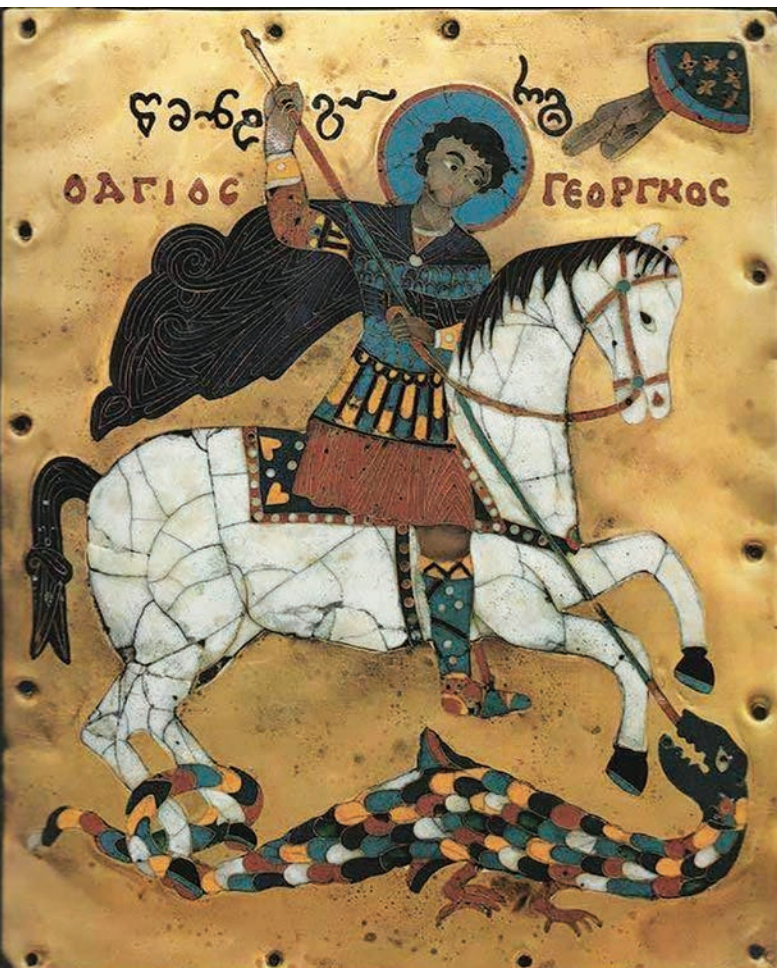
који је датиран у период пре 1154. године. Икона је израђена у синтези неколико врста јувелирских техника – жигосање по злату, јувелирски рад и преградни емајл. Цео кивот је начичкан лиснатим шарама грузијске израде, али византијског типа, који је владао у грузијској уметности. Он је највећи сачувани производ локалне старине и сматра се највећим предметом од преградног емајла

у свету. На оклопу иконе налази се 115 плоча покривених средњовековним емајлом разних епоха и извора (како из Грузије, тако и из Византије), што сачињава хармоничну целину. Хахулску икону можемо рпосматрати као својеврсан музеј уметности минанкари, а често је пореде са богатом ризницом венецијанског емајла, нарочито са чувеним Пала д’Оро цркве Светог Марка. Глазирани споменици овог века углавном имају златну позадину. Постоје два споменика, који потичу из X века, којима је позадина од емајла (а не од злата). Ови споменици по себи представљају мали крст на икони Спаса Кацахи и медаљоне Божије Мајке Вардзијанске. Такође је позната икона из грузијске земље Спаса Гелатског из XII века. Нимб Спаса и медаљони у оклопу израђени су у техници минанкари. Познати су још и икона Срећења из XII века, крст Квирике (цар Квирика, X век) и др.

Минанкари се развијала у Грузији све до XV века, а управо се средњи век сматра златним веком у развоју ове врсте и правца црквене уметности. Затим је процес развоја технике преградног емајла почео да опада и постепено је ишчезао. Тек почетком XXI века група ентузијаста и историчара уметности одлучила је да обнови

древне традиције грузијског јувелирског мајсторства, и сада су радови са емајлом заштитни знак Грузије.

Техника минанкари по себи представља тежак и стрпљив процес, који се не препушта механизацији. То значи да нећете наћи два иста украса, већ сваки производ за себе представља јединствени ручни рад. Такође треба додати да се емајл минанкари користи само у пару са племенитим металима – златом и сребром. Са другим металима емајл „није у пријатељству“, мења своју боју

и не држи се на основи. Јувелирски емајл је материјал који подсећа на стакло. Мајстор на почетку од танких нити-преграда добија неопходан узор, затим излива емајл. У зависности од zasiћености скале боја украшавање емајлом може се одвијати у неколико етапа. Што су тање преграде, тим је потребно веће умеће и већи професионализам мајстора. Такође, производ може пролазити неколико печења у специјалним пећима са дебелим зидовима, које се могу наћи у многим домовима Грузије. Средња температура досеже 800 степени, при мањим температурама минанкари се неће стврднути.

Као и пре хиљаду година, за емајл се користе минаралне боје. У старини је сваки мајстор сам справљао боје од природног камена путем млевења. Постоји и старински рецепт лепка, он се кува од коре плодова дуње. У садашње време мајстори емајла боје првенствено купују у иностранству. Боје изненађују својом различитошћу, у палети има око две стотине нијанси. Од давних времена две боје емајла су чисто грузијске – то су црвена и плава. Боје грузијског трансграничног емајла разликује се од боја других емајла (на пример, византјских) земаља. Међу бојама грузијског емајла издвајају се такозвана винска боја и прозачно-зелена.

Минанкари се широко користе у украшавању савремених икона. Као пример може да послужи икона Цилканске Мајке Божије, која се налази у Мцхетском храму. У предивној саборној цркви Свете Тројице (Цминда Самеба) у престоници Грузије, чува се неколико веома вредних икона, од којих је једна „Нада Грузије“. Овај огромни триптих називају још „Сабор грузијских светих“. Икона је израђена од злата и драгог камења у древ-

ној техници уметности минанкари. За припрему иконе отишло је тридесет килограма злата, а њена вредност је двадесет седам милиона долара. На икони је изображено 432 светитеља Грузије, на горњој страни смештен је лик Пресвете Тројице, у центру – лик Богомајке, по странце од ње – Арханђели Михаило и Гаврило. Са десне стране иконе налазе се изображења Светог Андреја Првозваног и Светог Георгија, а са леве – Светог Николе и Свете Нине. На икони такође постоје изображења мученика и других светих: између осталих, цара Давида IV Градитеља, и Светог Шио Мгвамског. Сагласно тврдњи патријарха Илије II – икона је чудотворна.

У пређашња времена јувелирска уметност развијала се само у оквирима религиозног правца: осликавање икона, храмова, крстова и религиозне атрибутике. Тек у XVI веку она је изашла изван оквира Цркве и попримила световни карактер. Данас се у обојеним орнаментима минанкари преплићу грузијски, европски и источни сижеи. Јувелирски производи цењени су због свог колорита и обојених решења, која су понекад веома необична. Они одушевљавају својом лепотом и изузетношћу израде. То су права ремек-дела примењене уметности и украси са богатом вишевековном историјом. Чисто плаветнило неба и зелене траве, злато сунца и пурпур опорог вина – све ове боје се преплићу у изузетној хармонији древногрузијске технике минанкари.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. августа 2022. године до 30. септембра 2023. године:

Осветити:

Капелу за паљење свећа при храму Покрова Пресвете Богородице у Реснику, 26. августа 2023. године, Архијерејско намесништво лепеничко;

Темеље за храм Светог апостола Павла у Божурњи, 3. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво опленачко;
Новоподигнути храм Силаска Светог Духа на апостоле у Ловцима, 17. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво беличко;

Иконостас за новоподигнути храм Силаска Светог Духа на апостоле у Ловцима, 17. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво беличко;

Капелу Светих мученица Вере, Наде, Љубави и мајке им Софије у новосаграђеном окружном затвору у Крагујевцу, 30. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Капелу за паљење свећа при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, 30. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво младенувачко.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Павла Гашића из Крагујевца.

Одликовати:

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Марка Симовића из Крагујевца;

Слободанку Филиповић Лојтер из Келна;

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена:

Борислава Матијашевића из Барзиловице;

Светислава Матијашевића из Барзиловице;

Орденом Војвода Карађорђа:

Татјану Јовановић из Аранђеловца;

Ђорђа Деновића из Ердеча;

Радована Милојевића из Стојника;

Слободана Петровића из Стојника;

Александра Јовановића из Барзиловице;

Архијерејском граматом признања

Скупштину општине Младеновац;

Др Александру Перков из Крагујевца;

Горана Шапоњића из Ердеча;

Ивана Марковића из Ердеча;

Миодрага Ђурђевића и Бориславу Лугомирски из Крагујевца;

Архијерејском граматом захвалности

Марка Петронијевића из Велике Иванче;

Милана Ђорђевића из Велике Иванче;

Славишу Мијаиловића из Велике Иванче;

Жељка Мијаиловића из Велике Иванче;

Здравствено-болнички центар из Аранђеловца;

Скупштину општине Аранђеловца;

Неђељка Петојевића из Аранђеловца;

Канцеларију за вере Владе Републике Србије;

Предузеће Шумадија Гранит из Аранђеловца;

Предузеће Пештан из Буковика;

Милоша Ђурчића из Крагујевца;

Виолету Радивојевић из Београда;

Ранка Фуртулу из Аранђеловца;

Ненада Алексића из Орашца;

Милана Луковића из Стојника;

Славишу Тривковића из Младеновца;

Велибора Лакићевића из Стојника;

Јандрију Чоловића из Младеновца;

Светлану Лозић из Младеновца;

Душка Радуновића из Стојника;

Протојереја Спасоја Марковића из Марковца;

Зорана Радовановића из Барзиловице;

Архијерејском захвалницом:

Александра Тошића из Велике Иванче;

Немању Урошевића из Велике Иванче;

Јована Јовановића из Велике Иванче;

Ненада Јовановића из Београда;

Стефана Петровића из Велике Иванче;

Марка Урошевића из Велике Иванче;

Немању Павловића из Дубоне;

Бранислава Арсића из Велике Иванче;

Велимира Богдановића из Велике Иванче;

Др Горана Благојевића из Аранђеловца;

Др Небојшу Мрљеша из Аранђеловца;

Милана Швабића из Аранђеловца;

Николу Обрадовића из Аранђеловца;

Љиљану Јовановић из Београда;

Др Нину Јеличић из Аранђеловца;

Породицу Шуман са Новог Зеланда;

Предрага Јефтића из Аранђеловца;

Драгана Цвјетиновића из Аранђеловца;

Предузеће Бекамент из Бање;

Предузеће Баумит из Аранђеловца;

Предузеће Арбаг из Аранђеловца;

Предузеће Омуд Венчац из Аранђеловца;

Предузеће Ар Гранит из Аранђеловца;

Предузеће Зидар Престиж из Даросаве;

Предузеће Тргошпед Ћирић из Аранђеловца;

Предузеће Универ Дизајн из Аранђеловца;

Предузеће Морава Ин из Београда;

Предузеће Универзал Кубршница из Аранђеловца;

Предузеће Мермер Тим из Аранђеловца;

Биро Спрег из Аранђеловца;

Месну заједницу Стојник;

Томислава Лазаревића из Стојника;

Љубивоја Шундића из Стојника;

Новицу Марковића из Стојника;

Дарка Шундића из Стојника;

Мирослава Мијаиловића из Стојника;

Милана Петровића из Стојника;

Слободана Тодосијевића из Стојника;

Драгана Симића из Стојника;

Дарка Добричића из Стојника;

Славишу Павловића из Стојника;

Милована Павловића из Стојника;

Радослава Срећковића из Марковца;

Драшка Малицана из Београда;

Микицу Арсенијевића из Винче;

Славицу Лазаревић из Стојника;

Веру Јовић из Младеновца;

Миланку Хенке из Келна;

Марину Павловић из Београда;

Слободана Ћиривића из Аранђеловца.

Поставити:

Архимандрита Онуфрија (Вранића), настојатеља манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца, на дужност настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ћелија у Ћелијама.

Причислити:

Монаха Спиридона (Живковића) братству манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца у Великим Пчелицама.

Преместити:

Јереја Слободана Савковића, привременог пароха пчеличко-сабанаčke парохије при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, на дужност привременог пароха Друге виноградске парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Поверити у опслуживање:

Јереју Слободану Савковићу, привременом пароху Друге виноградске парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, упражњену пчеличко-сабаначку парохију при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, Архијерејско намесништво левачко.

Разреши:

Протојереја Мирољуба Миладиновића, пензионисаног пароха Друге виноградске парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, даље дужности опслуживања Друге виноградске

парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Слободана Савковића даље дужности привременог пароха пчеличко-сабанаčke парохије при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, Архијерејско намесништво левачко;
Преосвећеног Епископа липљанског Господина Доситеја (Радиовјевића), викарног Епископа Патријарха српског и Епископа војног, даље дужности настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ћелија у Ћелијама.

Примити у свезу клира:

Монаха Спиридона (Живковића) из свезе клира Епархије будимљанско-никшићке.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Ђорђу Чолићу из Раниловића.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Ђорђу Одавићу из Петке.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Србољуб Марковић, пензионисани парох Друге лаповске парохије у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа до 30. септембра 2023. године

АВГУСТ 2023:**1. август 2023:**

Саслуживао заједно са више архијереја СПЦ на Литургији коју је служио Патријарх српски Господин Порфирије у храму Светог Марка у Београду поводом крсне славе Војске Србије;

Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

2. август 2023 – Свети Илија:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог пророка Илије у Трнави.

3. август 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и пријему у Епархијској канцеларији;
У Сиљевици обишао радове на извођењу живописа у цркви Преподномученице Параскеве и утврдио распоред за даље живописање.

4. август 2023:

Саслуживао на Литургији Епископу хвостанском Алексеју у манастиру Драчи поводом славе манастирске капеле;
Служио парастос настарадалима током операције Олуја 1995. године.

5. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог Николаја у Сибници;
Обишао радове на манастирској цркви Свете Петке у Сибници;

Присуствовао сабору „Прођох Левач, прођох Шумадију“ у манастиру Каленићу.

6. август 2023:

Служио Литургију у храму Сабора српских светитеља у Степојевцу и у току Литургије венчао Стефана Михаиловића, студента теологије и Тијану;
У цркви Светог Трифуна у Малом Мокром Лугу венчао Јована и Марију Младеновић.

7. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;
Рад и пријему у Епархијској канцеларији.

8. август 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Петковици;
Служио празнично бденије у цркви Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову.

9. август 2023 – Свети Пантелејмон:

Освештао парохијски дом и служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Клоки поводом стогодишњице постојања цркве;
Пререзао у Сопоту славски колач архијерејском намеснику космајском проти Љубиши Смиљковићу.

10. август 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио Породицу Николић у Брајиновцу поводом крсне славе.

11. август 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама и у току Литургије крстио Николину, кћерку свештеника Слободана и Снежане Савковић.

13. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Барајеву.

14. август 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Старој цркви у Крагујевцу поводом славе параклиса у порти посвећеног Часном Крсту.

15. август 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Никољу поводом славе манастирске капеле посвећене Преносу моштију Светог архиђакона Стефана;
Обишао радове на цркви Свете Тројице у селу Блазнави.

16. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос краљу Петру I Карађорђевићу.

17. август 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. август 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. август 2023 – Преображење:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

20. август 2023:

Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Великој Крсни.

21. август 2023:

Саслуживао са више архијереја СПЦ на Литургији у манастиру Тумане.

22. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
На гробљу у Младеновацу служио четрдесетодневни парастос покојној Антонини, мајци свештеника Марка Јефтића.

23. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. август 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. август 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. август 2023:

Служио Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Реснику и освештао капелу за паљење свећа.

27. август 2023:

Служио Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Вреоцима код Лазаревца;
У цркви Светог Марка у Великим Црљенима утврдио распоред за живописање цркве;
Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

28. август 2023 – Велика Госпојина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Саборном храму у Крагујевцу;
Пререзао славски колач у храму Успења Пресвете Богородице у Влакчи;
Присуствовао отварању Госпојинских свечаности у порти Саборног храма у Крагујевцу.

29. август 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Преподобног Романа у Мајуру.

30. август 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. август 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

СЕПТЕМБАР 2023:

1. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром и призив Светог Духа поводом почетка нове школске године;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. септембар 2023:

Служио Литургију у Ивковачком Прњавору у храму Рођења Пресвете Богородице;
Обишао радове на парохиском дому у Лоћици;
Обишао радове у манастиру Манастирак код Рековца.

3. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Атанасија Великог у Селевцу и крстио Јована, сина свештеника Марка и Марине Аћимовић;
У селу Божурњи освештао темеље цркве посвећене Светом апостолу Павлу;
Присуствовао предавању протојереја ставрофора професора др Дарака Ђога „Деца Божија и деца 21. века“ у свечаној сали Саборног храма у Крагујевцу.

4. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио монаштво манастира Свете Лидије у Грчкој;
У цркви Свете Петке у Лапову служио опело проти Ср-
бољубу Марковићу.

5. септембар 2023:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Дими-
трија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. септембар 2023:
Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у кра-
гујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У цркви Светог Георгија на Опленцу служио парастос по-
водом сто година од рођења краља Петра II Карађорђевића.

7. септембар 2023:
Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. септембар 2023:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком
насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао представљање књиге „Српско срце Јоханово“
у свечаној сали Саборне цркве у Крагујевцу.

9. септембар 2023:
Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Ли-
пару;
Присуствовао предавњу декана Богословског факултета у
Београду протојереја др Зорана Ранковића „Кад огњене јези-
ке раздаваше у јединство све призва“ у свечаној сали Сабор-
не цркве у Крагујевцу.

10. септембар 2023:
Служио Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у
Влакчи поводом сто педесет година постојања овог храма;
Посетио Мирољуба Томића у Влакчи;
Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

11. септембар 2023 – Усековање:
Служио Литургију у манастиру Каленићу.

12. септембар 2023:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Панте-
лејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

13. септембар 2023:
Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у
крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. септембар 2023:
Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У манастиру Свете Петке у Сибници одржао састанак са гру-
пом приложника градње манастирске цркве;
Присуствовао промоцији књиге Задужбине манастира Хила-
дара „Краљ Милутин“ у свечаној сали Саборне цркве.

15. септембар 2023:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком на-
сељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. септембар 2023:
Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Бого-
родице у Крагујевцу;

На Правном факултету у Крагујевцу отворио научни скуп
„Државно црквено право“ поводом тридесет година година
како је уведено црквено право на овом факултету.

17. септембар 2023:
Освештао новоподигнути храм Свете Тројице у Ловцима код
Јагодине и служио Литургију.

18. септембар 2023:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у
насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. септембар 2023:
Служио Свету Литургију и пререзао славски колач поводом
славе капеле манастира Благовештења;
Одржао састанак са сестринством и житељима манастира
Благовештења.

20. септембар 2023:
Служио Литургију у капели Свете Петке у манастиру Светог
Пајсија у Шуљковцу;
У цркви Светог Николе у Драгоцвету утврдио нацрт новог
Престола;
Обишао старачки дом у Јагодини и разговарао са управом и
штићеницима овог дома; Служио вечерње са петохлебницом
у Саборној цркви у Крагујевцу;
Присуствовао завршној вечери Госпојинских свечаности.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

21. септембар 2023 – Мала Госпојина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Рођења Пресвете Богородице у Тополи, предводио литију кроз град и присуствовао свечаној седници Скупштине општине Топола; Обишао радове на цркви у селу Жабарима.

22. септембар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светих праведних Иоакима и Ане у Међулужју;
У манастиру Тресије венчао Немању, унука академика Василија Крестића и Сању;
У селу Рабровцу пререзао славски колач породици Николић;
Присуствовао предавању глумца Небојше Дугалића „Хришћански етос и савремено друштво“ у свечаној сали Саборне цркве у Крагујевцу.

23. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Отпутовао са Његовом светошћу Патријархом Порфиријем и другим архијерејима СПЦ у Мостар;
Посетио манастире Житомислић и Пребиловце.

24. септембар 2023:

Саслуживао на Литургији са архијерејима СПЦ Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију у Саборној цркви Силаска Светог Духа на апостоле у Мостару поводом сто педесет година постојања.

25. септембар 2023:

Боравио у Београду ради епархијских послова.

26. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

27. септембар 2023:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу;
Доделио у Епархијском двору Орден првог степена Крагујевачких новомученика Марку Симовићу.

28. септембар 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао приказивању филма о црквама и манастирима општине Баточина у Културном центру у Баточини.

29. септембар 2023:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао духовном концерту Србских православних појаца у Народном позоришту у Крагујевцу.

30. септембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи у току које је крстио Петру, кћерку свештеника Михаила Аврамовића, пароха из Велике Иванче;
освештао капелу за паљење свећа;
Освештао затворску капелу посвећену Светим мученицама Вери, Нади и Љубави у Крагујевцу.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИ У ЊЕГА”

ВАВЕДЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Када се Пресветој Деви Марији навршише три године од рођења, доведоше је родитељи њени свети, Јоаким и Ана, из Назарета у Јерусалим, да је предаду Богу на службу према ранијем обећању своме. Три дана пута има од Назарета до Јерусалима; но идући на богоугодно дело тај пут не беше им тежак. Сабраше се и многи сродници Јоакимови и Анины, да узму учешћа у овој светковини, у којој узимаху учешћа невидљиво и ангели Божји. Напред иђаху девице са запаљеним свећама у рукама, па онда Пресвета Дева, вођена с једне стране оцем својим а с друге мајком. Беше Дева украшена царским благољепним одећама и украсима, како и приличи кћери царевој, невести Божјој. За њима последоваше множина сродника и пријатеља, сви са запаљеним свећама. Пред храмом беше петнаест ступова. Родитељи дигоше Деву на први ступ, а она онда сама брзо узиђе до врха, где је сrete првосвештеник Захарија, отац Светог Јована Претече, и узевши је за руку уведе је не само у храм него у Свјатаја свјатихъ у Светињу над Светињама, у коју нико никада не улажаше осим архијереја, и то једанпут годишње. Свети Теофилакт Охридски вели, да је Захарија „ван себе био и Богом обузет” када је Деву уводио у најсвјетлије место храма, иза друге завесе, иначе се не би могао овај поступак његов објаснити. Тада родитељи принесоше жртву Богу, према закону, примише благослов од свештеника, и вратише се дома, а Пресвета Дева оста при храму. И пребиваше она при храму пуних девет година. Док јој беху родитељи живи посеђиваху је често, а нарочито блажена Ана. Када пак родитељи њени беху Богом одазвани из овога света, Пресвета Дева оста као сироче, и не жељаше никако до смрти удаљавати се из храма нити ступати у брак. Како то беше противно и закону и обичају у Израиљу, то она по навршетку дванаест година би дата Праведном Јосифу, сроднику своме у Назарет, да под видом об-

ручнице живи у девствености, те тако и да своју жељу испуни и привидно закон задовољи. Јер у то време не знаде се у Израиљу за девојке завештане на девство до краја живота. Пресвета Дева Марија беше прва таква доживотно завештана девојка, и њој после следоваху у цркви Христовој хиљаде и хиљаде девственица и девственика.

Охридски пролог
Свети владика Николај Велимировић

ЗАШТИТНИК НЕВИНИХ

Од раног јутра, град Мир у малоазијској области Ликији био је захваћен изузетним узбуђењем. Страшна вест се проширила по граду и преносила се од уста до уста. По наређењу владара града, три становника су ухапшена и осуђена на смрт. Мноштво људи нагрнуло је на место погубљења.

Све је на тргу било спремно за извршење казне. Довели су осуђенике. Оковани, бледих лица, испуњени ужасом и очајем, корачали су несрећници, окружени стражарима. Гомила се смирила и окружила страшно место густим зидом од људи. „Почните!“, узвикнуо је владар града.

Осуђеницима је скинута горња одећа. Први од њих већ је клекнуо и спустио главу.

Целат је театрално подигао мач над главом осуђеног. Још само трен и...

Одједном се маса узбуркала и размакла, а на губилишту се појавио владика Николај. Старчев поглед је био претећи. Чврстом руком ухвати мач целата и баци га на земљу.

„Прекините!“, рече он целату. „И захвали Господу што ти није допустио да починиш неправедно дело“.

Истог тренутка владика је пришао осуђенима и на један додир старца са њих су спали окови.

Народ, затечен чудом, гледао је владика у побожном ћутању. Али владар града приђе старцу и, упоривши у њега поглед пун злобе и мржње, рече:

„Свети оче! Овде не владате судом, него ја. У име краља осудио сам ове зликовце на смрт. Којом силом их ослобађате погубљења?“

„У име истине“, кротко је одговорио старац, „јер они нису зликовци, већ невини осуђени“.

Владар није могао да одговори епископу и, љутито дозивајући стражаре, отишао је остављајући осуђене.

„Шта је кривица осуђених?“, питали су се људи. „Зашто их погубљују?“

Али на ова питања нико није могао да одговори и међу народом се подигао жамор.

„Невини! Невини!“, говорили су људи.

Дирнути, захвални, пуни радости и љубави, људи су похитали до ногу старца и целивали његову одећу.

„Хвалите милосрдног Христа“, понављао је Свети Никола благосиљајући народ.

ДЕЧИЈА СТРАНА

ДИВНИ СТАРАЦ

И поред тога што је већ осми мај, дан је био влажан и тмуран. Тамни облаци надвили су се над Цариградом, с времена на време из њих је падала хладна киша. На улицама је све било у магли, а усред дана се затамнило, као да је сутон.

Било је још влажније, хладније и суморније у ниском, мрачном подруму који је занатлија Николај делио са својом остарелим супругом. Немоћ и болест поткопали су благостање ове некада прилично просперитетне особе. Све што се могло продати одавно је продато; остало је само оно што ни најнезахтевнији купци нису хтели да узму, и ћилим са којим је било повезано толико драгих успомена.

Прехлађени, ослабљени од дуготрајне неухраћености, старци су тужно причали. Они су се већ навикли на своју тешку ситуацију, не гунђају на своју судбину, али сутра... Сутра је празник Светог Николе Чудотворца, а они немају ни ситног новчића да купе свећу у цркви... Али у прошлости годинама, са посебном радошћу, стари су славили празник свог небеског заштитника.

Старци су дуго туговали, и одједном је занатлијиној жени синнула срећна мисао.

„Знаш да смо обоје стари и близу смрти“, рекла је свом мужу. „Како да не поштујемо, можда и последњи пут, успомену на Светог Николу? Узми ћилим, продај... Памтићемо срећне дане младости и без њега, а ја ћу некако грејати своје остарњело тело и без ћилима, који ми је тако дуго у хладним ноћима био једина заштита“.

Николај је радо пристао на предлог своје жене, узео је ћилим и однео га на пијаци. На пијаци је Николају пришао старац и упитао га шта продаје.

„Продајем ћилим“, одговорио је Николај.

„Колико тражиш за њега?“

„Ново је коштало осам златника, а сада ћу узети шта год ми дају“.

„Желиш ли да узмеш шест златника?“ упита старац.

Изненађен великодушношћу старца, који је понудио тако велику суму за отрцани и избледали ћилим, Николај је спремно пристао. Старац је платио и, узевши ћилим, отишао, а Николај је пожурио да купи просфору, вино, свеће и тамјан.

Уморан, Николај се вратио кући, али чим је откључао врата свог стана, жена је почела да га обасипа прекорима, почела је да га назива зловним лажовом, тако да је он зажалио што је продао ћилим.

Николај је стајао у чуду, део онога што је купио му је испао из руку. Жена се још више зачудила када је видела да је Николај дошао са робом из продавнице.

„Није прошло ни четврт сата откако си отишао“, рекла је Николајева жена, „чуло се куцање на врата и ушао је неки старац. 'Ја сам стари пријатељ твог мужа', рекао је, 'и у његово име донео сам ти ћилим'. Мислила сам да си се предомислио и да се ниси усудио да продаш ћилим“.

Николај је стајао у чуду, не схватајући шта се догодило.

„Старац је био високог раста“, наставила је жена, „одевен у светлу одећу... величанствен и сјајан у лицу... Изгледа као неко... Да... да... Он је био исти као Свети Никола, како је насликан на иконама! То је био он!“

Тада се Николај сетио са каквим изненађењем су га они око њега гледали на пијаци када је разговарао са купцем ћилима, а један комшија је чак рекао: „Е, да, причаш сам са собом, јадниче“. Све је сада постало јасно. Он и жена су разумели какав је диван старац купио и донео њихов ћилим. Са страхом падоше на колена величајући Светог Николаја Чудотворца.

Н. Смоленски

ИСЦЕЉЕЊЕ СЛЕПОГ МЛАДИЋА

На само неколико километара од Рима у шуми је стајала мала колиба, у којој су живела два брата. Њихова имена су била Козма и Дамјан.

Римљани рођењем, васпитани у хришћанској вери, браћа су сву своју имовину поделила сиромасима. Посветивши се Богу, Козма и Дамјан су напустили бучни Рим и повукли се у забачено место.

Али побожна браћа нису остала дуго у самоћи. Убрзо се пронео глас да имају дар молитве и да њиховом молитвом Господ исцељује све врсте болести.

И тако, сваког дана, од раног јутра, убоги и болесни почеше да хрле у бедну колибу у којој су живели Козма и Дамјан. Долазили су без разлике и хришћани, и Јевреји, и незнабошци, и сви они, молитвама Козме и Дамјана, добијаше исцељење.

Било је јутро. Врели зраци јужног сунца пржили су земљу несносном жегом. На прагу колибе стајао је човек средњег раста, обучен у једноставну белу одећу. Био је то брат Дамјан.

Пред њим, на коленима, био је млади Римљанин; по његовој богатој одећи препуној украса могло се препознати да младић припада племићкој породици.

„Излечи ме, молим те“, младићев глас је био узнемирен, пун туге и очајања док се обраћао Дамјану. „Види, тако сам млад! Да ли је могуће да је дивно, јарко сунце за мене заувек потамнело? Да ли је могуће да никада више нећу видети зеленило дрвећа и азурно небо! Да ли сам заувек слеп?“

Изговоривши ову страшну реч, младић је зајецао. Дамјаново лице је било строго и тужно: „Јао ми је, младићу“, одговорио је, „али ја не могу да те излечим. Од тебе зависи да ли ћеш поново да добијеш вид.“

„Како... од мене?“, упита изненађено слепац.

„Да“, настави Дамјан, „ти знаш да сам слуга Христов. Господ ми помаже у свим мојим пословима, али ја не могу да те излечим. Он је једини свемоћан. Обрати му се са вером и Он ће исцелити твоју болест.“

„Али ја га не познајем“, одврати младић збуњено.

„Упознаћеш га касније. Сада само веруј да Он то може да учини, и са вером му се обрати.“

„Али ја не могу...“, нећкао се младић.

„Предлажем ти да се заједно помолимо Господу“, рече Дамјан.

Спустивши се на колена, Дамјан поче усрдно да се моли, молећи Христа да услиши њега и младића и пошаље несрећном исцељење од слепила.

Дамјан се дуго молио, а младић је за њим понављао свете речи молитве. Нешто тихо и утешно почело је мало по мало да улази у душу болесника, и он се молио и молио са све већим усрђем и жаром...

„Верујеш ли да ће Христос испунити оно што тражиш?“, упита га Дамјан после извесног времена.

„Верујем!“, болесни младић одговори одлучно и истог тренутка прогледа.

фото репортажа

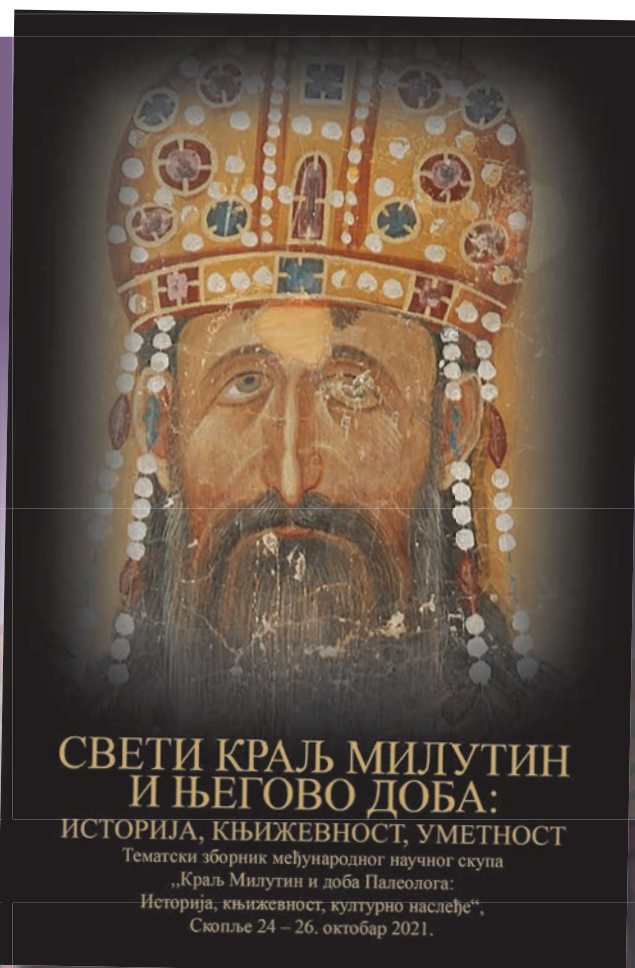
Освештана црква Силаска Светог Духа у Барзгловици

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

www.eparhija.com